Január 1.

1. Urunk, Istenünk és Megváltónk, Jézus Krisztus körülmetélése. Születése utáni nyolcadik napon az isteni Kisded a templomba került, és körülmetélték az Izraelben Ábrahám kora óta létező törvény szerint. Ebből az alkalomból a Jézus nevet kapta, ahogyan Gábriel arkangyal bejelentette a Szent Szűznek. Az ószövetségi körülmetélés előképe az újszövetségi keresztségnek. Az Úr körülmetélése azt mutatja, hogy egy igazi emberi testet öltött magára, és nem egy látszólagosat, ahogy azt az eretnekek később tanították róla. Az Úr azért is metélkedett körül, mert be akarta tölteni az egész törvényt, amelyet Ő maga adott a prófétákon és ősatyákon keresztül. Miután teljesítette ezt a törvényi követelményt, keresztséggel helyettesítette azt egyházában. „Mert Krisztus Jézusban sem a körülmetélkedés nem ér semmit, sem a körülmetéletlenség, hanem egy új teremtés” (Gal 6,15) – jelenti ki az apostol. (Az istentiszteleten az Úr ezen ünnepének nincs sem elő -, sem utóünnepe.)

2. Szent Nagy Vazil, Caesarea érseke. Konstantin császár uralkodása alatt született. Még megkereszteletlenül 15 évig Athénban tanult filozófiát, retorikát, csillagászatot és az akkori világi tudományokat. Iskolatársai: Gergely teológus és Julianus, a későbbi hitehagyott császár voltak. Felnőtt éveiben a Jordán folyóban keresztelkedett meg korábbi tanárával, Evulusszal együtt. Közel 10 évig volt Caesarea püspöke Kappadókiában, és 50 éves korában fejezte be földi életét. Az ortodoxia nagy bajnoka, az erkölcsi tisztaság és a vallási buzgalom nagy jelzőfénye, nagyszerű teológiai elme, nagyszerű építő és Isten Egyházának oszlopa - Vazilt méltán nevezik Nagynak. Az istentiszteleten Krisztus Egyházának méhének nevezik, amely mézet hoz a híveknek, és fullánkjával csípi az eretnekeket. Ennek az egyházatya-tisztnek számos teológiai, apologetikai, aszketikus és kanonikus műve maradt fenn; valamint a róla elnevezett istentisztelet is. Ezt az istentiszteletet évente tízszer végzik, nevezetesen: január 1-jén, karácsony előestéjén, vízkereszt előestéjén, nagyböjt minden vasárnapján, kivéve Virágvasárnapot, nagycsütörtökön és nagyszombaton. Szent Vazul békésen elhunyt 379. január 1-jén, és átment Krisztus országába.

Ki törvényt adtál a világnak s embernek,
Te, Törvényhozó, önmagad vetetted alá e törvénynek.
Másokat kényszerrel – Magadat önként – kötötted meg,
Ezért nyolcadnapon testedben körülmetélkedtél.
Betöltve a törvényt, újjal váltottad fel azt:
A testi körülmetélést lelkivel cserélted fel.
Hogy a tisztátalan szenvedélyeket levágjuk magunkról,

És tiszta lélekkel tekinthessünk Reád.
A test akaratát a lélekkel vágni és szűkíteni,
A Te akaratodat, Üdvözítőnk, lélekkel betölteni –
E körülmetélésre tanultak a szentek,
Lángoló példájukat ránk hagyták.
A csodálatos Vazul, mint fényes sugár,
Ilyen körülmetélésre tanítja a nemzedékeket.
Dicsőség Vazulnak, a Te nagy szolgádnak,
Nagy ő, mert Érted megalázkodott és könnyezett.
Ezért vált nagyobbá, s maradt mindörökké Nagy.

ELMÉLKEDÉS

Miért kell az Egyházra hallgatni, és nem egy olyan emberre, aki az Egyház ellenében gondolkodik, még ha a legnagyobb gondolkodónak nevezik is? Azért, mert az Egyházat az Úr Jézus Krisztus alapította, és mert az Egyházat Isten Szentlelke ihleti és vezeti. Azért is, mert az Egyház a szentek államát, a szelíd gyümölcsfák kertjét jelenti. Ha valaki fellázad a szentek állama ellen, az azt jelenti, hogy ő maga nem szent – miért hallgatnánk hát rá? „Az Egyház kerítés" – mondja a bölcs Aranyszájú Szent János; „ha belül vagy, a farkas nem jön be; de ha kimész, a vadállatok elragadnak… Ne távolodj el az Egyháztól: nincs semmi erősebb az Egyháznál. Az Egyház a reményed, az Egyház az üdvösséged. Magasabb az egeknél, keményebb a sziklánál, tágasabb a földnél; soha nem öregszik, mindig megújul."

SZEMLÉLŐDÉS

Elmélkedni az Úr Jézus körülmetéléséről és erről:

1. Dicsőségéről a mennyei királyságban, ahol a kerubok félelemmel és rettegéssel szolgálják őt,

2. Megalázkodásáról és alázatosságáról a körülmetélés cselekedetében, amely a bűnösöknek szól,

3. Elmélkedni a szívemről: mennyire körülmetéltem azt a bűnös gondolatoktól, bűnöktől és szenvedélyektől.

SZENTBESZÉD

arról, miként kell elkerülni a rosszat és jót cselekedni

„Kerüld a rosszat és cselekedj jót!” (Zsolt 33, 15)

Ezekkel a szavakkal fejeződik ki minden igyekezetünk, amellyel itt a földön és a földben – azaz ezen az anyagi földön és ebben az anyagi testben – küzdenünk kell. Mi legyen hát a mi törekvésünk? Hogy két készséget sajátítsunk el: az egyiket a rossz elkerülésére, a másikat a jó cselekvésére. Arról pedig, hogy mi a jó és mi a rossz, a lelkiismeretünk csak hiányosan és homályosan szól hozzánk, mert a bűn elhomályosította azt; Krisztus tanítása azonban teljes és világos útmutatást ad.

Mit kér tőlünk a mi Urunk, testvéreim? Azt kéri, hogy amint oltáraink mindig Kelet felé néznek, úgy lelkünk is mindig a jó felé forduljon. Hogy hagyjuk a rosszat a hátunk mögött, az árnyékban, a felejtés szakadékában, a múlt sötétségében; mi pedig évről évre, napról napra törekedjünk a jó felé: a jóról gondolkodjunk, a jó után vágyódjunk, a jóról beszéljünk, és jót cselekedjünk.

Az Úr építőket keres, nem rombolókat. Mert aki a jót építi, azzal magát a rosszat rombolja le. Aki viszont csak a rossz rombolására fordul, hamar elfelejti építeni a jót, és maga is gonosztevővé válik. „Iszonyodjatok a gonosztól, ragaszkodjatok a jóhoz” (Róm 12, 9) – tanítja nekünk Krisztus apostola. Gyűlöld a rosszat, de ne gyűlöld az embert, aki a rosszat teszi, mert ő beteg. Ha tudod, gyógyítsd a beteget, de ne öld meg őt a gyűlöleteddel. Ragaszkodj a jóhoz, és csakis a jóhoz, mert a jó Istentől van, és mert Isten minden jó kincstára.

Ó, jóságos és mindenszent Úr, taníts meg minket elkerülni a rosszat és jót cselekedni a Te dicsőségedre és a mi üdvösségünkre. Neked dicsőség és hála mindörökké, Ámen.

Január 2.

1. Szent Szilveszter, Róma püspöke. Rómában született, és fiatal korától fogva világi bölcsességben és Krisztus hitében nevelték. Életét mindig az evangélium parancsolatai szerint irányította. Nagy hasznát vette Timóteus pap tanításainak, akinek a hitért való kivégzésének maga is tanúja volt, és látva tanítója hősies áldozatának példáját, egész életében átitatta ez a szellem. Harmincéves korában Róma püspöke lett. Megreformálta a keresztények szokásait. Például eltörölte a minden szombati böjtöt, amelyet addig egyes keresztények betartottak, és elrendelte, hogy csak nagyszombaton és a böjt idejére eső szombatokon szabad böjtölni. Imáival és cso-

dáival segített Konstantin császárnak és édesanyjának, Helenának az igaz hitre való áttérésben és a megkeresztelkedésben. Segített Helena cárnőnek megtalálni a Szent Keresztet. Húsz évig kormányozta Isten Egyházát, és földi életét tiszteletteljesen fejezte be, miután a Mennyek Országába távozott.

2. Szent Sárovi Szerafim. Az egyik legnagyobb orosz aszkéta, látnok és csodatevő. 1759-ben született és 1833-ban halt meg. Nagy alázatosság jellemezte. Amikor az egész világ dicsőítette, „nyomorult Szeráfoknak" nevezte magát.

3. Szent Theodota, a szent testvérek, Kozma és Damján, a zsoldtalanok és csodatevők anyja. Istennek tetsző életet élt, és fiait is erre az életre tanította.

4. Szent Ammon. Az V. század nagy aszkétája. A felső-egyiptomi Tavenisiotsky kolostor apátja volt. Vezetése alatt körülbelül háromezer szerzetes gyakorolta az aszkézist. A csodatétel és a tisztánlátás kegyes ajándékával rendelkezett. Amikor egy szerzetes tanácsot kért tőle, azt mondta neki: „Légy olyan, mint egy bűnöző a börtönben, és ahogy az állandóan kérdezi: mikor jön el a bíró, úgy kérdezd te is magadtól félelemmel."

Ó, csodálatos Uram, a szentekben csodálatos vagy,
A szenteken keresztül hatalmasnak, irgalmasnak tűnsz,
Mint a nap a csillagokon keresztül,
A szenteken keresztül ragyogsz.
Erőt adsz az alázatosoknak, a Paradicsomba emeled őket.
Bölcsességet osztasz meg az egyszerűekkel,
általuk megszégyeníted a tanultakat,
Gazdagsággal áldod meg a szegényeket,
mennyei táplálékkal táplálod az éhezőket.
Mindenféle szented van,
Minden korból szentekké fogadsz.
Minden korból és minden vérből,
Kaszt nélkül, bélyeg nélkül: az utolsók vagy az elsők.
Bűntől megtisztultak, s a jóban gyümölcsözők.
Nemes lelkek, Krisztusodhoz hasonlók.
Te szenteknek hívod. És mindenkit, hogy szent legyen hívsz,
Megmosod a mosdatlanokat.
Megmosod a bűnöket, hogy fehérek legyenek, mint a gyapjú.
Az egész menny így örül veled.
Szilveszter is ilyen volt, te is örülsz vele,
Miatta osztod meg velünk is áldásodat.

ELMÉLKEDÉS

Hogyan válaszolsz azoknak, akik azt mondják: Krisztus, a csodatevő, nem fér bele a mi logikánkba? Válaszolj egyszerűen: te belefársz az Övébe. Az egész örökkévalóság és az idő minden nemessége belefér az Ő logikájába, így, ha akarod, neked is lesz hely. Ha egy hordó nem fér bele egy gyűszűbe, egy gyűszű belefér egy hordóba. Boldog Alexandriai Kelemen azt mondja: "A filozófusok gyermekek, amíg Krisztus által emberré nem válnak... mert az igazság soha nem csak vélemény." Krisztus azért jött, hogy kijavítsa az embereket, és így az emberi logikát is. Ő a mi Logoszunk és a mi Logikánk. Ezért az értelmünket kell Felé irányítanunk, és nem Őt a mi értelmünk felé. Ő az értelmünk helyesbítője. A nap nem igazodik az óránkhoz, hanem a mi óránk a naphoz.

SZEMLÉLŐDÉS

Szemlélni az Úr Jézus Krisztust, mint isteni Igét (Logosz), és ezt:

1. hogyan teremtett mindent a háromságos Isten az Ő Igéje, azaz Krisztus, az Úr által,
2. hogyan néma minden ember, aki eltávolodik Krisztustól, Isten Igéjétől, és akiben Krisztus nincs jelen.

SZENTBESZÉD

a büszkeségről

A romlás előtt kevélység jár, és a bukás előtt fölfuvalkodik a lélek. (*Példabesz. köny.16,18.)*

Mindazok közül, amik a világ négy szegletében léteznek, mi tehet minket, halandó embereket, büszkévé, ha nem a bolondság és a démoni megtévesztés? Nem mezítelenül és nyomorultul jöttünk-e ebbe a világba, és nem úgy is hagyjuk-e el? Nem kölcsönkértük-e mindazt, amink van, és nem kell-e mindent halállal visszafizetnünk? Ó, hányszor mondták már ezt, és – köztudott! Hiszen semmit sem hoztunk erre a világra, s nem is vihetünk el semmit. (1Tim 6:7) – mondja a bölcs apostol. És amikor áldozatot mutatunk be Istennek, egyszerű kenyeret és egyszerű bort, azt mondjuk: A tiédet ajánljuk fel neked!, mert semmink sincs a világon, ami a sajátunk lenne: sem egy morzsa kenyér, sem egy csepp bor – semmi, ami nem Istentől való. Bizony, a büszkeség a bolondság leánya, egy elsötétült elme leánya, a démonokkal való gonosz egyesülésből született. A büszkeség egy széles ablak, amelyen keresztül minden

érdemünk és minden jó cselekedetünk gyorsan elpárolog. Semmi sem tesz minket annyira üressé az emberek előtt, vagy annyira méltatlanná Isten előtt, mint a büszkeség. Ha az Úr nem büszke, hogyan lehetünk mi? Kinek lenne több joga a büszkeségre, mint az Úrnak, aki teremtette a világot, és aki hatalmával tartja fenn? És íme, megalázta magát odáig, hogy szolga lett, az egész világ szolgája; halálig, a kereszthalálig!

Ó, alázatos Uram, égesd el szívünkben a büszkeség ördögi magját Szentlelked tüzével, és ültesd el benne az alázat és a szelídség nemes magját. Néked dicsőség és dicséret mindörökké. Ámen.

Január 3.

1. Malakiás próféta. Az utolsó próféta a történelemben. A zsidók babiloni fogságból való visszatérése után született. Szokatlanul szép arca volt. A hagyomány szerint az emberek angyalnak nevezték, talán külső szépsége, lelki tisztasága vagy Isten angyalával való barátsága miatt. Gyakran beszélt egy angyallal szemtől szembe. Amikor ez megtörtént, mások is hallották az angyali hangot, de nem voltak méltók arra, hogy lássák az angyali arcot. Amit az angyal bejelentett neki, azt a fiatal próféta is megjövendölte. Felszólalt a hálátlan Izrael és a törvénytelen papok ellen. Ötszáz évvel Krisztus előtt világosan megjövendölte Keresztelő János megjelenését és szolgálatát. De főként az ítélet napjának prófétája. Fiatalon mutatta be magát Istennek, és utána nem voltak több próféták Izraelben Keresztelő Jánosig.

2. Szent Gordius vértanú. Kappadókiában született Caesareában. Licinius császár idejében tiszt volt a római hadseregben. Amikor azonban szörnyű keresztényüldözés tört ki, elhagyta a sereget és rangját, és a Sínai-sivatagba vonult. Egyedül a Horeb-hegyen Gordius imádkozással és az ég és a föld titkai feletti elmélkedéssel töltötte idejét. Különösen arra gondolt, hogy mennyire hiábavaló és semmitmondó mindaz, amiért az emberek annyit fáradoznak és küzdenek a Földön, végül pedig meg akart halni, és vágyódván a halál után, és arra, hogy átköltözzön az elmúlhatatlan és romolhatatlan életbe. Ezzel a vággyal pogány versenyek és játékok idején lement a városba. Keresztényként jelentkezett a polgármesternél. Hiába, az utóbbi hízelgéssel és fenyegetésekkel nem beszélte le a hitéről. Gordius rendíthetetlen és gyémántkemény maradt, és azt mondta: „Nem nyilvánvaló ostobaság-e örök gyötrelmet és lelki pusztulást vásárolni ezzel a rövid élettel?” Miután halálra ítélték, örömmel rohant az vesztőhelyre, és útközben beszélt a hóhéroknak Krisztus csodálatos és édes tanításáról. Jézus nevét ajkán átadta fiatal testét a kardnak, igaz lelkét pedig Istennek a 320-as évben.

3. Szent Genovéva. Párizs város védőszentje. Böjt, ima és alamizsna által elnyerte Isten országát, és életének 89. évében, 512. január 3-án elhunyt.

Malakiás beszámol arról, mit mond neki az angyal:
– Eljön a nap, a nap, a nap! Eljön a nap, amely ég , mint a kemence.
Ki bírja ki? Ki állhat meg?
Ki állhat meg igazságával a Bíró előtt?
Minden gonosz olyan lesz, mint a száraz tarló.
Éhes tűznek a kenyere. Sírás, sóhajtás és jajgatás!
A tűz túlcsordul, és mint a folyó hömpölyög,
mit mondhat a gonoszok nyelve?
Papjaim, káromlóim,
miért nem énekli nyelvetek az Úr dicsőségét?
Megvetetté váltatok a népek előtt mindenhol,
mert megvetettétek ítéletemet, törvényemet és csodáimat.
Én, az Úr, a Seregek Ura szóltam:
Ó, hogy súlyos ítéletek várnak az utálatos varázslókra!
Amikor a tűz felcsap, füstöl és rettenetes robajlás lesz,
akkor az Úr keze nem lesz többé kegyelmező.
Térjetek meg, emberek, amíg még nappal van,
térjetek vissza hozzám, és én is eljövök hozzátok.
Én, az ÚR, szóltam, a Seregek Ura:
Térjetek vissza hozzám, és én is hozzátok térek vissza!
Malakiás beszámol arról, mit mond neki az angyal I:
Eljön a nap, eljön a nap, eljön a nap, az a nap,
amely lángoló kemencéhez hasonlóan ég!

ELMÉLKEDÉS

Isten megaláztatást és romlást sújt a büszke emberre, amikor azt hiszi, hogy hatalma örökre biztosított. Amikor a gonosz római eparchosz, Tarquinius lefejezte Boldog Timóteust, magához hívatta Szent Szilvesztert, és halállal fenyegette, ha nem tárja fel előtte Timóteus örökségét, és ha nem mutat be azonnal bálványáldozatot. Félelem és remegés nélkül, a belátó szent az evangélium szavaival válaszolt neki: "Te bolond, még ma éjjel elveszem tőled a lelkedet, és az történik veled, amivel dicsekszel (azaz a halállal)." A büszke eparchosz láncra verte Szilvesztert, és börtönbe vetette azzal a szándékkal, hogy gyorsan kivégeztesse. Miután ezt megtette, leült enni. De egy halszálka akadt a torkában. Déltől éjfélig küzdöttek az orvosok az életéért, de hiába. Éjfélkor Tarquinius a legnagyobb kínok közepette adta ki büszke lelkét.

És így valóra vált Szent Szilveszter jövendölése, akárcsak a bibliai mondás: A kevélység megelőzi a pusztulást (Példabeszédek 16:18).

SZEMLÉLŐDÉS

Hogy szemléljem őrangyalom:

1. hogyan áll a jobbom felől, és támogat engem, amíg el nem hagyom Isten törvényét,

2. hogyan bántottam meg őt sokszor, és űztem el magamtól, vétkezve Isten törvényei ellen.

SZENTBESZÉD

arról, hogyan lehet Isten országát szívvel, nem nyelvvel elnyerni.

Nem jut be mindenki a mennyek országába,
aki mondja nekem: – Uram, Uram! (Mt 7,21)

Testvérek, Isten országát nem nyelvvel, hanem szívvel lehet elnyerni. A szív a kincsek tárháza, amellyel az Ország megvásárolható, a szív, nem a nyelv. Ha a kincstár tele van Isten kincseivel, azaz erős hittel, jó reménnyel, fényes szeretettel és jó cselekedetekkel, akkor ezeknek a kincseknek a hírnöke, a nyelv, hűséges és szeretetre méltó; de ha a kincstár üres mindezektől a kincsektől, akkor a hírnöke hamis és arrogáns. Amilyen a szív, olyanok a szavak. Amilyen a szív, olyanok a tettek. Minden, minden a szíven múlik. A tettetés tehetetlen az emberek előtt is, és még erőtlenebb Isten előtt. Ha apa vagyok – mondja az Úr Malakiás próféta által –, ha apa vagyok, hol az én tiszteletem? És ha úr vagyok, hol az én félelmem? Azaz: Hallom, hogy Atyának szólítotok, de nem látom, hogy szívetekből tisztelnétek. Hallom, hogy Uramnak szólítotok, de nem látok irántam félelmet a szívetekben. Az imánk: Uram! Uram! csak akkor szép és hasznos, ha imádkozó szívből fakad. Maga az Úr parancsolta nekünk, hogy szüntelenül imádkozzunk, de ne csak nyelvvel, hogy az emberek halljanak minket, hanem bezárkózva a szívünk kamrájába, hogy az Úr halljon és lásson minket.

Uram, fenséges és csodálatos, szabadíts meg minket a képmutatástól, és öntsd ki félelmedet szívünkbe, hogy szívünk szüntelenül imádkozva állhasson előtted. Néked legyen dicsőség és dicséret mindörökké. Ámen.

JANUÁR 4.

1. A Szent Hetven Apostol Karának Ünnepe. A tizenkét nagy apostol mellett az Úr hetven másikat is kiválasztott, kisebb apostolokat, és elküldte őket, hogy hirdessék az evangéliumot: *„És elküldte őket kettesével maga előtt minden városba és helyre, ahová menni készült… Menjetek; íme, én elküldelek titeket, mint bárányokat a farkasok közé”* (Lukács 10:1 és 5). De ahogyan a tizenkettő közül az egyik, Júdás, eltávolodott az Úrtól, úgy e hetvenek közül néhányan nem árulás szándékával, hanem emberi gyengeségből és kevés hitből hagyták el az Urat (Jób 6:66). És ahogyan Júdás helyét egy másik apostol töltötte be, úgy az ő helyüket is más kiválasztottak töltötték be. Ezek az apostolok ugyanabban a munkában dolgoztak, mint a tizenkét nagy apostol, a tizenkettő segítői voltak Isten egyházának kiterjesztésében és megerősítésében a világban. Sok gyötrelmet és rosszindulatot szenvedtek el emberektől és démonoktól, de rendíthetetlen hitük és a feltámadt Úr iránti buzgó szeretetük a világ legyőzőivé és a mennyek országának örököseivé tette őket.

2. Szent Eustathius, szerb érsek. Istenfélő szülőktől, a Budimljei körzetben született. Fiatalemberként szerzetes lett Zetában, majd Chilendarban magasabb rendű aszkézist folytatott. Idővel Chilendar apátja lett. Apátként Zeta püspökévé, majd egy bizonyos idő múlva Szerbia érsekévé választották. Nagy erényű ember volt, és buzgón és szeretettel kormányozta Krisztus nyáját. 1279-ben, idős korában békésen elhunyt, halála előtt felkiáltva: „Kezedbe ajánlom, Uram, lelkemet.” Ereklyéi a petyi patriarchátus templomának kriptájában nyugszanak.

3. Kandaké császárné eunuchja. Fülöp apostol megkeresztelte ezt a fekete férfit és eunuchot (ApCsel 8:26-40). A keresztség után az eunuch hazatért, és elkezdte hirdetni Krisztust. Ő volt a hit első apostola az etiópiai fekete emberek között. Mártírhalált halt, és méltóvá vált Isten országára.

4. **Chilendari Onuphrius,** a tiszteletreméltó vértanú. Fiatalkorában megharagudott szüleire, és a törökök előtt kijelentette, hogy török lesz. Közvetlenül ezután megbánta ezeket a szavakat, Chilendarba ment, ahol szerzetes lett. Lelkiismerete gyötörte, és a vértanúság mellett döntött. Ezért lelkiatyja áldásával Trnovóba ment, ahol megjelent a törököknek, kereszténynek vallotta magát, és kigúnyolta Mohamedet, amiért 1818. január 4-én, életének harminckettedik évében lefejezték. Ennek a lelki lovagnak a teste nem maradt fenn, mert a törökök a tengerbe vetették.

Ó, a Kereszt lovagjai, világosság fiai,
Még nem haltatok meg, jövő gyermekei,
Mert nem haltatok meg, ahogy Krisztus sem,

Hanem olyan életet éltek, amely soha el nem múlik.
Az Úr, a Korona Adója, szépen megkoronázott titeket
Mert hangosan hirdettétek szent nevét,
Királyok és fejedelmek előtt, szörnyű hóhérok előtt.
Istent szolgáltátok - a világ gyötrelmekkel fizetett nektek.
Krisztust követtétek, ó, Krisztus méhei!
Mézzel töltöttétek be a világot, megtöltöttétek a kelyheket!
Lelkeket nyugtattatok, szenvedélyeket csillapítottatok,
Krisztus illatával illatosítottátok a földet,
Mint fény a világnak és tömjén neki.
Hetven társ, mind ugyanazzal a szeretettel,
Mint ágak a fának, mind Krisztushoz házasodtak;
Hetven csillag a Nap Krisztus körül -,
És ott vannak az angyalok, és a Legtisztább Szűz,
Kimondhatatlan gyönyörűség, láthatatlan öröm van,
A múllandó idők győzteseinek dicsősége .
Szent apostolok, dicsőség és dicséret néktek,
Véretrkből igazságosság virágzott.

ELMÉLKEDÉS

Isten meghallgatja az igazak imáját. Ez világosan látszik Mózes, Illés és más ószövetségi igaz emberek és próféták életéből, valamint az apostolok és szentek életéből. Amikor Szent Genovéva apácaként Párizsban aszkéta életet folytatott, történt, hogy Attila és vad hunjai ostrom alá vették Párizst. Félelem és rettegés fogta el Párizs minden lakóját, akik arra számítottak, hogy a várost bármelyik pillanatban elfoglalhatja az ellenség. Ekkor Szent Genovéva felszólította az embereket, hogy böjtöljenek és imádkozzanak Istenhez, hogy elkerüljék a katasztrófát. Sok férfi és nő válaszolt a szent hívására, és böjtölni és imádkozni kezdtek. Genovéva maga böjtölt a legtöbbet és imádkozott a legbuzgóbban Istenhez. Rövid idő múlva az ellenség minden látható ok nélkül elfordult Párizstól, és átment a másik oldalra. Amit sok bűnös kardja nem tud megtenni, azt egyetlen igaz ember imája meg tudja tenni.

SZEMLÉLŐDÉS

Szemlélni Isten hatalmának, bölcsességének és szeretetének gazdagságát, nevezetesen:

1. ennek az erőnek, bölcsességnek és szeretetnek a gazdagságát, amely a teremtett természetben megmutatkozik,

2. ennek az erőnek, bölcsességnek és szeretetnek a gazdagságát, amely az Úr Jézus Krisztus által nyilatkozik ki a világnak.

SZENTBESZÉD

a világ polgárairól

Nem a világból valók, ahogy én sem vagyok a világból való. (János 17:16)

Az Úr Krisztus nem e világból való, hanem csak e világ ruháiban van. Ő a hadvezér, rabruhát öltve álcázta magát, hogy megmentse a bűn, az anyag és a Sátán által foglyul ejtett foglyokat. És amilyen a parancsnok, olyanok a katonái is. És lélekben nem e világból valók: nem foglyok, hanem szabadok, nem rabszolgák, hanem urak, nem romlandók, hanem halhatatlanok, nem romlandók, hanem üdvözültek. Ilyenek mindazok, akiket Krisztus toborzott, és akik, miután megízlelték a halhatatlan életet, önként lemondtak a világról, csatlakoztak Hozzá, és hűségesek maradtak Hozzá földi életük végéig. Abba Mózes azt mondta: „Senki sem léphet be Krisztus seregébe, hacsak nem teljesen olyan, mint a tűz, nem veti meg a tiszteletet és a békét, nem vág le minden testi kívánságot, és nem tartja meg Isten minden parancsolatát.” Júdást is toborozták, de ő elpártolt tőle, és jobban szerette a börtönt, mint a királyi palotát, a rabszolgaságot, mint a szabadságot, a romlottságot, mint a halhatatlanságot, és a pusztulást, mint az üdvösséget. De a többi apostoli újonc, kicsik és nagyok, mindvégig hűségesek maradtak hozzá, és olyan győzelmet arattak, amely megdicsőítette őket a földön az emberek között és a mennyben az angyalok között. Ezért dicsőülnek és áldottak mind a földön, mind a mennyben. Mindazok, akik dicsőítették magukat a világban, elvesztek a világgal, de akik Krisztusban dicsőítették magukat, Krisztusban üdvözültek. A világ dicsősége a halál, Krisztus dicsősége pedig az élet, az örök élet és a soha meg nem halás.

Halhatatlan Uram, bár mi is a világból valók vagyunk testben és bűnben, toborozz minket a seregedbe, amely lélekben, erőben, bölcsességben és szeretetben nem a világból való. Hogy mi is, amikor meghalunk a világnak, a te halhatatlan országodban élhessünk az angyalokkal, apostolokkal és szentekkel. Szent apostolaid szeretetéért és imáiért. Néked legyen dicsőség és dicséret mindörökké. Ámen.

Január 5.

1. Theopemtus és Theona, a szent vértanúk. Amikor Diocletianus bejelentette a keresztények üldözését, Theopemtus nikomédiai püspök volt az első, aki Krisztusért szenvedett. A császár elé vitték, és a császár halálbüntetéssel fenyegette, ha nem tagadja meg Krisztust. Erre a fenyegetésre a bátor püspök így válaszolt a császárnak: „Meg van írva: Ne félj azoktól, akik megölik a testet, de a lelket nem tudják megölni. Neked, ó, császár, hatalmad van azt tenni a testemmel, amit akarsz." Sokszor megverték, éheztették és különféle módon kínozták. Végül a császár egy varázslót, Theonát hívott, hogy valamilyen módon túljárjon az eszén, Isten emberének varázslattal. Theona feloldotta a legerősebb mérget vízben, és inni adott Theopemtusnak. Theopemtus keresztet vetett a pohár fölött, és megitta a mérget. Theon látva, hogy, a mérge nem árt Theopemtusnak, a császárhoz fordult, és felkiáltott: „Én is keresztény vagyok, és imádom a Megfeszítettet." Mindkettőjüket halálra ítélték: Theopemtoszt karddal fejezték le, Theont pedig élve temették el a földben 298-ban. Becsületesen szenvedtek, és Krisztus Királyságának polgárai lettek.

2. Szent I. Mikeás próféta. Illés próféta kortársa. A gonosz Aháb királynak prófétált, hogy az asszírok elleni háborúban pusztul el (Királyok 1. könyve 22; Krónikák 2. könyve 18). Mindent szóban jövendölt meg, és semmit sem írt le. A másik volt azonban az a Mikeás, aki megjövendölte az Úr betlehemi születését, és megírta a prófécia könyvét.

3. Szent Szinklitika. Eredetileg Macedóniából származott. Alexandriában nevelkedett. Gazdag és tiszteletreméltó lányként sok kérője volt, de ő mindet elutasította, és szülei házából egy kolostorba menekült. A legnagyobb önmegtartóztatás, éberség és imádság közepette nyolcvan évig élt. Apácáknak adott tanításait mindig is igazi szellemi gyöngyszemeknek tekintették, mivel ez az igaz asszony nem könyvek által jutott el a magas bölcsességhez, hanem szenvedés, gyötrelem, éjjel-nappali elmélkedés és a magasabb isteni világgal való szellemi közösség révén. Lelkét 350-ben ebbe a magasabb világba helyezte át. Szent Szinklitika többek között ezt mondta: „Ha böjt ideje van, ne hagyd abba a böjtöt látszólag betegség miatt, mert íme, akik nem böjtölnek, azok is ugyanazokba a betegségekbe esnek." Azt is mondta: „Ahogyan a felfedezett kincset gyorsan elrabolják, úgy az erény, amikor kihirdetik, elsötétül és elveszik".

4. Szent Apollinária. Anthimiasnak, a kiskorú II. Theodosius császár helytartójának leánya Az idősebb lánya volt, míg a fiatalabb őrült volt. Apollinária nem akart férjhez menni, de szívében Krisztusnak esküdött, és elment az egyiptomi sivatagba. Férfiruhában és Dorotheus néven férfikolostorba vonult, ahol aszkézist gyakorolt,

lelkét állandóan Istenhez emelte, és Teremtője iránti szeretettől égett. Valaki azt tanácsolta Anthimias császári régensnek, hogy küldje el őrült lányát remetékhez, hogy imátkozzanak felette. És Isten gondviselése által megtörtént, hogy őrült húgát idősebb nővére erős imával meggyógyította. Csak Apollinaria halála után derült ki a titok, hogy nem férfi, hanem nő. Ennek a szent szűznek a bátorsága évszázadokon át példaként és bátorításként szolgált sokak számára, akik üdvösségükön gondolkodnak. 470-ben halt meg.

Istenért és lelkükért az ártatlan szűzek
Krisztus hűséges követőivé váltak.
Örömöt, fényűzést és nevetést hagytak hátra
Az angyali világnak felmagasztaltatták lelküket;
Gyenge testben égő lámpások,
A Szentlélek által csodálatosan megvilágított lelkek
Évszázadokon át ragyognak és mutatják az utat,
A szent angyalokkal a mennyben örvendeznek.
Apollinária és Szinklitika,
A Szentlélek beragyogott szívetekben,
Erősít, vezet, tanít,
Eljegyez és Krisztussal jegyesít,
Imádkozzatok érettünk, különös remeték,
Bátor hősnők, halhatatlan szüzek.

ELMÉLKEDÉS

Az Úr gyümölcsöt, gyümölcsöt és csakis gyümölcsöt keres minden élő fától, amelyet embernek neveznek. A jó gyümölcs az Istent szerető szív, a rossz gyümölcs pedig az önző szív. Minden más, amivel az ember rendelkezik és amit élvez, mint például: pozíció, hatalom, tisztelet, egészség, pénz, tudomány – mindez csak levél a fán. „Minden fa, amely nem terem jó gyümölcsöt, kivágatik és tűzre vetik” (Mt 3,10). Még a nem keresztény népek is többre értékelték a jó cselekedeteket, mint a szép szavakat. ennek kell lennie Krisztus követőinek szabályának. Az athéniak zsinatán, amelyen a spártai követek is jelen voltak, egy öregember padról padra járt, ülőhelyet keresve. Az athéniak kigúnyolták, és nem adtak neki helyet. Amikor az öregember a spártaiakhoz közeledett, mindannyian felugrottak, és helyet kínáltak neki. Ezt látva az athéniak hangos dicsérettel dicsérték a spártaiakat. Erre a spártaiak így válaszoltak: „Az athéniak tudják, mi a jó, de nem cselekszenek jót.” Aki jót tesz, olyan, mint egy fa, amely jó gyümölcsöt terem a gazdájának. És az emberben a jó forrása a jó, Istent szerető szív.

SZEMLÉLŐDÉS

Szemlélni az első ember, Ádám tökéletességét, vagyis:
1. Istenhez való közelségét,
2. Istentől származó hatalmát, bölcsességét és szépségét,
3. az egész természet önkéntes alárendeltségét a bűntelen Ádám hatalmának.

SZENTBESZÉD

Krisztus Urunk nélküli gyarlóságunkról

Nélkülem semmit sem tehettek. (János 15:5)

A mi Urunk nem szokott túlzóan beszélni. Senkinek a szava a világon nem mértékletesebb, mint az Övé. Tehát amikor azt mondja, hogy semmit sem tehetünk nélküle, akkor ezt szó szerint kell érteni és venni. Itt a jóról beszél, és nem a rosszról; Krisztus nélkül, Krisztustól eltekintve és Krisztussal szemben semmilyen jót nem tehetünk. Ő minden jó tulajdonosa, adományozója és ihletője. Nincsen kívüle jó, ahogyan benne sincsen rossz sem. Én vagyok a szőlőtő, ti pedig a szőlővesszők – mondta. – Mit tehetnek a szőlővesszők a szőlőtő nélkül? Nőhetnek és teremhetnek-e gyümölcsöt? Semmit, csak tüzelőanyaggá válhatnak.

Az ember annyit gondolkodhat, amennyit csak akar, de soha nem tud elképzelni egyetlen igazi jót sem, ami nem Krisztusban van, és ami nem Krisztusból fakad. Ha valaki azt mondja, hogy Krisztus nélkül jó és emberi cselekedeteket cselekszik, tudd meg, hogy ezek a cselekedetei a legmélyükön romlottak és korrodáltak, akár hiúságból, akár rejtett önzésből. Mert a Krisztus nélküli ember ugyanolyan, mint a szőlővesszősző szőlőtő nélkül. Ő maga mondta ezt nekünk. A szőlőtő rejtve van, és nem látható, a szőlővessző viszont látszik. Mégis, a szőlőfürt a vesszőn és maga a vessző is a tőkétől függ. Minden jó tőkéje az Atyaisten szívéből sarjad, és a Szentlélek édességével telik meg.

Uram Isten, Szentháromság, irgalmazz nekünk és ments meg minket! Néked legyen dicsőség és hála mindörökké. Ámen.

Január 6.

1. Vízkereszt. Amikor az Úr Jézus eltelt harminc évvel testi születése után, megkezdte tanító és üdvözítő munkáját. Ő maga jelölte meg a kezdetet a Jordánban való megkeresztelkedésével. Jeruzsálemi Szent Cirill mondja: A "világ kezdete a víz, az

Evangélium kezdete a Jordán". Az Úr vízben való megkeresztelésekor feltárult a világ előtt az a misztérium, amelyre az Ószövetség utalt, és amelyről az ókori Egyiptomban és Indiában csak mesék léteztek, nevezetesen az isteni Szentháromság misztériuma. Az Atya megjelent a hallás érzékének, a Lélek a látás érzékének, a Fiú pedig ezen felül a tapintás érzékének. Az Atya bizonyságot tett a Fiúról. A Fiú vízben megkeresztelkedett, és a Szentlélek galamb formájában lebegett a víz felett. És amikor Keresztelő János bizonyságot tett és ezt mondta Krisztusról: „Íme, az Isten Báránya, aki elveszi a világ bűneit" (János 1:29), és amikor bemerítette és megkeresztelte az Urat a Jordánban, ez feltárta Krisztus küldetését a világban és üdvösségünk útját is. Nevezetesen: az Úr magára vette az emberiség bűneit, és azok alatt meghalt (bemerítés) és életre kelt (kiemelkedés a vízből); és nekünk is meg kell halnunk, mint a régi bűnös embernek, és életre kell kelnünk, megtisztulva, megújulva és újjászületve. Ez a Megváltó, és ez az üdvösség útja. Vízkereszt (görögül Theophania) megvilágosít minket, azáltal, hogy Istent egylényegű és oszthatatlan Háromságként mutatja meg nekünk. Ez egyik dolog. És egy másik: mert mindannyiunkat megvilágosít a vízkeresztség, azáltal, hogy a Világosság Atyja örökbe fogad minket, a Fiú érdemei és a Szentlélek ereje által.

Ó, Szent Úr, a teremtésben is szent,
Mit Szavaddal teremtesz, Lélekkel szenteled meg.
Ó, Erős Úr, a szenvedésben is erős,
A világért halálba mész, a világért feltámadsz.
Halhatatlan Úr, egy hangon zengjük Néked:
Atya, Fiú, Lélek – Isten, irgalmazz nekünk!
Atya, ki hangoddal megjelentél a Jordán felett,
Lélek, ki mint tejfehér galamb repültél,
Fiú, kit János próféta megkeresztelt,
A fény három sugara, egyetlen fényként ragyogott,
Megnyilatkozott Szentháromság, egy hangon zengjük Néked:
Atya, Fiú, Lélek – Isten, irgalmazz nekünk!

ELMÉLKEDÉS

Egykor az eretnek mesék untatták Isten Egyházát, de most a hitehagyott mesék untatják. Ezt az unalmat a hitben való kitartás, a szorgalmas ima, a gyónás, sőt a mártíromság győzte le. Csak ezeken az eszközökön keresztül lehet legyőzni ezt az új unalmat. És Isten Egyháza, az isteni Igazság edénye, végül győzedelmeskedni fog, mert az ördögnek végül kifogynak a fegyverei (Zsolt 9,8). Boldog Alexandriai Kelemen ezt mondta az Egyházat elhagyó eretnekekről: „Aki eretnekségbe esett, száraz sivatagon vándorol, elhagyva az egyetlen igaz Istent; Istentől elszakadva víztelen vizeket

keres, kezével kopárságot gyűjt, lakatlan és szomjas földre lép.” Ugyanez mondható el ma is sok tudományos hipotetikusról és teoretikusról, akiket a képzeletük vezet, és nem Isten igazsága.

SZEMLÉLŐDÉS

Az Úr keresztelésének eseményén elmélkedni, nevezetesen:

1. Alázatos érkezése a Jordánhoz, János kivételével mindenki számára ismeretlenül,

2. Vízbe merítése; egy galamb röptése felette és a hang a magasból.

SZENTBESZÉD

a titokzatos isteni háromságról

Mert hárman vannak, akik bizonyságot tesznek a mennyben:
az Atya, az Ige és a Szentlélek; és ez a három egy.
És hárman vannak, akik bizonyságot tesznek a földön:
a Lélek, a víz és a vér; és ez a három együtt van. (1János 5:7-8)

Amikor a Szentírást olvassuk, minden szóra nagyon figyelnünk kell. Egy gyors olvasó például nem veszi észre a különbséget, amelyet az evangélista von a mennyei Háromság és a földi Háromság között. A mennyei Háromságról azt mondja: és ez a három egy, a földi Háromságról pedig: és hárman együtt. Hatalmas különbség van aközött, hogy egyek, és aközött, hogy együtt vannak. Az Atya, a Fiú és a Szentlélek egy, míg a lélek, a víz és a vér csak együtt vannak, és nem egyek. Mert az ellenségek is lehetnek együtt, de nem egyek. Minden ember a földön együtt van, de nem egy. A víz és a vér alkotja a testet, a lélek pedig lélek. A test a lélek ellen kívánkozik, a lélek pedig a test ellen (Gal 5:17); ezért nem egyek, hanem együtt vannak. És amikor egy ember meghal, az egyesülés megszakad és megszűnik: a vér és a víz az egyik irányba megy, a lélek pedig a másikba. Míg a mennyei isteni Szentháromság nemcsak együtt van, hanem egy is.

De van egy háromság az ember belső mennyországában, amelynek nem együtségnek, hanem egységnek kellene lennie, hogy az ember áldott legyen mind ebben a világban, mind a túlvilágon. Ez az elme, a szív és az akarat egysége. Amíg ez a három csak egységben van, az ember háborúban áll önmagával és a mennyei Háromsággal. De amikor ez a három eggyé válik, úgyhogy egyikük sem uralkodik, és egyikük sem rabszolgasorban tart, akkor az embert egyetlen béke tölti el, amely minden értelmet felülmúl (Fil 4,7), minden szót, minden magyarázatot, minden félelmet

és minden bánatot. Akkor az emberben lévő kis mennyország elkezd hasonlítani Isten nagy mennyországára, és Isten képe és hasonlatossága ekkor válik világossá az emberben.

Háromságos Úr, segíts nekünk, hogy legalább azokhoz hasonlítsunk, akik hasonlítanak Hozzád. Néked legyen dicsőség és dicséret mindörökké. Ámen.

Január 7.

1. Keresztelő Szent János. Mivel János fő életszerepe a Vízkereszt (Epifánia) napján teljesedett be, az Egyház ősidők óta a Vízkereszt utáni napot az ő emlékének szentelte. E naphoz kapcsolódik a Próféta kezének története is. Lukács evangélista szerette volna átvinni János testét Szebasztiából – ahol Heródes lefejeztette a nagy prófétát – szülővárosába, Antiochiába. Azonban csak az egyik kezét sikerült megszereznie és átvinnie, amelyet a 10. századig Antiochiában őriztek, majd Konstantinápolyba került, ahonnan a török hódoltság idején nyoma veszett.

Keresztelő Szent Jánost évente többször is ünneplik, de a legtöbb hívő ezen a napon, január 7-én (a Julián-naptár szerint) tartja ünnepét. Az Üdvözítőt körülvevő evangéliumi alakok közül János személye teljesen különálló helyet foglal el: születésének módja, aszketikus életvitele, a bűnbánati keresztség és a Messiás megkeresztelése, valamint tragikus vértanúhalála miatt. Olyan erkölcsi tisztaság jellemezte, hogy valóban inkább nevezhetnénk angyalnak – ahogy a Szentírás is hívja –, mintsem halandó embernek. Minden más prófétától abban különbözik, hogy megadatott neki az a boldogság, hogy saját kezével mutathatott rá Arra, akit megjövendölt. Szent János kezéről tartják, hogy minden évben az ünnepén a főpap felmutatta a népnek. Néha a kéz nyitottnak, néha pedig görcsösen összezártnak mutatkozott. Az előbbi bőséges és termékeny évet, az utóbbi pedig ínséges és éhínséges esztendőt jelzett.

2. Szent Atanáz vértanú. Krisztus ezen vértanúja egyszerű és szegény ember volt, de hitben gazdag és Isten Lelke által bölcs. Egyszer akaratlanul vitába keveredett a hitről egy törökkel. A török tanult és ékesszóló volt, Atanáz mégis minden erejével igyekezett kiemelni a keresztény hit igazságát és felsőbbrendűségét a mohamedánnal szemben. Ezután elváltak útjaik. Másnap Atanázt a bíróság elé idézték, ahol a török vádlóként állt ott. Amikor a bíró felszólította Atanázt, hogy tagadja meg Krisztust és térjen át az iszlámra – amit állítólag útitársának ígért az előző nap –, Atanáz felkiáltott: „Inkább vállalom a halált ezerszer, mintsem hogy megtagadjam Krisztus hitét!” Emiatt halálra ítélték és 1700-ban Szmirnában lefejezték. Testét ugyanebben a városban, a Szent Paraszkeva-templomban temették el.

Harminc év böjt és némaság!
Ezt még a hegyek vadjai sem bírják ki.
Az oroszlán üvöltéssel enyhíti éhét,
S a fa is zúg, ha rátör a szél,
De te nem zúgtál, nem üvöltöttél, nem jajdultál.
A pusztában sem sírásod, sem dalod nem visszhangzott!
Ember vagy-e, mondd? Mi a te neved?
Akarsz-e valaha valakivel szólni?
– „Hang, hang, hang, én a Hang vagyok, s Ő az Isten Igéje,
Azért küldettem, hogy kiáltsak Izrael fiainak:
Bánjátok meg bűneiteket, emberek, íme, Ő eljön,
Teremjetek jó gyümölcsöt, ki-ki ereje szerint.
Íme, íme jön, ó, csodák csodája,
A vizek közepette rejtőzik az égi tűz!
Íme, az Isten Báránya farkasok közt jár;
Farkasok, mossátok le farkas-természetetek a vízben!”
Harminc év némaság és böjt,
Mi maradt testedből a hangodon kívül?
Száraz tested csupán hangod árnyéka,
Mely egyetlen hírt hirdet: íme, az Isten velünk!
Száraz testedet, mint a nádszálat, Heródes megtörte,
De a Hang elszállt, elszállt – s senki el nem fojthatja.
Kié ez a hang? Mitől remegnek a századok?
Egy éhes oroszláné? Nem, nem – a hívő emberé.

ELMÉLKEDÉS

„Az ember nem valami látható dolog” – mondta Szent Vazul (Bazil). Ahogyan egy ház hasonlít egy másik házhoz, úgy hasonlít a külső ember a külső emberre. Ám a háznak is a benne lakó szerint adják meg a tiszteletet, s ugyanúgy az embernek is a benne lakó szellem szerint. A testi látás számára is világos, hogy a ház nem a gazda, hanem csak a ház, amelyben a gazda lakik; de csak a szellemi látás számára világos, hogy a test nem az ember, hanem csak a ház, amelyben az ember lakik.

SZEMLÉLŐDÉS

Szemléljük az Úr elvonulását a kísértés hegyére, mégpedig:

1. hogyan indul Ő a keresztség után azonnal böjtölni és imádkozni,

2. hogyan sző a gonosz intrikákat a megkeresztelt ember ellen, különösen a böjt és az ima idején,

3. hogyan utasít el Ő minden ördögi kísértést, szelíden, mint egy bárány, de határozottan, mint az Úr.

SZENTBESZÉD

az Isten akaratának való engedelmességről

„Legyen meg a Te akaratod, amint
a mennyben, úgy a földön is” (Mt 6,10)

Boldog Keresztelő János, mert betöltötte az Evangéliumot még az Evangélium előtt! Amikor a pusztába vonult, testestül-lelkestül teljesen átadta magát Isten akaratának. És az Isten akarata beteljesedett teste földjén is, miként lelke egén. Hosszú éveken át sem éhség, sem vadállat nem sértette meg testét a pusztában, és lelkébe sem mart bele a magány miatti kétségbeesés, sem a mennyei látomások miatti büszkeség. Nem kért az emberektől sem kenyeret, sem tudást. Isten megadott neki mindent, amire szüksége volt, mert teljesen átadta magát az isteni akaratnak.

Nem ő irányította lépteit a pusztába, sem onnan ki. Egy felülről való, láthatatlan kormányos vezérelte az életét. Mert amikor eljött az ideje, hogy kijöjjön a pusztából és az Úr elé menjen, azt mondja az Írás: „szólt az Isten Jánoshoz” (Lk 3,2). Mint egy ártatlan kisgyermek, János olyan egyszerűséggel beszél a mennyei erőkkel való közösségéről: „Én sem ismertem őt (Krisztust); de aki küldött, hogy vízzel kereszteljek, az mondta nekem: Akire látod a Lelket leszállni és rajta maradni, ő az, aki Szentlélekkel keresztel. Én láttam, és tanúskodom róla, hogy ez az Isten Fia” (Jn 1,33-34). Milyen gyengéden és egyszerűen beszél a mennyei dolgokról! De milyen félelmetes, mint az oroszlán, amikor az emberek igazságtalansága, Heródes és Heródiás ellen szól! A bárány és az oroszlán együtt élt benne. Számára a menny oly közel volt, mint gyermeknek az anyja. És az Isten akarata oly elérhető és világos volt számára, mint a mennyei angyaloknak.

Bölcs Úr, igazgasd mi bűnösök életét is a Te akaratod szerint ezen élet pusztaságában, miként Keresztelő Szent János életét igazgattad. Dicsőség és hála Néked mindörökké. Ámen.

Január 8.

1. Szent Julianus és Vaszilissza vértanúk. Mindketten nemes és gazdag szülők gyermekei voltak. Házasságkötésük után szüzességi fogadalmat tettek, és mint testvérek éltek. Vagyonukat szétosztották a szegények között, és szerzetesnek álltak: Julianus férfi, Vaszilissza pedig női kolostort alapított. Julianusnak közel tízezer szerzetese, Vaszilisszának pedig közel ezer apácája volt. A Diocletianus-féle keresztényüldözés idején Vaszilissza azért imádkozott Istenhez, hogy egyetlen apácája se rettentjen meg a kínoktól és ne hagyja el az ortodox hitet. Az Úr meghallgatta méltó szolgálója imáját: hat hónap alatt minden apácát Magához vett, végül pedig apátnőjüket, Vaszilisszát is. Halála előtt Vaszilisszának látomása volt a túlvilágon lévő nővéreiről: mindannyian fényesen és örömtelin jelentek meg, mint Isten angyalai, és hívták lelki anyjukat, hogy mielőbb csatlakozzon hozzájuk. Julianus kolostorát a kínzók felégették, őt magát pedig embertelenül megkínozták és megölték. A szenvedések közepette az Úr bátorította és erősítette őt, így mindent hősiesen elviselt, hitét megőrizte, és Krisztus nevét dicsőítette. Julianusszal együtt kivégezték: Marcianus kínzó fiát és feleségét; Kelaszioszt és Marionillát, akik Julianus állhatatosságát látva megtértek Krisztus hitére; húsz római katonát; hét helybéli testvért; Antal presbitert, valamint egy Anasztáz nevű embert, akit Julianus a kínzatása közben imádsággal feltámasztott a halálból. Mindannyian tisztelettel szenvedtek vértanúhalált Krisztusért, és 313 körül a Mennyek Országának polgáraivá váltak.

2. Chozebai Szent György. A VII. században élt a chozebai monostorban, amely a Jeruzsálemből Jerikóba vezető úton található. Itt korábban Chozebai Szent János is önsanyargató életet élt.

3. Szent Dominika (Domnika). Theodosius császár idejében érkezett pogányként Karthágóból Konstantinápolyba négy másik lánnyal együtt. Makáriosz pátriárka megkeresztelte őket, és megáldotta őket a szerzetesi életre. Szent Dominika nagy buzgalommal vetette bele magát az aszkézisbe, és lelkesedése mély öregkorában bekövetkezett haláláig nem lankadt. 474 körül hunyt el az Úrban. A Szentlélek által megvilágosítva képes volt a jövőbe látni és imádságával csodákat tenni.

4. Szent Gergely, ohridi püspök. Krisztus nyájának jámbor tanítója és pásztora. 1012-ben hunyt el. Az ohridi Szent Szófia-templom egyik feliratán „a bölcs Gergelyként” említik.

Házasság kötötte, Krisztus összefűzte őket,
A lelki szövetség – az örökebb kötelék.
Az Élők Könyvébe a Lélek így írta be őket:

„Julianus testvér, Vaszilissza nővér”.
Mindent elhagytak, Krisztus után mentek,
S mikor eljött az óra, életüket adták
Az isteni szeretetért, a háromszoros fényért,
Megvetve minden földi, múlandó dicsőséget;
Isten iránti szeretetükkel magukat megdicsőítették,
És nekünk csodálatos példát hagytak hátra.
Az Egyház gazdagsága, dísze és büszkesége:
E különös vértanúk csodatevő vére.

ELMÉLKEDÉS

A Szent Szófia-templom egyik táblájára ezek a szavak voltak vésve: „Mosd le bűneidet, ne csak az arcodat”. Bárki is lépett be ebbe a dicsőséges templomba, olvasta ezt a feliratot, és eszébe jutott, hogy a keresztény hit erkölcsi tisztaságot követel tőle: a lélek, a szív és az elme tisztaságát. Mivel azonban a szívben összpontosul az egész lelki ember, az Úr is azt mondta: „Boldogok a tiszta szívűek”. Minden külső tisztaság hiábavaló a mennyek országának elnyeréséhez. Ó, bárcsak akkora erőfeszítést tennénk bűneink lemosására, mint amekkora erőfeszítést naponta arcunk mosására fordítunk! Akkor szívünkben valóban megláthatnánk Istent, mint egy tükörben.

SZEMLÉLŐDÉS

Szemléljük azt a három kísértést, amellyel a sátán kísértette az Úr Jézust, mégpedig:

az élvezetvágyat (kísértés a kenyérrel),
a dicsőségvágyat (felemelkedés a templom fölé),
a kapzsiságot (az egész világ birtoklásának felajánlása)

SZENTBESZÉD

az óvatosságról azok számára, akik biztonságban érzik magukat

„Aki tehát azt gondolja, hogy áll, vigyázzon,
hogy el ne essék!” (1Kor 10,12)

Az apostol, aki e tanácsot adja, kiválóan ismerte az emberi természetet és annak minden gyengeségét. Nap mint nap megerősíti a tapasztalat: alighogy felemelkedett az ember a bűn sarából, máris újra megtántorodik és elesik. Alighogy kigyógyult a

kapzsiság bűnéből, máris a dicsőségvágy bűnébe esik. Vagy alighogy kinyújtotta kezét, hogy segítsen a nyomorulton, a kevélység máris a másik oldalra dönti őt. Vagy alighogy hozzászokott kicsit az imádsághoz, máris tágra nyitja száját, hogy szidalmazza azokat, akik még nem szoktak hozzá az imához. Vagy alighogy megérezte, hogy Isten Lelke az üdvösség útjára vezeti, máris az egész világ tanítójaként tetszeleg, amíg – jaj – ezzel teljesen el nem űzi magától a Lelket.

Amikor az Úr megjövendölte tanítványainak, hogy mindannyian elhagyják Őt és szétszélednek, Péter, bízva saját állhatatosságában, így kiáltott fel: „Ha mindnyájan megbotránkoznak is, én nem." Az Úr, belelátva szívébe, és látva, hogy az már beleesett az önhittségbe és a büszkeségbe, így válaszolt neki: „Mielőtt a kakas megszólal, háromszor tagadsz meg engem!" Ha tehát egy ilyen bukás megtörténhetett egy apostollal, az Úr közvetlen közelében, hogyan ne történhetne meg velünk? Ezért, atyámfiai, amikor felkelünk és megtérünk valamilyen bűnből, és egyenesen állunk, azt Isten erejének és irgalmának kell tulajdonítanunk, nem pedig önmagunknak. Jól körül kell néznünk, vigyáznunk kell és imádkoznunk Istenhez, hogy újra el ne essünk se az egyik, se a másik oldalon, hanem egyenesen járjunk az Úr útján.

Mindentudó Urunk, segíts, hogy Lélekben Hozzád emelkedjünk; és amikor felemelkedtünk, tarts meg minket, hogy többé el ne essünk. Néked dicsőség és hála mindörökké. Ámen.

Január 9.

1. Szent Polüektosz vértanú. Az örményországi Meliténé városát sok keresztény vér áztatta, mint ahogy egész Örményországot is. Ám a legelső Krisztusért kiontott vér ebben a városban Szent Polüektoszé volt, 259 körül, Valerianus uralkodása idején. Élt ebben a városban két tiszt, akik jó barátok voltak: Nearkhosz és Polüektosz. Nearkhosz meg volt keresztelve, Polüektosz azonban nem. Amikor megjelent a császári parancs a keresztények üldözéséről, Nearkhosz a halálra készült, de nagy szomorúság töltötte el, amiért nem sikerült barátját, Polüektoszt az igaz hitre térítenie. Amikor Polüektosz megtudta Nearkhosz szomorúságának okát, megígérte, hogy áttér a hitre. Másnap elmesélte Nearkhosznak álmát: maga az Úr jelent meg neki fényességben, levette róla régi ruháját, és új, tündöklő ruhába öltöztette, majd egy szárnyas ló nyergébe ültette. Ezután Polüektosz a városba ment, széttépte a keresztények kínoztatásáról szóló császári parancsot, és több bálványszobrot összetört. Megkínozták és halálra ítélték. Amikor a vesztőhelyre vitték, meglátta Nearkhoszt a tömegben, és örömmel kiáltott oda neki: „Üdvözülj, drága barátom! Emlékezz a köztünk lévő

szeretetfogadalomra!” Szent Nearkhosz később szintén vértanúhalált halt Krisztusért a tűzben (ünnepe április 22-én van).

2. Szent Eusztratiosz. Tarszoszból származott. Nagy böjtölő és imádkozó volt. A kolostorban töltött hetvenöt éve alatt soha nem feküdt a bal oldalára aludni, hanem mindig csak a jobbra. Az istentiszteletek alatt az elejétől a végéig magában ezt ismételte: „Uram, irgalmazz!” Kilencvenöt éves korában hunyt el.

3. Szent Fülöp (Filipp), moszkvai metropolita. 1507. február 11-én születetett. Egyszer ifjúként a templomban állva hallotta, amint a pap az Evangéliumból olvassa: „Senki sem szolgálhat két úrnak”. Megrémült e szavaktól, mintha kizárólag hozzá szóltak volna, és ugyanakkor meg is világosodott. A Szoloveckij-kolostorba vonult vissza, ahol hosszú és nehéz próbatétel (noviciátus) után szerzetessé lett. Idővel apát (igumen) lett, és úgy ragyogott, mint a nap; egész Oroszország hallott róla. Ezért Rettenetes Iván császár 1566-ban a megüresedett moszkvai metropolita székbe hívta. Ám a szent ember nem nézhette közönyösen a kegyetlen cár borzalmas tetteit, ezért tanácsokkal látta el és rettenthetetlenül feddte őt. A cár hamis tanúkat talált Fülöp ellen, megfosztotta tisztségétől, elrendelte, hogy egyszerű, rongyos szerzetesi ruhába öltöztessék, és bezáratta Tverben. Skuratov, a cár egyik bizalmasa, Fülöp cellájába ment és egy párnával megfojtotta őt. Ám hamarosan mindazok, akik Fülöp ellen voltak, gonosz halállal végezték. Néhány évvel később a szent testét épségben, romlatlanul és illatosan találták meg, majd visszavitték a Szoloveckij-kolostorba.

Nearkhosz és Polüektosz, a Császár katonái,
A mennyei Királynak lettek harcosai.
Egyik vízzel keresztelt, a másik saját vérével,
A második megelőzte az elsőt dicsőségével.
Ó, áldott legyen ez a nemes vetélkedés,
Krisztus országába e hősies sietés!
Polüektosz elvetett mindent, mivel a föld kényeztet,
Mindent, mi mint a szél, jön és tovatűnik,
S a gyors kínokért örök országot nyert:
Ez a kereskedés számára fényesen sikerült:
A halhatatlan életért – hadd hulljon a fű!
Az átmeneti kínokért – múlhatatlan dicsőség!
Imádkozz értünk, ó Krisztus harcosa,
Hogy egyetlen lélek se vesszen el közülünk soha!

ELMÉLKEDÉS

Az Ortodox Egyház, miközben tökéletes szeretetre tanítja az embereket, egyúttal tökéletes engedelmességre is oktat, amelyből a hívek közötti rend és jórend (szervezettség) fakad. A püspökök engedelmességgel tartoznak az Úrnak, a papok a püspököknek, a hívek pedig mindkettőjüknek. Erről írja Szent Ignác: „Kötelességetek minden képmutatás nélkül engedelmeskedni: aki becsapná látható püspökét, az a Láthatatlant gúnyolná ki… Kérlek benneteket, igyekezzetek mindent Isten egyetértésében véghezvinni a püspökök elnöksége alatt, akik Isten helyét foglalják el, és a presbiterek alatt, akik az apostolok tanácsát alkotják… ne gondoljátok, hogy bármi is helyes lenne, amit ti magatok, különválva tesztek."

SZEMLÉLŐDÉS

Szemléljük az összes erényt az Úr Jézus Krisztus személyében, mégpedig:

1. hogyan teljes és tökéletes Benne minden erény, úgy, mint senki másban a világ történelmében,
2. hogyan egészítik ki egymást csodálatosan, egymásba fonódva, és egymást még tündöklőbbé téve.

SZENTBESZÉD

a felebarátaink üdvösségéért való aggódásról

„Senki ne keresse a maga hasznát,
hanem a másét." (1Kor 10,24/28)

Ez az Isten szentjeinek alapelve, most is és régen is, öröktől fogva mindörökké. Ez építő és közösségi elv. Ezen az elven alapulhat a legtökéletesebb, legistenfélőbb és legboldogabb emberi társadalom. Üdvözítő elv ez mindenféle nehézségre, amelylyel a mai emberek küzdenek – küzdenek győzelem és remény nélkül. A szent lélek aggódik szomszédaiért, a közeliekért és a távoliakért; aggódik, hol hajtja álomra fejét a hajléktalan, hogyan lakik jól az éhező, mibe öltözik a ruhátlan. Aggódik és imádkozik Istenhez, hogy szomszédai üdvözüljenek; hogy szívüket töltse el az Isten iránti szeretet; hogy elméjüket Isten felé irányítsák; hogy a gonoszok térjenek meg a gonoszság útjáról; hogy a hitükben ingadozók megerősödjenek; a megerősödöttek megmaradjanak; az elhunytak meglássák Isten arcát; az élők pedig írassanak be az Élet Könyvébe a világosság országában.

De vigyázzatok, testvéreim, mert szóról szóra ugyanígy hangozhat az ördögi, romboló és közösségellenes elv is: senki ne ügyeljen saját testére, hogy tisztaságban megőrizze a bűntől, hanem mindenki a más testét nézze, hogyan mocskolja be és pusztítsa el. Senki ne nézze saját lelkét, hogyan mentse meg, hanem mindenki a más lelkét figyelje, hogyan feketítse be, rágalmazza meg, szegényítse el és tegye tönkre. Senki ne nézze saját házát, hogyan építse és újítsa fel, hanem mindenki a más házát lesse, hogyan gyújtsa fel és rombolja le. Senki ne nézze saját csűrét, hogyan töltse meg, hanem mindenki a más csűrét figyelje, hogyan lopja meg és ürítse ki. Látjátok-e, testvéreim, hogyan lehet ez az elv a jó elve és a gonosz elve is: kétélű éles kard; angyal vagy sátán. Nézzétek meg, hogyan terjedt el ez az elv sátáni szellemben és formában manapság mindenfelé!

Ó, Úr Szentlélek, Aki e szent szavakat bocsátottad a világba Isten apostolának nyelvén keresztül, mint fényes napsugarakat, hogy megvilágítsanak, és ne elégessenek minket: segíts nekünk, hogy betöltsük azokat az igazi mennyei értelemben, a Szentháromság Isten dicsőségére és lelkünk üdvösségére. Néked dicsőség és hála mindörökké. Ámen.

Január 10.

1. Nüsszai Szent Gergely püspök. Nagy Szent Vazul testvére. Először áldozópap (presbiter) volt, mivel nős volt; felesége, a boldog Theozva halála után választották meg és szentelték fel Nüssza püspökévé. Hatalmas világi műveltség és mély lelki tapasztalat jellemezte. Részt vett a II. Egyetemes Zsinaton. Úgy tartják, ő fogalmazta meg a Hitvallás (Hiszekegy) második részét. Nagy szónok, a Szentírás magyarázója és teológus volt. Az ariánusok, vereségük miatt, félelmetes ellenfélként tekintettek rá, és Valens császár idején, aki az ő hittestvérük volt, sikerült megfosztaniuk püspöki székétől és száműzetésbe kényszeríteniük. Ez a Szent Atya nyolc évet töltött száműzetésben, türelemmel viselve minden nyomorúságot és megaláztatást. Végül a IV. század végén, mély öregkorban hunyt el, átköltözve Isten Országába, s az idők végezetéig az Egyház nagy világítóoszlopaként maradt meg a földön.

2. Szent Amon. Egyiptomi aszkéta. Tizennégy éven át fáradozott és imádkozott Istenhez csupán azért, hogy legyőzze magában a haragot. A jóság olyan fokú tökéletességére jutott, hogy már nem is volt tudatában a világban létező gonosznak. A Szentírás kiváló ismerője volt. Az V. század elején hunyt el.

3. Szent Marcián. Rómában született, de áldozópapként élete végéig Konstantinápolyban élt, nagyrészt Marcianus és Pulcheria uralkodása idején. Szüleitől kapott hatalmas vagyonát kíméletlenül két célra fordította: templomok építésére vagy

felújítására, valamint a szegények alamizsnálására. Két új templomot épített Konstantinápolyban, amelyek szépségükről és szentségükről voltak híresek: Szent Anasztázia és Szent Irén templomát. Amikor kérdezték tőle, miért költ ennyit a templomokra, így felelt: „Ha lenne egy lányom, akit egy nemeshez akarnék feleségül adni, vajon nem költenék-e sok aranyat arra, hogy méltó menyasszonyként ékesítsem fel? Itt pedig az Egyházat, Krisztus menyasszonyát ékesítem." Amennyire nagylelkű volt ez a csodálatos férfiú a templomok és a szegények iránt, annyira kemény, sőt igen kemény volt önmagával szemben, követve az apostoli tanácsot: „De ha van élelmünk és ruházatunk, elégedjünk meg vele" (1Tim 6,8). Ezt írták róla: „Egészen Istenben volt, és Isten őbenne; évekkel és jó cselekedetekkel telve költözött az Úrhoz" 471-ben.

Lélek tartja a kincset, a Lélek osztja szét,
Kinek szelíd irgalmat, kinek bátor észt.
Kinek tiszta szüzességet, ritka ékességet,
Kinek élő szeretetet, elme-egyenességet.
A hitnek ereje szerint a Lélek új adománnyal tetézi.
Ha megnő a hit, mely hegyeket mozdít el helyükről,
A Lélek kincstára akkor megnyílik tágra,
S áldás az áldásra, mint eső hull a hűségesre.
Nagy hite miatt Szent Gergely, a dicső,
Szellemi magasságba szállt, mint a sas, a szárnyaló.
Nagy hite miatt Szent Marcián is régen
Mennyei irgalommal fénylett a mindenségben:
Gergelynek adatott a teológia fénye,
Marciánnak az irgalom – a dicsőítés olaja.
Ó, mennyei Lélek, Úrunk és Királyunk,
Csodás ajándékaidat ne vond meg mitőlünk,
S választott edényeid imájára kérünk:
Ments meg minket az ítélettől a Félelmetes Napon!

ELMÉLKEDÉS

A ruházat miatti hiúság különösen elhatalmasodott a mi időnkben. Akinek nincs más, amivel büszkélkedhetne, az a ruhájával kérkedik. Ám az, akinek lenne valami más, a ruhánál értékesebb oka a büszkeségre, az nem gőgösködik. Ahogyan az arany sem tör fel a föld felszínére, úgy az ember szellemi értékei sem mutatkoznak meg kívülről. Mesélik, hogy egy neves filozófus látott egy ifjút, aki büszke volt az öltözékére; odalépett hozzá, és a fülébe súgta: „Ugyanezt a gyapjút előtted egy kos viselte, és mégis csak egy kos maradt!" – Kereszténynek lenni és a ruházattal büszkélkedni még

őrültebb dolog, mint királynak lenni és a lábunk alatt lévő porral kérkedni. Amíg Szent Arzéne (Arsenije) aranyszövésű ruhát viselt a császári udvarban, senki sem nevezte őt Nagynak. Akkor kezdték Nagynak hívni, amikor habozás nélkül teljesen Isten szolgálatának szentelte magát, és rongyokba öltözött.

SZEMLÉLŐDÉS

Szemléljük az Úr Jézus Krisztus szegénységét (önkéntes nincstelenségét), mégpedig:

1. a Király szegénységét, aki egy barlangban született meg,
2. a leggazdagabbnak a szegénységét, aki éhezett és szomjazott,
3. a Mindenható szegénységét, amellyel a földön a szegényekkel sorsközösséget vállalt.

SZENTBESZÉD

arról, hogy elégedjünk meg a legszükségesebbel

„De ha van élelmünk és ruházatunk,
elégedjünk meg vele.” (1Tim 6,8)

Isten apostolai arra tanítottak másokat, amit ők maguk a saját életükkel is betöltöttek. Amikor volt élelmük és ruházatuk, elégedettek voltak. Sőt, még akkor is elégedettek voltak, amikor sem élelmük, sem ruházatuk nem volt. Mert az ő elégedettségük nem kívülről fakadt, hanem belülről forrásozott. Az ő elégedettségük nem volt oly olcsó, mint az állatoké, hanem drágább, sokkal drágább és ritkább. A belső elégedettség, mely a szívben lakozó békéből és Isten szeretetéből fakad – ez a magasztosabb emberek elégedettsége, ez volt az apostoli elégedettség. A nagy csatákban a tábornokok úgy öltözködnek és étkeznek, mint az egyszerű katonák; nem az ételben és ruhában keresik az örömüket, hanem a győzelemben. A győzelem a harcolók legfőbb öröme. A keresztények pedig, atyámfiai, szüntelen harcban állnak: harcban a szellemnek az anyag feletti győzelméért, a felsőbbrendűnek az alacsonyabb feletti diadaláért, az embernek az ösztönlény feletti uralmáért. Nem több-e hát, mint nevetséges dolog úgy vívni a harcot, hogy nem a győzelemre törekszünk, hanem külső díszekkel és ékszerekkel bíbelődünk? Nem dőreség-e jeleket adni az ellenségnek, hogy felismerhessen minket? Láthatatlan ellenségünk örül a mi hiúságunknak, támogat minket minden hiú gondolatban, és leköt minket mindenféle jelentéktelen aprósággal és időtöltéssel, csak hogy elménkre súlyos felejtést borítson azzal kapcsolatban, amiért a földön vagyunk. A semmitmondót fontosnak, a mellékest fő dolognak, a pusztítót

pedig hasznosnak tünteti fel előttünk, csak hogy győzedelmeskedjen felettünk és örökre romlásba döntsön minket.

Szent, erős és halhatatlan Urunk, Aki sárból alkottál minket, és a sárba élő lelket leheltél, ne hagyd, Uram, hogy a sár kerekedjen felül! Segítsd szellemünket, hogy mindig erősebb legyen a földnél. Néked dicsőség és hála mindörökké. Ámen.

Január 11.

1. Szent Teodóziosz (Nagy Szent Teodóz), A szerzetesi közösségi élet (koinobion) első alapítója és megszervezője. Kappadókia vidékén, Mogariaszi faluban született, istenfélő szülőktől. Fiatalemberként meglátogatta Oszlopos Szent Simeont, aki megáldotta őt, és nagy lelki dicsőséget jövendölt neki. Teodóziosz egy tömjénezővel, amelybe hideg szenet és tömjént tett, kereste azt a helyet, ahol letelepedhetne és kolostort alapíthatna. Ott állt meg, ahol a szén magától lángra lobbant. Itt telepedett le és kezdte meg aszketikus életét. Hamarosan számos, különböző nyelven beszélő szerzetes gyűlt köré. Ezért minden nyelv számára épített egy-egy templomot, így a görög, örmény, grúz és más nyelveken egyidejűleg dicsőítették az Istent. Az áldozás napján azonban az összes testvér a nagy templomban gyűlt össze, ahol görög nyelven folyt a liturgia. Az asztal mindenki számára közös volt, közös volt minden vagyon, a munka, a türelem és nem ritkán az éhezés is. Teodóziosz a szerzetesi élet magasztos példaképe volt mindenki számára: példa a munkában, az imádságban, a böjtben, a virrasztásban és minden keresztény erényben. Isten a csodatétel ajándékával is megáldotta: betegeket gyógyított, távolról is megjelent és segített, vadállatokat szelídített meg, látott a jövőbe, valamint megszaporította a kenyeret és a búzát. Ajkán éjjel-nappal ott volt az ima. Békében hunyt el az Úrban százöt éves korában (529-ben).

2. Boldog Mihály. Krisztusért balgatag Boldog Mihály. Orosz származású, fejedelmi családból való. Esztelennek tettette magát, hogy így rejtse el erényeit a világ elől, és elkerülje az emberek dicséretét. Ezzel készített magának dicsőséget Isten előtt. 1453-ban hunyt el a Novgorod melletti Klopszki kolostorban, ahol ereklyéi is nyugszanak.

Azok, kik félelemmel állnak az Úr előtt,
Kik csak az élő Istentől félnek, semmi mástól,
Csakis ők tehetnek bizonyságot arról,
Hogy az igaz ember megkapja, amit kér az Úrtól.
Az igaz ima szerint cselekszik Isten az emberrel –
Annak fénylik a hajnal, ki a hajnal felé fordul.
Szent Teodóziosz az ő imádságaival

Sokakon segített, és segít nekünk is mostan.
Mert ő ma is él, éppúgy, mint hajdanán,
És csodákat tesz, mint akkor, úgy ma is –
Az Úr hatalmat adott néki az ő hite miatt,
Isten iránti mérhetetlen szeretete okán.
Csodálatos Teodóziosz, az igazság buzgó híve,
A szerzetesi élet különös megszervezője,
Dicsőítsük őt, kit az Isten is megdicsőített,
Krisztus országának immár dicső polgárát.

ELMÉLKEDÉS

Megvesztegethetőnek lenni annyit jelent, mint nem kereszténynek lenni. Az Egyház ortodox atyái soha nem hagyták magukat sem megvesztegetni, sem megfélemlíteni. A hit dolgaiban való megvesztegethetőség egyenértékű azzal, ahogyan Júdás pénzért elárulta Krisztust; az ilyen megvesztegethetőség csak egyes eretnekekre volt jellemző. Amikor Anasztasziosz császár Eutükhiész eretnekségébe esett, fellázadt a IV. Egyetemes Khalkédóni Zsinat határozatai ellen, és érvényteleníteni akarta azokat. Hogy megnyerje magának az Egyház legtekintélyesebb képviselőit, különféle ajándékokat kezdett küldözgetni nekik. Szent Teodóziosz tekintélyét tekintve az első volt egész Palesztinában. A császár 30 font aranyat küldött neki ajándékba, színleg a kolostor szükségleteire. Teodóziosz azonnal megértette, hogy a császár ezzel akarja őt megvesztegetni. És milyen bölcsen járt el Isten szentje! Nem akarta megtartani a pénzt a kolostor számára, bár nagy szükségben voltak, de nem is akarta visszaküldeni a császárnak, hogy ne ingerelje őt még inkább az ortodoxia ellen. Ehelyett az egész aranyat azonnal szétosztotta a szegények között a császár nevében, hogy ezzel az irgalmassággal támassza alá Istenhez intézett imáját a császár megjavulásáért és az igaz útra való visszatéréséért.

SZEMLÉLŐDÉS

Szemléljük az Úr Jézus sírását:

1. Sírását és szomorúságát a halott Lázár felett, valamint Jeruzsálem sorsa felett;

2. Sírását és szomorúságát a Gecsemáné-kertben az emberiség bűnnek, démonnak és halálnak való rabszolgasága miatt.

SZENTBESZÉD

A szellemi fejlődés fokozatosságáról

„a tökéleteseknek pedig a szilárd étel való, azoknak,
akik a gyakorlás által kifejlesztették érzékeiket,
hogy megkülönböztessék a jót és a rosszat.” (Zsid 5,14)

Azok, akik az érzéki okoskodás tejes ételével táplálkoznak, nem tudják könnyen megkülönböztetni a jót a rossztól. Ők általában arra a következtetésre jutnak, hogy minden vallás egyenértékű; hogy a bűn az erény elkerülhetetlen árnyéka; s hogy a gonosz általában a jó sorsszerű kísérője. Ilyen téves következtetésekre egy igaz keresztény nem juthat. Mert az igaz keresztény érett ember, aki nem tejes étellel él, aki bizalmatlan az érzékszervekkel szemben, aki sokkal finomabban ítélkezik, és finomabb különbséget tesz mindannak értéke között, ami van és ami történik. A keresztény embernek ugyan az isteni kinyilatkoztatás világos útmutatást adott a jó és a rossz megkülöböztetéséhez, mégis hosszú és fáradságos tanulásra van szüksége, hogy tökéletes emberként minden adott esetben tudja, mi a jó és mi a rossz. Ennek a tudásnak érzéssé kell válnia benne, hogy biztos és tévedhetetlen legyen. Mind a jó, mind a rossz meg akarja érinteni az emberi szívet. Ezért az embernek gyakorlottnak kell lennie, hogy szívének érzésével azonnal felismerje, mi közeledik felé, éppen úgy, ahogyan a nyelvvel is azonnal érezzük a sóst és sótlant, az édest és a keserűt.

Igyekezzünk, testvéreim, minden nap és minden órában élesíteni szívünket, hogy mindig különbséget tudjon tenni jó és rossz között. Minden, ami velünk történik, felveti a kérdést: mi a jó és mi a rossz? Valójában minden azért történik velünk, hogy felismerhessük a jót, és a jó mellett dönthessünk. Naponta akár százszor is ilyen próbatételek elé állunk. Akinek van szeme a látásra, lássa meg!

Ó, emberszerető Úrunk, hevítsd fel szívünket a Tőled való jóval! És tégy bölccsé minket, Uram, a jó és a rossz megkűlömbösztetésére. Erősíts meg minket, Urúnk, hogy mindig magunkhoz ölelhessük a jót és elvethessük a rosszat, a Te dicsőségedre, Emberszeretönk, és a mi üdvösségünkre. Néked dicsőség és hála mindörökké. Ámen.

Január 12.

1. Szent Tatjána vértanú. Római származású, előkelő szülők gyermeke. Keresztény és a templom diakonisszája volt. Heliogabalus császár halála után Sándor császár uralkodott Rómában, akinek édesanyja, Mamaea, keresztény volt. Maga a császár ingatag és határozatlan volt hitében, ezért udvarában Krisztus, Apollón, Ábra-

hám és Orfeusz szobrát is tartotta. Főemberei azonban a császár parancsa nélkül is üldözték a keresztényeket. Amikor a szűz Tatjánát kínzásra vezették, ő Istenhez imádkozott kínzóiért. És íme, azoknak megnyílt a szemük, és négy angyalt láttak a vértanú körül. Ezt látva nyolcan közülük hittek Krisztusban, amiért őket is megkínozták és megölték. Szent Tatjánát tovább kínozták: megkorbácsolták, húsát szaggatták, vassal gyötörték, majd így, megkínzottan és véresen esténként börtönbe vetették, hogy másnap újabb gyötrelmeknek vessék alá. De Isten elküldte angyalait a börtönbe, akik bátorították őt és begyógyították sebeit, így Tatjána minden reggel teljesen egészségesen jelent meg a kínzók előtt. Oroszlán elé dobták, de az állat szelíden simult hozzá, és nem bántotta. Levágták a haját, mert pogány elméjükkel azt hitték, hogy hajában valamilyen varázslat vagy bűvös erő rejlik. Végül apjával együtt kivezették és karddal lefejezték mindkettőjüket. Így fejezte be földi életét 225 körül, és elnyerte a dicsőség halhatatlan koszorúját ez a hőslelkű szűz, akinek gyenge női teste volt, de férfias és vezéri lelke.

2. Szent Péter Aveszalimit vértanú. A palesztinai Eleutheropoliszból származott. Fiatal korában szenvedett vértanúságot Krisztus hitéért Maximianus császár idején, 311-ben. Sok kínzás után halálra ítélték. A halálos ítéletet hallva örömmel felkiáltott: „Ez az egyetlen vágyam, hogy meghaljak az én Istenemért!" Keresztre feszítették, mint magát az Urat, és a kereszten adta ki lelkét.

3. A Szoptató (Tejadó) Istenanya szentképe. Így nevezik az Istenszülőnek azt az ikonját, amelyet Szerb Szent Száva hozott el a Jeruzsálem melletti Megszentelt Szent Száva kolostorból, és helyezett el a Szent Hegyen (Athosz), a Kareia-i remetelakában (Posznica). Így teljesedett be Megszentelt Szent Száva nyolcszáz évvel korábbi próféciája, mely szerint eljön majd egy Száva nevű szerb pap, akinek át kell adni ezt az ikont és az ő pásztorbotját (zsizsal). Amikor Szerb Szent Száva meglátogatta a Megszentelt Szent Száva kolostort, a szerzetesek visszaemlékeztek alapítójuk jövendölésére, és átadták Szávának az ikont és a botot. Ez az ikon a remetelakban az ikonosztáz jobb oldalán, a királyi ajtó mellett kapott helyet, a pásztorbot pedig egy „Paterica" nevű cellában őrizhető Kareiában.

4. Tisztelendő Teodóra anya. Híres szerzetesnő és tanító Alexandriából. „Ahogyan a fáknak szükségük van a télre és a hóra, hogy gyümölcsöt teremjenek, úgy a megpróbáltatások és kísértések is szükségesek a mi életünkhöz" – mondta ez a szent asszony. Békességben hunyt el az 5. század elején.

A test ifjúságát sajnálod? Ó, légy eszes!
Az elmúló ifjúság ér-e könnyet? Gondold át, keresd!
Van egy másik ifjúság, az örökkévalóságé,
Az az igazi ifjúság, az öregség nélkülié.

Ezt érdemes kérni, érte könnyeket ontani,
Ha kell, érte a testi halállal is fizetni.
Tatjána drágát vett az olcsóért cserébe,
Porért és vízért az isteni bor került kezébe;
Az öregedő testért – halhatatlan ifjúságot,
S kevés könnyért – heruvimi boldogságot.
Krisztusnak, a halhatatlan Királynak jegyese,
Hű maradt Jegyeséhez, és nem lett hűtlen sose;
A tiszta lélek erejével legyőzte a kísértést,
S bátran elviselt minden szörnyű gyötretést.
Körülötte angyali léptek zaja hallatszott:
Mint gyűrt vásznat, a testét úgy dobta el ott,
Hogy szabad lélekkel, földi béklyóktól válva,
Felszálljon a könny nélküli Ország menyegzőjére.

ELMÉLKEDÉS

A földön nincs nagyobb tisztesség vagy rang, mint kereszténynek lenni. Amikor a kínzó bíró, Szeverusz megkérdezte az ifjú Péter Aveszalimitet: „Milyen nemből származol?”, Péter így válaszolt: „Keresztény vagyok.” A bíró tovább kérdezte: „Milyen méltóságod van?” Erre Péter: „Nincs nagyobb és jobb méltóság, mint kereszténynek lenni.” Szent János kronstadti atya pedig ezt írja: „Az egész világ csak pókháló egy keresztény ember lelkéhez képest.” A keresztény egy cserépedény, amelybe isteni erő és világosság öntetett. Hogy ezt az edényt arany királyi trónra helyezik-e, vagy egy koldus sötét kunyhójába eresztik le, attól az értéke sem nem nő, sem nem csökken. Vajon az arany nem ugyanannyit ér-e, akár selyemkendőbe, akár káposztalevélbe csavarják?

SZEMLÉLŐDÉS

Szemléljük az Úr Jézus szelídségét, nevezetesen:

1. Szelídségét a názáreti csendes életében, egészen harmincéves koráig;
2. Szelídségét a betegekkel és bűnösökkel való bánásmódjában;
3. Szelídségét az áruló Júdással és az igazságtalan bírákkal szembeni magatartásában.

SZENTBESZÉD

arról, hogy Istennek az ember a legkedvesebb, az embernek pedig az Isten

„Mert nem a tiéteket keresem,
hanem titeket.” (2Kor 12,14)

Ezekkel a szavakkal, amelyeket csak a felebarát iránti lángoló apostoli szeretet mondathatott ki, fejeződik ki a keresztény Istenhez való viszonyának és Isten keresztényhez való viszonyának lényege.

Isten szeretete így szólhatna: „Te, keresztény ember, énértem böjtölsz; énértem osztasz alamizsnát; énértem emelsz buzgó imádságot; énértem építesz templomokat; énértem hozol áldozatot és teszel sok más jótettet. Mindez jó, és mindez kedves nekem, de te mindennél drágább vagy nekem; végtére is nem kérek semmit mindebből, hanem téged kereslek, egyedül csak téged.”

A keresztény ember szeretete pedig így szólhatna: „Te, Uram, egészséget adsz nekem, és ez jó. Te gyújtasz világosságot, Te adsz esőt, villámlással Te frissíted fel a levegőt, és ez is jó. Te adsz gazdagságot, bölcsességet, hosszú életet, gyermekáldást és számtalan más javat, melyeket bőséggel terítesz ezen élet asztalára. Mindez jó, sőt igen jó. Mindezeket hálával fogadom. De végtére is ez csak a Te köntösöd szegélye; végtére is nem kérek semmit mindebből, hanem Téged, Uram, egyedül csak Téged kereslek.”

Ó, testvéreim, nem az az Isten, ami testi szemmel látható, és nem az az ember sem, ami testi szemmel látható. Ami az egész természetben látható, az csak valami az Istenből; és ami a testi ruhában látható, az csak valami az emberen. Isten a szeretet, testvéreim, mely az eget a földhöz lehozza; és az ember is szeretet, testvéreim, mely a földet az égbe emeli.

Ó, emberkedvelő Urunk, Teremtőnk és Mindenhatónk, költözz be még jobban, és még inkább mibelénk a Te életadó Lelkeddel, hogy élők legyünk, hogy élők legyünk a halál nélküli országban. Neked dicsőség és hála mindörökké. Ámen.

Január 13.

1. Szent Hermilosz és Sztratonikosz vértanúk. Licinius császár idején nagy üldözés támadt a keresztények ellen. Hermilosz, egy helyi egyház keresztény diakónusa, fogságba esett és bíróság elé állították. Amikor közölték vele, hogy kínvallatás vár rá, ő nagy örömmel fogadta. A császár fenyegetései ellenére Hermilosz bátran

megvallotta Krisztusba vetett hitét, és így felelt: „Az Úr az én segítőm, nem félek, ember mit árthat nekem?" (Zsolt 117, 6). A súlyos kínzások után börtönbe vetették. A börtönőr Sztratonikosz volt, egy titkos keresztény, aki szívből együttérzett Hermilosz szenvedéseivel. Miután Sztratonikoszt is feljelentették a császárnál keresztény hite miatt, az uralkodó úgy döntött, hogy mindkettőjüket a Dunába fojtják. Egy hálóba kötözték őket, és a folyóba vetették. Három nap múlva a víz partra sodorta testüket, ahol a keresztények megtalálták és Belgrádtól tizennyolc stádiumnyira eltemették őket. Ezek a dicső vértanúk 315-ben Krisztusért szenvedtek vértanúhalált és dicsőültek meg a 315. esztendőben.

2. Szent Jakab, Niszibisz püspöke. Remeteként nyáron a szabad ég alatt, télen pedig egy barlangban élt. Egyszer Niszibisz városába ment, hogy lássa, miként virágzik a hit, ott azonban püspökké választották. Részt vett az I. Egyetemes Zsinaton, ahol védelmezte az ortodoxiát Arius eretnekségével szemben. Amikor a pogány perzsák sereggel támadtak Niszibiszre, Szent Jakab körmenettel vonult a városfalakhoz. Felment a bástyára, és az ellenséges nyilaktól nem tartva járkált a falakon, miközben Istenhez imádkozott. Nem az ellenség halálát vagy pusztulását kérte, hanem csak annyit: Isten küldjön legyeket és szúnyogokat a perzsákra, hogy azok elűzzék őket. Isten meghallgatta kérését, a rovarfelhő pedig megfutamította a sereget, így a város megmenekült. Szent Jakab hosszú, becsületes élet után, mély öregkorban hunyt el 350-ben.

3. Boldog Maximosz Kapszokaliübitész. A XIV. században élt az Athoszhegyen mint szerzetes, különleges módon gyakorolva az aszkézist: „Krisztusért balgatagnak" tettette magát, és folyamatosan változtatta lakhelyét. Hajléka gallyakból készült kunyhó volt, amelyet időről időre felgyújtott, majd máshol épített újat – innen kapta a Kapszokaliübitész (Kunyhóégető) nevet. Sokáig bolondnak nézték, amíg Szent Gergely Szinaita fel nem fedezte benne a csodatevő imádkozót és a „testben lakozó angyalt". 1320-ban költözött át az Úrhoz.

Ima a szívben, mi a szívveréssel dobban,
Ima a szívben, mi a lélegzettel egybefonódik,
Belső ima, az a belső fényesség,
Mely az Athoszon Maximosz által jelent meg.
Mint testetlen szellem, Maximosz úgy emelkedett,
Az imádságtól egészen fényben tündökölt;
Az imától telt meg tiszta örömmel,
Az imától telt meg lelki jóllakottsággal.
Az imán át látta a megnyílt eget,
Az imán át az emberi lény megdicsőülését,

Az imával érezte Krisztus közelségét,
S megjelent néki a Szent Szűz, a Legtisztább.
Maximosz lelke az éggel telt el,
Gergely Szinaita egyszer így kérdezte őt:
– Igaz Maximosz, mondd meg, honnan tudod,
Hogy látomásod jótól van, s nem a gonosztól?
S hogy mindez nem ördögi ábrándozás,
Hamis káprázat, sátáni csalatás?
– Onnan tudom, mondta, hogy ez nem hazugság,
Hogy e látomások testem-lelkem gyógyítják,
Hogy utánuk lelkem mindig csak vágyakozik,
S a kereszt jelétől semmi el nem foszlik.
Az édes örömről tudom: nem káprázat,
A szelíd örömről, mely egészen átjár.

ELMÉLKEDÉS

A hallgatással kísért jó cselekedet többet ér, mint a magyarázattal kísért jó tett, és összehasonlíthatatlanul többet, mint a legszellemibb magyarázat jó cselekedet nélkül. Szent Miklós püspöktől nem maradtak ránk beszédek, de megmaradtak a tettei. Minden magyarázat nélkül, háromszor ment el éjjel egy szegény ember házához, és titokban bedobott az ablakon egy-egy zacskó aranyat.

Egy egyiptomi szerzetes (Szkéti) súlyosan megbetegedett, és friss kenyeret kívánt (mert a szerzetesek akkoriban napon szárított kenyeret ettek, amely hónapokig elállt). Ezt hallván, az egyik szerzetes egy szót sem szólt, hanem kiment, és messzire utazott egy városba, ahonnan friss kenyeret hozott a beteg öregnek. Amikor az öreg megtudta, mekkora fáradságba került ez a szerzetesnek, nem akarta megenni a kenyeret, mondván: „Ez a testvér vére!” (vagyis: a testvér nagy gyötrelemmel hozta ezt). Ekkor a többi szerzetes kérlelte az öreget, hogy egyen, mondván: ne vesse meg a testvér áldozatát. Miféle magyarázat vagy a felebaráti szeretetről szóló szó pótolhatná a felebaráti szeretetnek ezt az egyszerű és néma tettét?

SZEMLÉLŐDÉS

Szemléljük az Úr Jézus igazság utáni éhségét és szomjúságát, mégpedig:

1. hogyan jön el a világba, hogy helyreállítsa a lábbal tiport igazságot,
2. hogyan hirdeti ki Isten igazságát és fedi fel az igazságtalanságot,
3. hogyan cselekszik sietve számtalan igaz tetteket, hogy példát hagyjon nekünk.

SZENTBESZÉD

Isten Országáról, amely belül van

„Isten országa bennetek van.” (Lk 17,21)

Minden, ami Istentől való, a halhatatlanság pecsétjét viseli. Isten Országa is halhatatlan ország. Ha tehát a halhatatlanság levegőjét akarjuk lélegezni, be kell lépnünk önmagunkba, a szívünkbe, Isten Országába. Kívülünk az idő levegője van, a mulandóság és a romlottság levegője, amelyben a lélek nehezen lélegzik. A természet birodalma érzéki birodalom, ezért idegennek számít a mi lelkünkhöz képest, amely a mi belső országunkat képviseli.

Miért szeretnek az emberek oly sokáig az idegenben tartózkodni? Miért lépnek be oly ritkán és oly vonakodva saját házukba? Valahányszor a világ dolgain gondolkodunk, az idegenben járunk. Valahányszor az érzéki világról beszélgetünk, az idegenben társalgunk. Az érzékeink szerint élve olyan emberhez hasonlítunk, aki egész nap idegen házakban szaladgál, és csak este tér haza aludni. Így az éberségünket a halálnak szenteljük, az alvást pedig a halhatatlanságnak! Csak álmunkban térünk magunkhoz, csak akkor térünk vissza önmagunkba! De még álmunk is az ébrenlétünket álmodja, vagyis saját házunkban, eszméletlen állapotban is idegen házakról álmodunk: álmaink érzékiek, mert ébrenlétünk is az. Így idegenben vagyunk, és idegenek maradunk ébren és álomban is. Szüntelenül önmagunkon kívül vagyunk. Az Úr azonban vissza akar vezetni minket önmagunkhoz, saját otthonunkba és hazánkba. Számunkra Isten Országa belül van: rajtunk kívül az idegen föld fekszik. Ahhoz, hogy elmeneküljünk az idegenből és megtaláljuk igazi otthonunkat, ahol közvetlenül találkozunk Istennel, be kell lépnünk önmagunkba, a szívünkbe. Ott van a Király, és ott van az Ország.

Ó, angyalok és szentek Ura és Királya, mutasd meg nekünk Országod gazdagságát és fényét önmagunkon belül! Hogy jobban megszeressük Országodat, mint az érzéki idegent, a változékonyság és mulandóság birodalmát. Néked dicsőség és hála mindörökké. Ámen.

14. Јануáр

1. Szent Száva, szerb érsek. Sztefan Nemanja szerb nagyfejedelem fia, született 1169-ben. Fiatalon lelki életre vágyott, ezért az Athos-hegyre szökött, ahol szerzetes lett, és ritka buzgósággal követte a teljes aszkéta rendtartást. Nemanja követte fia példáját, maga is az Athos-hegyre jött, szerzetes lett, és Simeon szerzetesként halt

meg. Száva kijárta a császárnál és a pátriárkánál a szerb egyház függetlenségét, és az első szerb érsekké vált. Apjával együtt felépítette a Hilandar-kolostort, majd számos más kolostort, templomot és iskolát a szerb földön. Két alkalommal is elzarándokolt a Szentföld szent helyeihez. Kibékítette a hatalom miatt viszálykodó testvéreit; megbékélte a szerbeket szomszédaikkal, és a szerb egyház megalapításával egyúttal a szerb államot és kultúrát is megteremtette. Békét hozott a balkáni népek közé, és mindenki javán fáradozott, amiért minden balkáni nép tisztelte és szerette. A szerb népnek keresztény lelket adott, amely nem veszett el a szerb állam bukásával sem. Tirnovóban hunyt el Aszen császár idején, miután a vízkereszt napi istentiszteletet követően megbetegedett, 1236. január 12-én. Testét Vladiszláv király a Mileševa-kolostorba szállíttatta, ahonnan Szinán pasa elvitte és Belgrádban, a Vračar-hegyen elégette 1594. április 27-én.

2. Sínai és raithui vértanú atyák. A szaracénok által meggyilkolt szent vértanúk; az egyik csoport a IV., a másik az V. században szenvedett vértanúhalált.

3. Szent Hiláriusz, Poitiers püspöke. Az ariánus eretnekség elleni küzdelem tüzes harcosa Nyugaton. Sokat szenvedett az ortodoxia védelmében. Számos művet írt, amelyek közül a legfontosabb a Szentháromságról szóló értekezése. 362-ben hunyt el az Úrban.

4. Szent Nina, Grúzia felvilágosítója. Szent György vértanú és Juvenál jeruzsálemi pátriárka rokona. Miután kappadókiai nemesi szülei szerzetesnek álltak, Juvenál pátriárka felügyelete alatt nevelkedett. Hallva a grúz népről, Nina szűz gyermekkora óta vágyott arra, hogy Grúziába menjen és megkeresztelje a grúzokat. Megjelent neki a Szentséges Istenszülő, és megígérte, hogy elvezeti őt abba az országba. Amikor az Úr megnyitotta az utat, a fiatal Nina valóban Grúziába ment, ahol rövid idő alatt elnyerte a nép nagy szeretetét. Sikerült megkeresztelnie Mirian grúz királyt, feleségét, Nanát és fiukat, Bekart, akik ezután buzgón segítették Nina missziós munkáját. Ninának életében sikerült bejárnia egész Grúziát, és a nép nagy részét Krisztus hitére térítette, éppen Diocletianus császár szörnyű keresztényüldözései idején. Számos fáradság után 335-ben hunyt el az Úrban. Sírja a szamtavrói templomban található. Számos csodát tett életében és halála után is.

„Ó, csodás szűz, nemes Nina,
Isten rendeléséből a grúzok apostola lettél.
Diocletianus császár üldözése ellenére,
A kereszttel megkeresztelted Mirian királyt,
Feleségét, Nanát és fiukat, Bekart,
S általuk az egész népet és az elöljárók virágát.
Mindannyiukat megkeresztelte Isten Fiának keresztjével,
Szent Nina, a grúzok apostola.

Gyermekkora óta imádkozott Nina Istenhez,
Hogy megkeresztelhesse a virágzó Grúziát.
Amit Istentől kért, a Jóságos megadta neki:
Nina kezéből felragyogott a kereszt
A szelíd Grúziában, ahol ma is fényesen ragyog,
S ahol Nina keze ma is áldást oszt.
Ott van Nina sírja, felette templom tündököl,
Dicsőítve Szent Ninát és az Úr Krisztust."

ELMÉLKEDÉS

Ha a hit dogmái néha kemény eledelnek tűnnek számodra, igyekezz először a keresztény erkölcsi dogmákat betölteni, és akkor megnyílik előtted a hit dogmáinak megértése is. A magasztos dolgok kíváncsi vizsgálata az élet megjobbítására irányuló törekvés nélkül semmilyen hasznot nem hoz. Egyszer az egyiptomi szerzetesek Melkisédekről tanakodtak, de mivel nem jutottak tisztánlátásra ezen ősi király és főpap titokzatos személyét illetően, elhívták Kopriosz abbát a gyűlésükre, és megkérdezték őt Melkisédekről. Ezt hallva Kopriosz háromszor szájon ütötte magát, és így szólt: „Jaj neked, Kopriosz! Elhagytad azt, aminek megtételét Isten parancsolta neked, és azt kutatod, amit Isten nem követel meg tőled." Ezt hallva a szerzetesek elszégyellték magukat és szétszéledtek. Aranyszájú Szent János írja: „Még ha az igaz dogmákat valljuk is, de az életvitelünkkel nem törődünk, semmi hasznunk nem lesz belőle; ugyanígy, ha az életvitelünkkel törődünk, de az igaz dogmákat elhanyagoljuk, semmi üdvöset nem nyerünk a megváltásunkra. Ha el akarjuk kerülni a gyehennát és el akarjuk nyerni az Országot, mindkét oldallal ékeskednünk kell: a dogmák tisztaságával és az élet becsületességével."

SZEMLÉLŐDÉS

Szemléljük az Úr Jézus irgalmasságát:

1. a bűnösök és a betegek iránt,
2. a nép iránt, amely zavarodott volt, mint a pásztor nélküli nyáj,
3. az emberi nem iránt általában, amelyért hagyta Magát megfeszíteni.

SZENTBESZÉD

A láthatatlan világ látomásáról

„Csak ne a láthatóra, hanem a láthatatlanra fordítsuk figyelmünket.” (2Kor 4,18)

Látjuk ezt az anyagi és mulandó világot, de a szellemire, a halhatatlan világra tekintünk.

Látjuk a földi vigasságot, amelyet gyakran sírás és sóhajtás szakít meg, s a végén mindig halállal zárul, de mi a szellemi örömre tekintünk az angyalok és Isten szentjei között a mennyekben – a szakadatlan és örök örömre.

Látjuk az igazak szenvedését és kudarcait ebben az életben, de tekintetünket az ő dicsőségükre és diadalukra emeljük a másvilágon.

Látjuk a hamisak sok sikerét, dicsőségét és tiszteletét ebben az életben, de látjuk az ő vereségüket, kárhozatukat és kimondhatatlan kínjukat az örökkévalóságban.

Látjuk Isten Egyházát, amelyet ebben a világban gyakran megaláznak és üldöznek, de látjuk végső győzelmét minden látható és láthatatlan ellenfele és ellensége felett.

Látjuk, testvéreim, az erőszakosokat és rablókat, amint gyakran hatalmasok és gazdagok e világban, a szenteket pedig mint szegényeket, elnyomottakat és elfeledetteket, de mi egy másik országra tekintünk, ahol a szentek fognak uralkodni minden egyes erőszakos és rabló nélkül – Isten Országára, amely örökké bűntelen és halhatatlan.

Ó, hosszantűrő és nagyirgalmú Uram, nyisd meg szellemi látásunkat, hogy megláthassuk azt, ami e rövid élet után vár ránk, és hogy igyekezzünk betölteni a Te törvényedet. Néked dicsőség és hála mindörökké. Ámin.

Јануáр 15.

1. Remete Szent Pál (Thébai Pál). Gazdag szülők gyermekeként született Alsó-Thébában, Egyiptomban, Decius császár idején. Pál és nővére örökölték a szülői vagyont, ám bálványimádó sógora magának akarta Pál részét is, ezért azzal fenyegette, hogy feljelenti őt keresztényként. E szorongattatás, valamint a keresztény vértanúk hősies példája arra indította Pált, hogy saját részét a nővérének adja, ő maga pedig nincstelenként a pusztába vonuljon, ahol haláláig aszkéta életet élt. Hogy e szerzetesi óriás mily lelki magasságokba jutott, azt nem kisebb személy tanúsította, mint Remete

Szent Antal, aki meglátogatta Pált, és látta, amint a vadállatok és az égi madarak szolgálnak neki. Antal a látogatás után így szólt szerzeteseihez: „Jaj nekem, gyermekeim, bűnös és hamis szerzetesnek, aki csak nevében vagyok szerzetes. Láttam Illést, láttam Jánost a pusztában, és valóban láttam Pált – a Paradicsomban!" Szent Pál száztizenhárom évet élt, és békében hunyt el az Úrban 342-ben.

2. Kunyhóban lakó Szent János (Kalibita János). Konstantinápolyban született I. Leó császár idején, gazdag és előkelő szülők egyetlen gyermekeként. A lelki élet iránti vágytól hajtva, az ifjú János titokban egy szerzetessel Kis-Ázsiába szökött egy kolostorba. Ott hat évet töltött mértékletességben, imádságban és az apát iránti engedelmességben. Ekkor az ördög kísérteni kezdte: hagyja el a kolostort, térjen haza szüleihez, és éljen nemesemberként. Valóban visszatért szülői házához koldusruhában, látta szüleit, de nem fedte fel kilétét. Kolduskénti telepedett le az udvarukban, a szolgák által odavetett morzsákon élve és mindenki gúnyolódását tűrve. Három évig élt így, imádkozva szülei lelki üdvéért. Amikor megbetegedett és érezte halála közeledtét, felfedte magát szüleinek, akik egy drágakövekkel díszített evangéliumról ismerték fel, amelyet gyermekkorában kapott tőlük. Így ez az ifjú, bár mérhetetlenül gazdag volt, megmentette saját és szülei lelkét, legyőzte az ördögöt, és 450 körül elhunyt az Úrban.

3. Lesnovói Szent Gábor. Szláv származású, Pcinjai Szent Prohor és Rilai Szent János kortársa. A X. században élt Kratovo közelében, a Lesnovo-hegyen, ahol templomot épített Szent Mihály arkangyal tiszteletére. Életében és halála után is csodatevő volt. A helyszínen álló mai gyönyörű templomot Dusán cár hadvezére, Jovan Oliver építtette. Szent Gábor a X. század végén hunyt el az Úrban.

4. Szent Panszofiosz vértanú. Nílus alexandriai prokonzul fia. Elhagyta a világi tisztséget és vagyont, és fiatalon szerzetesnek állt. 27 évig élt szigorú aszkézisben, lelkét az égi világ felé emelve. Decius idején bíróság elé hurcolták, ahol Krisztus nevéért addig ostorozták, amíg nagy kínok közepette visszaadta lelkét Istennek.

János ifjú legény vala,
Gazdag ifjú, nemes árva,
De a szíve nem pihent meg
Ifjúságon, fénylő aranyra.
Apja büszke cári úr volt,
Anyja úrnő, finom, drága,
De ő mindet elhagyta ott
Isten Fia szerelmére vágyva.
Krisztus volt az ő bősége,
Minden kincse és szépsége,
Jobban szerette az Urat
az életénél, jobban.
S ahelyett, hogy szülei most
Pokol mélyén jajgatnának,
Íme, fiuk nincstelenségben
Üdvöt hozott az egész háznak.
Ma is sok embert, ki vakon
Gazdagságba fojtja lelkét,
János megfedd s megmentheti
Bűnös szívük minden vesztét.

ELMÉLKEDÉS

Soha ne is gondold, hogy Isten nem hall téged, amikor imádkozol Hozzá. Ő úgy hallja gondolatainkat, ahogyan mi halljuk egymás hangját és szavait. Ha pedig nem teljesíti azonnal kérésedet az ima után, az vagy azért van, mert méltatlanul imádkozol, vagy olyasmit kérsz, ami vesztedre válna, vagy pedig bölcsessége és gondviselése folytán a kérésed teljesítését egy alkalmasabb időpontra halasztja. Kronstadti Szent János atya ezt írja: „Ahogyan az elektromos távíró által gyorsan érintkezünk a tőlünk távol lévő személyekkel, úgy az élő hit által, mint egyfajta távírón keresztül, gyorsan érintkezünk Istennel, az angyalokkal és a szentekkel. Küldd el a hit távíróján kérésedet Istenhez vagy a szentekhez, és azonnal választ kapsz." Másutt pedig ezt írja: „Isten, a teremtett szellemek, valamint az elhunyt és élő emberek lelkei – ezek mind értelmes lények, a gondolat pedig gyors és valahogy mindenütt jelenlévő. Gondolj rájuk tiszta szívből, és jelen lesznek számodra: Isten mindenkor szükségszerűen, a többiek pedig Isten ajándéka és hatalma által."

SZEMLÉLŐDÉS

Szemléljük az Úr Jézus tisztaságát, mégpedig:

1. az Ő elméjének tisztaságát,
2. az Ő szívének tisztaságát,
3. az Ő akaratának tisztaságát,
4. az Ő nyelvének tisztaságát,
5. az Ő tekintetének és minden érzékének tisztaságát.

SZENTBESZÉD

A győzedelmes hitről

„Az a győzelem, amely legyőzte a világot, a mi hitünk." (1Ján 5,4)

Krisztus Urunk legyőzte a világot; testvéreim, ez a mi győzelmünk is. Az apostolok legyőzték a világot, s ez is a mi győzelmünk. A szentek, a szüzek és a vértanúk legyőzték a világot, s ez is a mi győzelmünk. Nincs e világon erősebb, testvéreim, a keresztény hitnél. A kardok, melyek e hitet vágták, kicsorbultak és eltörtek, de a hit megmaradt; a császárok, kik e hit ellen harcoltak, megfulladtak bűneik átka alatt; a birodalmak, melyek e hit ellen hadakoztak, romba dőltek; a városok, melyek e hitet elvetették, romjaikban hevernek; az eretnekek, kik e hitet rontották, elvesztek testben és lélekben, s átokkal sújtva távoztak e világból, de ez a hit megmaradt.

Amikor a világ ránk ront, testvéreim, az ő kísértéseivel (csábításaival): a külső szépség csábításával, a gazdagság csábításával, az élvezetek csábításával, a mulandó dicsőség csábításával – mivel fogunk ellenállni és mivel fogunk győzedelmeskedni, ha nem ezzel a hittel? Valóban, semmi mással, csak ezzel a legyőzhetetlen hittel, mely tud valami jobbat e világ minden kincsénél.

Amikor e világ minden csábítása megmutatja a fonákját: amikor a szépség rútsággá válik, az egészség betegséggé, a gazdagság nyomorrá, a dicsőség gyalázattá, a hatalom megalázottsággá, és az egész virágzó testi élet mocsokká és bűzzé – mivel hidaljuk át ezt a nyomorúságot, ezt a romlottságot, ezt a mocskot és bűzt, és mivel óvjuk meg magunkat a kétségbeeséstől, ha nem ezzel a hittel? Valóban, semmi mással, csak ezzel a legyőzhetetlen hittel, mely tartós és változhatatlan értékekre tanít minket Krisztus Országában.

Amikor a halál megmutatja romboló erejét szomszédainkon, rokonainkon és barátainkon, virágainkon, vetésünkön, kezünk munkáján, s amikor ellenállhatatlan fogait felénk is fordítja – mivel győzzük le a halálfélelmet, és mivel nyitjuk fel az élet kapuját, mely erősebb a halálnál, ha nem ezzel a hittel? Valóban, semmi mással, csak ezzel a legyőzhetetlen hittel, mely ismeri a feltámadást és a halál nélküli életet.

Ó, Úr Jézus, a világ legyőzője, segíts nekünk is legyőzni a világot a Beléd vetett hittel. Néked dicsőség és hála mindörökké. Ámin.

Јануáр 16.

1. Szent Péter apostol bilincsei. Ezen a napon Szent Péter bilincseiről emlékezünk meg, melyekkel a törvénytelen Heródes verette láncra, s melyek az angyal megjelenésekor a börtönben lehullottak róla (ApCsel 12,7). E bilincseket a keresztények nemcsak a nagy apostol emléke miatt őrizték, hanem gyógyító erejük miatt is, mivel sok beteg meggyógyult érintésüktől (hasonlóan Szent Pál apostol kendőihez, ApCsel 19,12). Juvenál jeruzsálemi pátriárka e láncokat Eudoxia császárnénak, az ifjabb Theodosius száműzött feleségének ajándékozta, aki kettéosztotta őket: egyik felét a konstantinápolyi Szent Apostolok templomába küldte, a másikat pedig lányának, Eudoxia császárnénak, Valentinianus feleségének Rómába. Ez az Eudoxia felépíttette a Szent Péter-templomot (San Pietro in Vincoli), és ott helyezte el e bilincseket azokéval együtt, melyekkel Pétert halála előtt Néró császár verette láncra.

2. Szent vértanúk: Peuszipposz, Eleuszipposz, Meleuszipposz és nagyanyjuk, Leonilla. Krisztusért szenvedtek vértanúhalált Marcus Aurelius császár idején (161-180) Franciaországban. Három testvér, három iker. Kezdetben csak Leonilla volt

keresztény, unokái pogányok voltak. A kegyes Leonilla és a helyi pap hosszú tanácsai után a három fivér megkeresztelkedett. Keresztelésük után ifjúi hévvel buzgólkodni kezdtek hitükért, s e buzgalomban összezúzták a környék összes bálványát. Vádat emeltek ellenük, a bíróság előtt elismerték tettüket és nyilvánosan megvallották Krisztusba vetett hitüket. A bíró börtönbe vetette őket, majd hívatta Leonillát, hogy menjen be hozzájuk, és tanácsolja nekik Krisztus megtagadását. Leonilla szótlanul ment be, ám ahelyett, hogy hitehagyásra buzdította volna unokáit, bátorította őket, hogy tartsanak ki mindvégig a kínokban. Amikor a bíró látta rendíthetetlenségüket, halálra ítélte őket. Mindhármukat egy fára függesztették fel, ahol úgy feszültek, „mint a lant húrjai", majd megkorbácsolták és végül tűzben elégették őket. Egy Jovilla nevű asszony, látva bátorságukat, felkiáltott: „Én is keresztény vagyok!" Őt azonnal elfogták, és az idős Leonillával együtt karddal lefejezték.

3. Damaszkínosz Gabrovszki vértanú szerzetes. A Hilandar-kolostorban élt, ahol apát is volt. Amikor néhány töröktől követelte a monostor adósságát, azok rávettek egy muzulmán asszonyt, hogy menjen be a házba, ahol Damaszkínosz megszállt. Ezután a törökök „rajtakapták" őket, és a kádit elé hurcolták. Damaszkínosznak választania kellett: vagy felakasztják, vagy mohamedán hitre tér. Ő határozottan így felelt: „Bolondság lenne, ha az ideiglenes életért örök kárhozatot vásárolnék." 1771-ben akasztották fel Szvistovban. Így áldozta fel testét, hogy megmentse lelkét. Gyilkosait azonban azonnal utolérte Isten büntetése: csónakba szálltak, hogy átkeljenek a Dunán, de egy hirtelen vihar felborította és a vízbe fojtotta őket.

4. Szent Romil (Romilo). Vidinben született. Sínai Szent Gergely tanítványa volt. Több kolostorban is élt. A szerbiai Ravanicában együtt volt Konsztantyin Camblakkal. Itt hunyt el az Úrban 1375 körül.

Leonilla, az idős anya,
Lelke erős, mint az oroszláné,
Mikor unokáit Istenhez készítette,
Maga is vértanúvá lett.
Leonillát a tribunus hívatja,
S vad haraggal sziszegi:
– Menj, anyó, a tömlöcbe,
S adj tanácsot unokáidnak.
Tanácsold nekik, hogy tagadják meg
Az úgynevezett Krisztus Istent,
Vagy Krisztust tagadják meg,
Vagy fiatal életüket.
Leonilla a tömlöcben
Szól az ő unokáinak:
– Ne féljetek a világi hatalomtól,
Még ha tűzzel emésztene is titeket.
Tartsatok ki a dicső Krisztus
És az Ő Evangéliuma mellett,
Ő készített nektek
Örök fényt és vigasságot.
Ne féljetek a kínzó sebektől,
Múlandók azok, s a haláltól se:
Ki hű Krisztushoz, azt a halál
El nem rejtheti, s el nem tiporhatja.
A tűz közepén a három unoka
Hálát adott az Istennek,
Míg a gonoszok drága nagyanyjukat,
Leonillát lefejezték.

ELMÉLKEDÉS

Semmi sem töri meg úgy az emberi büszkeséget, mint az idősebbek iránti megszokott engedelmesség. A régi Spártában az engedelmességet nagy erénynek tartották. Mesélik, hogy egy spártai katona a csatában, kivont karddal üldözve az ellenséget, éppen lesújtani készült, amikor megszólalt a kürt, a harc végét jelezve; ekkor ő azonnal hüvelyébe tette kardját. Amikor valaki, aki látta ezt, megkérdezte tőle, miért nem vágta le az ellenséget, ő így felelt: „Jobb engedelmeskedni a hadvezérnek, mint megölni az ellenséget!"

A keresztény engedelmesség abban különbözik ettől a spártai engedelmességtől, hogy az önkéntes, és célja a lélek üdvössége, vagyis nem a földi javak megőrzéséért, hanem a mennyek országának elnyeréséért történik. Szent János Kolovosz (Törpe János) egy thébai aggastyánnál kezdte meg remetei életét (lelki harcát). Az aggastyán, hogy engedelmességre tanítsa tanítványát, egy száraz fát ültetett a földbe, és megparancsolta neki, hogy minden nap öntözze azt. János három éven át zúgolódás nélkül öntözte a száraz fát, amíg az végül ki nem zöldült és gyümölcsöt nem hozott. Ez a zúgolódás nélküli engedelmesség gyümölcse. Maga a megfeszített Úr is „engedelmes volt mindhalálig" (Fil. 2, 8).

SZEMLÉLŐDÉS

Szemléljem az Úr Jézus békéjét, mégpedig:

1. A békét, melyet lelkében hordozott – mint az egyetlen tökéletes Békéhordozó,
2. A békét, melyet az emberek között teremtett – mint az egyetlen tökéletes Békeszerző,
3. A békét, melyet tanítványainak adott – mint az egyetlen tökéletes Békeosztó.

SZENTBESZÉD

arról, hogy mindannyian csak Krisztus rabszolgáiként vagyunk szabadok

„Aki ugyanis mint rabszolga nyert hivatást az Úrban,
az Úrnak szabadosa. Viszont, aki szabad emberként
kapta a hivatást, Krisztus rabszolgája." (1Kor 7, 22)

A nagy újdonság, amelyet a kereszténység nap mint nap hirdet a világnak, az, hogy semmit sem a külső megjelenése, hanem a lényege szerint kell teljes áron értékelni. Hogy a dolgokat ne a színük és alakjuk, hanem a jelentésük szerint ítéljük meg. Hogy az embert ne a tisztsége és vagyona, hanem a szíve szerint értékeljük – az a

szív szerint, amelyben egyesül az érzelem, az elme és az akarat. E szerint a világ számára örökké új tanítás szerint nem az a rabszolga, aki külsőleg fogságban van, és nem az a szabad, aki külső, testi szabadsággal bír.

A világi felfogás szerint rabszolga az, aki a lehető legkevesebbet élvezi a világot, a szabad pedig az, aki a lehető legtöbbet élvezi azt. A keresztény felfogás szerint azonban rabszolga az, aki a lehető legkevesebbet élvezi az élő és édes Krisztust, a szabad pedig az, aki a lehető legtöbbet élvezi Őt. Továbbá, a világi felfogás szerint rabszolga az, aki minél kevésbé teszi a saját akaratát, és minél inkább másét; a szabad pedig az, aki minél inkább a saját akaratát követi, és minél kevésbé másét. Ezzel szemben a keresztény felfogás szerint rabszolga az, aki minél inkább a saját akaratát teszi, és minél kevésbé az Istenét; a szabad pedig az, aki minél inkább Isten akaratát cselekszi, és minél kevésbé a sajátját.

Az Úrnak rabszolgájának lenni az egyetlen igaz és emberhez méltó szabadság, míg a világnak, önmagunknak, a bűnnek és a szenvedélyeknek szolgálni az egyetlen halálos rabság. Királyok a trónon – gondolhatná az ember: van-e náluk szabadabb ember a földön? Mégis, sok király a föld legalacsonyabb rendű és legméltatlanabb rabszolgája volt. Megbilincselt keresztények a tömlöcben – gondolhatná az ember: vannak-e náluk nyomorultabb rabszolgák a földön? Mégis, a keresztény vértanúk a börtönben szabad embernek érezték magukat, és lelki örömmel telve zsoltárokat énekeltek, s hálatelt imákat zengtek Istennek.

A szomorúsággal és bánattal párosult szabadság nem szabadság, hanem rabság. Csakis a Krisztusban való szabadság párosul kimondhatatlan örömmel. A maradandó öröm pedig az igaz szabadság jele.

Ó, Úr Jézus, egyetlen jóságos Gazdánk, aki szabadságot adsz nekünk, amikor szorosabban Magadhoz láncolsz minket, tégy minket mielőbb a Te rabszolgáiddá, hogy megszűnjünk a dühös és irgalmatlan gazdák szolgái lenni. Tiéd a dicsőség és a hála mindörökké. Ámen.

Január 17.

1. Nagy Szent Antal. Egyiptomi származású, 250 körül született a Herakleia közeli Koma faluban. Nemes és gazdag szülei halála után örökölt birtokát megosztotta kiskorú húgával, akit rokonoknál helyezett el, saját részét pedig szétosztotta a szegények között. Húszéves korában az aszkéta életnek szentelte magát, amelyre gyermekkora óta vágyott. Először faluja közelében fáradozott, de hogy elkerülje az emberektől jövő nyugtalanságot, a sivatagba, a Vörös-tenger partjára vonult vissza. Ott

remeteként húsz évet töltött elzártságban, nem érintkezve senkivel, csak Istennel a szüntelen imádságban, elmélkedésben és szemlélődésben, türelemmel viselve a kimondhatatlan démoni kísértéseket. Híre eljutott az egész világra, és számos tanítvány gyűlt köré, akiket példájával és szavaival az üdvösség útjára vezetett. Nyolcvanöt éves aszkéta élete során mindössze kétszer járt Alexandriában: először a vértanúságot keresve az egyházüldözés idején, másodszor pedig Szent Atanáz hívására, hogy megcáfolja az ariánusok rágalmát, miszerint ő is Ariusz eretnekségének követője lenne. Százöt éves korában hunyt el, tanítványok és követők egész seregét hagyva maga után. Bár Antal tanulatlan volt, korának legműveltebb embereinek tanácsadója és tanítója lett, mint amilyen Nagy Szent Atanáz is volt. Amikor görög filozófusok könyvekből szerzett bölcsességgel kísértették, Antal kérdésével szégyenítette meg őket: – „Mi az ősibb: az ész vagy a könyv? És (e kettő közül) melyik az oka a másiknak?" A megszégyenült filozófusok távoztak, mert látták, hogy nekik csak könyvből való emlékezetük van ész nélkül, Antalnak viszont igazi értelme. Íme az ember, aki elérte a tökéletességet, amelyet ember a földön egyáltalán elérhet. Íme a nevelők nevelője és a tanítók tanítója, aki nyolcvanöt éven át javította önmagát, és csak így tudott sokakat megjobbítani. Években és nagy tettekben gazdagon Antal 335-ben hunyt el az Úrban.

2. Nagy Theodosius császár. Ez a dicsőséges és hitében buzgó császár 379–395 között uralkodott. Nagy Konstantin megtiltotta a keresztények üldözését, Nagy Theodosius viszont még egy lépéssel továbbment: országában betiltotta a bálványáldozatokat. Sokat segített abban, hogy a keresztény hit megerősödjön és elterjedjen a világban.

3. Új Szent György vértanú, jáninai. Albán származású, az albániai Csurkli faluban született, igen szegény földműves szülők gyermekeként. Amikor a törökök arra kényszerítették, hogy térjen át az iszlám hitre, rendíthetetlen maradt a keresztény hitben, amiért 1838. január 17-én Jáninában felakasztották. Mindmáig nagy csodatevő és gyógyító.

Isten minden osztály s válaszfal felett,
Seregeknek Ura, ki szenvedélytelen.
Gazdagot nem gyűlöl, szegényt nem szégyelli,
Hatalmastól nem fél, a bűnöst hívja: „Jöjj el!"
Szentjeit magához bárhonnan gyűjti össze,
A koldust s a királyt egyként hívja közbe.
Mint a gyümölcsszedő, ki csak édes cseresnyét válogat,
Nem nézve, az ág érdes-e, vagy sima.
Az Úr mindent egy szép koszorúba fon,
Csak a bűnbánó szent lélek legyen ottan.

A csodás Antal egy életen át böjtölt,
Theodosius Krisztussal mindenkit megvendégelt,
A jáninai György pedig vérét ontotta –
Az Úr mindhármukat örökké megáldotta.
Az Úr nem gyűlöli az Ő veteményét,
S nem veti meg teremtménye gyengeségét.
Mindenkihez egyforma, de nem mindenki Hozzá,
Mindenkinek szolgál, s irgalmát ráosztja.
Minden felett áll és minden osztály felett,
Örök, szenvedélytelen Úr a seregek felett.

ELMÉLKEDÉS

Szent Antal tanítja: „Szeresd meg az alázatot, mert az el fedi minden bűnödet. Minden bűn utálatos Isten előtt, de mind közül a leggyűlöletesebb a szív gőgje... Ne tartsd magad tudósnak és bölcsnek, különben kárba vész minden fáradozásod, és hajód üresen ér majd partot... Ha nagy hatalmad van, ne fenyegess senkit halállal: tudd meg, hogy természetednél fogva te is alá vagy vetve a halálnak, és minden lélek úgy veti le magáról a testét, mint a legutolsó ruháját.”

Bizáncban létezett egy különös és tanulságos szokás a császárok koronázásakor a Szent Szófia-székesegyházban. Ugyanis, amikor a pátriárka a koronát a császár fejére helyezte, egyúttal a kezébe adott egy sírból vett földdel teli selyemzacskót. Azért tették ezt, hogy a császárok is emlékezzenek a halálra, kerüljenek minden gőgöt, és alázatosak maradjanak.

SZEMLÉLŐDÉS

Szemléljem az Úr Jézus üldöztetését az igazságért, mégpedig:

1. Üldöztetését gyermekként Heródes részéről.

2. Üldöztetését emberként és Messiásként a zsidó írástudók és elöljárók részéről.

3. Üldöztetését Istenként számos mai írástudó és elöljáró részéről, legyenek azok akár zsidók, akár keresztények.

SZENTBESZÉD

a kétféle bölcsességről

„E világnak bölcsessége bolondság az Isten előtt.” (1Kor 3,19)

Ez egyike azon nagy újdonságoknak, amelyeket a kereszténység hirdet a világnak. Mert más az Isten szerinti és Istentől való bölcsesség, és más a világ szerinti és világtól való bölcsesség. Az Isten szerinti bölcsesség a Szentlélektől van; ilyen bölcsességgel teltek meg az apostolok is, amikor leszállt reájuk a Szentlélek. A világ szerinti bölcsesség az érzékszervekből és az anyagból fakad, és valóságos bolondság az Isten előtt, ha nincs megsózva és megihletve Isten Szentlelke által.

Minden világról alkotott bölcsesség, amely csak a testi érzékszervekre hagyatkozik, figyelmen kívül hagyva Isten Lelkét, bolondság az Isten és az Isten angyalai előtt. Mert az ilyen bölcsesség nem látja sem e világ szellemét, sem az értelmét, hanem csak úgy ismeri a világot, mint hamut kívül és hamut belül; mint hamut, amelyet a véletlen szele hol így, hol úgy hord össze és szór szét.

Minden emberről alkotott bölcsesség, amely csak az érzékszervekre, testi okoskodásokra és képzelgésekre épít, bolondság az Isten, az angyalok és Isten szentjei előtt. Mert az ilyen bölcsesség nem ismeri fel az embert mint embert, azaz mint szellemi lényt, aki rokon az Istennel, hanem csak testnek látja kívül és testnek belül; testnek alakja szerint és testnek lényege szerint.

Olyan ez, mintha egy majom a vasúti mozdonyt nézve próbálná azt magyarázni: „ez vas kívül és vas belül; vas, ami melegít, vas, ami hajt, vas, ami az irányt szabja, és vas, ami megállít!”

Ki telhet meg, testvéreim, Isten bölcsességével, hacsak nem az, aki előbb kiüresíti magát a világ bolondságától? Isten segítségével pedig erre mindannyian képesek vagyunk. Akaratunk és fáradozásunk elé ugyanis elengedhetetlenül siet Isten segítsége. Mert Isten maga a jóság, a bölcsesség és a szentség.

Jóságos, bölcs és szent Urunk, tölts el minket a Te életadó bölcsességeddel! Néked dicsőség és hála mindörökké. Ámin.

Јануáр 18.

1. Nagy Szent Atanáz, alexandriai érsek. 296-ban született Alexandriában, és már kora gyermekkorától fogva vonzódott a lelki hivatáshoz. Alexandrosz érsek diakónusa volt, akit elkísért a nizzai (nikaiai) I. egyetemes zsinatra. Ezen a zsinaton

Atanáz híressé vált tudományával, kegyességével és az Ortodoxia iránti buzgalmával. Nagyban hozzájárult Áriusz eretnekségének visszaszorításához és az igaz hit megerősítéséhez. Ő fogalmazta meg a Hitvallást (Simbulom), amelyet a Zsinat el is fogadott. Alexandrosz halála után Atanázt választották alexandriai érsekké. Több mint negyven évig viselte az érseki méltóságot, bár nem töltötte ezt az egész időt az érseki trónon. Szinte egész életében üldözték az eretnekek. A császárok közül leginkább Constantius, Julianus és Valens üldözte; a püspökök közül pedig Nikomédiai Euszebiosz sokakkal együtt, az eretnekek közül pedig Áriusz és követői. Kénytelen volt bujkálni üldözői elől kútban, sírban, magánházaknál és a pusztaságban is. Kétszer is Rómába kellett menekülnie. Csak halála előtt élhetett egy rövid ideig békében, mint jó pásztor az őt igazán szerető nyája körében. Kevés olyan szent van, akit annyira kíméletlenül rágalmaztak és oly gonoszul üldöztek volna, mint Szent Atanázt. Ám nagy lelke mindent türelemmel viselt Krisztus szeretetéért, és végül győztesen került ki ebből a rettenetes és hosszú küzdelemből. Tanácsért, vigaszért és lelki támaszért gyakran fordult Nagy Szent Antalhoz, akit lelki atyjaként tisztelt. Az embernek, aki megfogalmazta a legnagyobb igazságot, sokat is kellett szenvednie ezen igazságért, mígnem az Úr megnyugtatta őt Országában, mint „hű szolgáját", 373-ban (lásd május 2.).

2. Szent Maxim, havasalföldi érsek. Vak Szerbiái Szent István despota és Angelina despotáné fia. A Manasija-kolostorban lett szerzetes. A törökök elől menekülve Romániába távozott, ahol a megüresedett havasalföldi érseki székbe iktatták be. Megbékítette az egymással viszálykodó Radul és Bogdan vajdákat, megakadályozva ezzel a köztük lévő háborút. Idősebb korában visszatért Krusedolba, ahol kolostort építtetett, és ahol hosszú aszkéta élet után, 1546. január 18-án hunyt el. Romlatlan és csodatevő ereklyéi ma is abban a kolostorban nyugszanak.

Atanázon át a bölcsesség kigyúlt,
S Isten igazsága az emberre hullt.
Megérteték: a bölcsesség nem futás, nem hajsza,
Édes az, ki fenékig issza, s meg nem csalja.
Kedves annak, ki érte szenvedni tudott,
Kinek világi reménye mind elhunyt, elfogyott.
Ki úgy jár a világban, mint ódon temetőben,
S gyenge rabszolgát lát az emberi erőben.
Öt földrész számára, mint öt cséplőhely,
S öt kis tócsának véli az öt óceánt
Annak Krisztus a mérték, kitől az öröklét ered,
E mértékhez tartja magát, s hite meg nem remeg.
Ki e mértéket ismeri, el nem hagyja soha,

Mert a világ titkára nincs más kulcs, se módja;
Minden más mérték, bármily nagy az erőfeszítés,
Alfától Ómegáig el nem ér – csak tévedés.
Csalfa, mint a hold, mely a vízen kúszik át,
S hiteti: elérte a víz legmélyebb pontját.
Krisztus túlmutat a világ mindkét végén,
Ott, hol a dráma kezdődött, s ott, ahol lesz a végén.
Minden titkok közül Ő a legnagyobb titok,
Születésétől kezdve, míg a kereszthez jutott.
A keresztre feszítéstől a feltámadásig –
Ő az igazi mérték, mely minden teremtményt átvilágít.
Ezzel mérve kínjukat a világi zajban,
Szenvedtek Isten szentjei – kín nélkül, a bajban.

ELMÉLKEDÉS

Arra a kérdésre, hogy Isten Fia miért emberi testben jelent meg a világnak, és miért nem valamilyen más teremtmény alakjában, a bölcs Szent Atanáz így válaszol:

„Ha azt kérdezik, miért nem valamilyen nemesebb teremtmény képében jelent meg – például mint a nap, a hold, a csillagok, a tűz vagy az éter –, hanem éppen emberként? Tudják meg, hogy az Úr nem azért jött, hogy mutogassa Önmagát, hanem hogy meggyógyítsa és tanítsa a szenvedőket. Mert csupán megjelenni és ámulatba ejteni a nézőket annyit jelentett volna, mint mutogatóba jönni. A Gyógyítónak és Tanítónak nemcsak eljönnie kellett, hanem a rászorulók javát szolgálnia, és úgy megjelenni, hogy az (a megjelenés) elviselhető legyen a szenvedők számára...

Egyetlen teremtmény sem volt tévedésben Istent illetően, kivéve az embert: sem a nap, sem a hold, sem az ég, sem a csillagok, sem a víz, sem az éter nem hagyták el hivatásukat, hanem ellenkezőleg, ismerve Teremtőjüket és a Királyuk-Igéjét, mindannyian megmaradnak olyannak, amilyennek teremtve lettek; egyedül az emberek távolodtak el a jótól, az igazságot csalásra cserélték, és az Istennek járó tiszteletet, valamint a Róla való tudást átvitték az ördögökre és a kőből faragott bálványokra...

Mi hát abban a hihetetlen, hogy az Ige (Isten Fia) emberként jelent meg az emberiség megmentésére?” Valóban, mi is megkérdezzük napjaink hitetlenjeit: milyen alakban szeretnétek, hogy Isten megjelenjen, ha nem emberként?

SZEMLÉLŐDÉS

Szemléljem az Úr Jézust a rágalmak és a gyalázat alatt a mi üdvösségünkért, mégpedig:

1. A rágalmak és gyalázat alatt a zsidó írástudók és elöljárók részéről.
2. A rágalmak és gyalázat alatt számos mai írástudó és elöljáró részéről.
3. A rágalmak és gyalázat alatt mindannyiunk részéről, akik az Ő nevében megkeresztelkedtünk, de törvényét nem teljesítettük.

SZENTBESZÉD
a veszélyről

„Csípőtök legyen felövezve és égjen a lámpásotok." (Lk 12,35)

Ez Annak a parancsolata, aki ismeri lényünk gyengeségeit, és aki több jót akar nekünk, mint apánk vagy anyánk. Ez a mi emberszerető Urunk parancsa. Amikor az ember öve ki van oldva, nem ereszkedik-e meg az egész teste lefelé? De ha felövezi magát és befogja derekát, nem egyenesedik-e ki az egész teste, mint a gyertya? Mint a gyertya, úgy kell lelkünknek is egyenesen állnia Isten előtt. Hogyan állhatna a lélek egyenesen Isten előtt, ha a mértéktelen test lehúzza azt a földi szenvedélyekkel és vágyakkal?

Íme, a derék táján van a testi szenvedélyek fő fészke. Felövezni a derekat annyit tesz, mint összeszorítani magunkat az önmegtartóztatással, és nem engedni szabad utat a szenvedélyeknek. Ám a testi derék felövezése nem a cél, hanem az eszköz, amellyel könnyebben megzabolázhatjuk elménket, szívünket és akaratunkat. A testi önmegtartóztatás keresztény jellemünk első iskolája; ezután következik a magasabb iskola, amelyben az elme, a szív és az akarat önmegtartóztatását tanuljuk.

Ha felövezzük elménket, annak szűkösségében nem találnak helyet a buja gondolatok. Ha felövezzük szívünket, abban nem találnak helyet a bűnös vágyak. Ha felövezzük akaratunkat, abban nem találnak helyet a fenevadhoz illő vagy démoni szándékok. Szűk úton juthatunk be, testvéreim, az Isten Országába. Az elme, a szív és az akarat szűkösségében gyúlhatnak meg egyedül minden erények gyertyái, melyek lángja Isten felé emelkedik. A meggyújtott lámpások alatt a keresztény erényeket kell értenünk.

Ó, tiszta és bűntelen Urunk, minden erények forrása, segíts nekünk felövezni magunkat az önmegtartóztatással, és a szűk úton járni Feléd a meggyújtott gyertyákkal, melyeket Te hoztál e világra. Néked dicsőség és hála mindörökké. Ámin.

Január 19.

1. Nagy Szent Makáriosz. Egyiptomi származású, Nagy Szent Antal egyik fiatalabb kortársa. Apja pap volt. Szülei iránti engedelmességből megnősült, ám felesége hamarosan meghalt, ő pedig a pusztaságba vonult. Ott hatvan évet töltött belső és külső küzdelemben és fáradozásban a mennyek országáért. Amikor megkérdezték tőle, miért oly sovány, akár eszik, akár nem, így felelt: „Az Istenfélelemtől". Elméjét annyira megtisztította a gonosz gondolatoktól, szívét pedig a bűnös vágyaktól, hogy Isten a csodatevők bőséges ajándékával áldotta meg, olyannyira, hogy még holtakat is feltámasztott a sírból. Alázatossága ámulatba ejtette az embereket és a démonokat egyaránt. Egyszer azt mondta neki egy démon: „Csak egyetlen dolog van, amiben nem tudlak legyőzni téged; az nem a böjt, mert én soha nem eszem semmit; az nem is a virrasztás, mert én soha nem alszom". „Hát akkor mi az?" – kérdezte Makáriosz. „A te alázatod" – felelte a démon. Tanítványának, Paphnutiosznak gyakran mondta: „Ne ítélj el senkit, és üdvözülni fogsz". Kilencvenhét évig élt. Kilenc nappal halála előtt megjelent neki a másvilágról Szent Antal és Szent Pakhomiosz, hírül adva, hogy kilenc nap múlva meghal, ami be is következett. Közvetlenül halála előtt egy kérub is megjelent neki, aki látomásban feltárta előtte a boldog mennyei világot, megdicsérte fáradozását és erényeit, majd elmondta, azért küldetett, hogy lelkét a Mennyek Országába vigye. 390-ben hunyt el.

2. Alexandriai Szent Makáriosz. Alexandriában született, s kezdetben gyümölcsárus volt. Csak negyvenéves korában keresztelkedett meg, és rögtön ezután aszkéta életbe kezdett. Előbb Nagy Szent Antal tanítványa volt Nagy Makáriosszal együtt, majd a Nitria és Szkétisz közötti Kelliák (Cellák) nevű monostor apátja lett. Valamivel fiatalabb volt a másik Makáriosznál, és később is halt meg. Több mint száz évet élt. Ördögi kísértések gyötörték, különösen a dicsvágy kísértése, de ő súlyos munkával és szüntelen imádsággal alázta meg magát, elméjét szüntelenül Istenhez emelve. Egyszer egy testvér látta őt, amint egy kosarat homokkal tölt meg, majd felviszi a hegyre és kiönti. Csodálkozva kérdezte: „Mit csinálsz?" Makáriosz így felelt: „Kifárasztom azt, aki engem fáraszt" (vagyis az ördögöt). 393-ban hunyt el, százesztendős kora felett.

3. Szent Arzeniosz, korfui püspök. Ő egészítette ki és állította össze jelenlegi formájában az olajkenet szentségének (szent kenet) szertartását. 959-ben hunyt el. Ereklyéi a korfui székesegyházban nyugszanak.

4. Szent Márk, efezusi érsek. Nevezetes az Ortodoxia bátor védelmezéséről a firenzei zsinaton, szembeszállva a császárral és a pápával egyaránt. 1452-ben hunyt el békében. Halálos ágyán kérte tanítványát, Györgyöt – a későbbi dicső Gennádiosz pátriárkát –, hogy óvakodjon a Nyugat csapdáitól és védje meg az Ortodoxiát.

5. Boldog Teodor. Krisztusért balgatag, Novgorodból. Halála előtt az utcákon futkározott, és mindenkinek azt kiáltotta: „Bocsássatok meg, messzire utazom!” 1392-ben hunyt el.

Egyiptomnak pusztájában
Nagy szeretet uralkodott,
Egyszerű barátok közt ott
Szentek honát láthattad ott.
Makáriosz, szent atyájuk,
Mint Kerub élt körükben,
Minden jónak példaképe
Volt a szerzeteseknek
Makáriosz ágynak esett;
Érte szamócát hoztak,
Egy szerzetes lelt is rája,
Hogy enyhítse a fájdalmat.
De az apát nem fogadta:
„Van nálunk egy betegebb,
Vigyétek el, néki adjátok,
Szüksége rá tölem nagyobb.”
A másik is könnyezve szólt:
„Bocsáss meg, De szomszédomnak
szüksége nagyobb ezen irgalomra”
Hordták az ajándékot így
Baráttól a barátig,
Kézből kézbe, egyik-másik,
Míg a lánc be nem zárult.
Celláról cellára járva,
Testvértől a testvérig,
Míg a legvégén a gyümölcs
Az apáthoz visszaért.
„Íme, atyám, te vagy beteg!”
Makáriosz felsírt ott,
Látva a nagy szeretetet,
Enni ő sem bírt ott.
Forró homokba szórta szét,
Hálát adva Istennek,
Hogy a puszta, száraz vidék
Mennyországgá let.
Mert a testvér a testvérét
Jobban szereti magánál:
„Uram, ez a szeretet-jel
Tőled kapott ajándék!”

ELMÉLKEDÉS

Csodálatraméltóak azok a példák az erőszak szelíd elviselésére, amelyeket a Szent Atyáknál találunk. Nagy Szent Makáriosz egyszer útjáról a cellájába visszatérve észrevette, hogy egy tolvaj éppen a holmijait hordja ki és rakja fel egy szamárra. Makáriosz egy szót sem szólt, sőt segített neki kényelmesen felmálházni mindent, mondván magában: „semmit sem hoztunk a világra” (1Tim 6,7). Egy másik öreg, miután a rablók mindent elvittek tőle, körülnézett és látta, hogy egy elrejtett pénzes erszényt otthagytak; gyorsan felkapta, utánuk szaladt, és azt is átadta nekik. Egy harmadik atya pedig, rajtaütve a celláját fosztogató tolvajokon, így kiáltott rájuk: „Siessetek, siessetek, nehogy megjöjjenek a testvérek és megakadályozzanak abban, hogy betöltsem Krisztus parancsát: aki elviszi, ami a tied, ne kérd vissza” (Lk 6,30).

SZEMLÉLŐDÉS

Szemléljük az Úr Jézust, mint a föld sóját:

1. Mint sót, amely ízt ad ennek az életnek általában;
2. Mint sót, amely megóvja az emberi nemet a rothadástól, amely különben az egész történelmet végigkísérné;
3. Mint saját életem sóját.

SZENTBESZÉD

a világ feletti győzelemről

„A világban megpróbáltatások érnek titeket,
de bízzatok, én legyőztem a világot.” (Ján 16,33)

A világ Győzője, az egyetlen és egyedülálló, e szavakkal tanítja követőit, hogy ne féljenek a világtól. Valóban, a világ igen erősnek tűnik, de vajon Aki a világot teremtette, nem erősebb-e nála? Igen félelmetes a világ annak, aki nem tudja, hogy Isten uralkodik felette, és hatalmában áll létben tartani, ameddig akarja, és a nemlétbe visszaküldeni, amikor akarja. De aki tudja ezt, annak a világ nem félelmetes. Krisztus Urunkhoz mérve e világ olyan, mint a gyengeségekből szőtt szövet, míg Krisztus Urunkban nincs semmi gyengeség. Aki ezt nem tudja, annak félelmetes a világ, de aki tudja, abban nincs félelem a világ iránt.

A világ tele van bajjal, kínnal, sírokkal és a rothadás szagával – ki viselheti el mindezt? Csak az, akinek erős a szíve. Erős szíve pedig csak annak van, akinek szívében Krisztus lakozik. A világ kölcsönadta nekünk a testet, de cserébe a lelkünket akarja elvenni. De hogyan győzhetne le minket a világ, ha a világ Győzőjének katonáiként állunk? A világ Győzője fegyvert ad nekünk a harchoz, saját példájával tanít minket a küzdelemre, leleplezi a rejtett ellenséget, megmutatja a támadás és a visszavonulás útját, kezével megtart, szárnyával oltalmaz, éltető testével táplál és éltető vérével itat minket, s még bátorít is, odakiáltva: ne féljetek!

Mit tehet hát velünk a világ, atyámfiai, mikor vereségét Krisztus győzelme megpecsételte? Ó, Urunk, a világ Győzője és győzedelmes Hadvezérünk, légy mindig közel hozzánk, hogy meg ne retthenjünk, és vezérelj minket, hogy mi is szívvel, elmével és lélekkel mindig közel legyünk Hozzád. Néked dicsőség és hála mindörökké. Ámen.

Január 20.

1. Nagy Szent Euthümiosz. Az örményországi Meliténé városában született, az Eufrátesz folyó közelében, 377 körül, nemes és hírneves szülőktől. Egyszülött fiú volt, aki édesanyja, Dionüszia imádságára született, akinek égi látomása volt fia világra jöveteléről. Fiatalságától fogva aszkéta életet élt, előbb városa közelében, majd huszonkilenc évesen, Jeruzsálem meglátogatása után, a Jeruzsálem és Jerikó közötti, Pharan-pusztának nevezett sivatagban vonult vissza. Minden nappalát és éjszakáját imádsággal, belső istenmélkedéssel, szemlélődéssel és testi munkával töltötte. Számos tanítvány gyűlt köré, akik közül többen dicső szentekké váltak, mint például: Remete Szent Küriakosz, Megszentelt Szent Szabbász, Theoktisztosz és mások.

Isten kegyelméből nagy csodatevő volt: démonokat űzött, súlyos betegségeket gyógyított, vizet fakasztott a sivatagban, kenyeret szaporított és prófétált. A szerzeteseket munkaszeretetre intette, mondván: „Ha saját munkátok nélkül eszitek a kenyeret, az azt jelenti, hogy mások munkáját eszitek." Amikor némely fiatalabb testvérek többet akartak böjtölni másoknál, megtiltotta nekik, és elrendelte, hogy vegyenek részt a közös étkezéseken, nehogy felfuvalkodjanak a túlzott böjtöléstől. Azt is mondta, nem jó a szerzetesnek helyről helyre vándorolnia: „A fát, amelyet gyakran átültetnek, nem hoz gyümölcsöt." Aki jót akar cselekedni, megteheti azon a helyen, ahol van. A szeretetről így szólt: „Ami a só a kenyérnek, az a szeretet a többi erénynek."

A Nagyböjt első hetében a pusztába vonult vissza, és ott maradt csendben és istenelmélkedésben egészen Húsvétig. Élete során barlangja közelében hatalmas lavra jött létre, amely évszázadokon át telt volt szerzetesekkel, mint méhkas a méhekkel. Utolsó parancsa az volt, hogy tartsák meg a vendégszeretetet, és a monostor kapuja soha ne legyen zárva. Kilencvenhét éves korában hunyt el. Temetésén Anasztasziosz jeruzsálemi pátriárka is részt vett. A pátriárka egész nap várt, amíg a hatalmas néptömeg megcsókolta a szentet, és csak este tudták befejezni a gyászszertartást. Halála utáni hetedik napon Euthümiosz megjelent tanítványának, Domentiánusznak, teljes fényességben és örömben. Szent Euthümiosz valóban a világosság fia volt. 473-ban költözött el az Úrhoz.

2. Szent Innasz, Pinnasz és Rimmasz vértanúk. Őket tekintik az első szláv vértanúknak, akiket a történelem említ. Szkítáknak és Szent András apostol tanítványainak nevezik őket. Hitükért szenvedtek vértanúhalált pogány szomszédaik keze által a Duna jobb partján, Várna közelében. Jégbe fagyasztották őket, és így költöztek el az Úrhoz.

Szem, mely mindent lát, s fül, mely mindent hall,
Vándorral tart bárhol, szent oltalmat vall;
Helyét nem cseréli, mégis ott van mindenütt,
Hol erény kelesztik, Ő a kovász benne.
Hol világosság kell, Önmagát ott adja,
Hol segítség kél, a bajban nem hagyja.
Halkan és némán, de mindig jókor érkezik,
Hogy vesse a magot, s arasson, hol érik.
Büntetést is oszthat, jutalmat is adhat,
Ifjat megvéníthet, vénnek új erőt ad.
Gyümölcsöst gondoz, gyomlál és metsz serényen,
Ott van mindenütt, s akkor, mikor Ő véljen.
Hol a magányos tűnődik, Ő ott figyel rá,
Hol ketten beszélnek, Ő a harmadik társa.
Hol a szövőnő sző, szálait Ő méri,
A világ szövetét elméjében tervezi.
Ki ismerné lába nyomát és lépteit?
Ki számolná útját, s vándor-éjeit?
Örök és halhatatlan, Háromság és Egyetlen,
A világ hálójában, e világegyetem szövetében,
Látható s láthatatlan, bárhonnan is nézed,
Utakat vág Ő, s irányt mutat a népnek.
A végtelen háló minden útját látja,
S a kis hangyát sem hagyja, hogy eltévegyen.
Szent Eutimiosz, kit e gondolat éltetett,
Nyolcvan földi évet e hitnek szentelt.

ELMÉLKEDÉS

Az Egyház szentjei, amennyire irgalmasak és elnézőek voltak az emberi gyengeségekkel szemben, annyira rettenthetetlenül hajthatatlanok és rendíthetetlenek maradtak a hit igaz dogmáinak megvallásában. Így történt, hogy a mürai Szent Miklós arcul ütötte Ariust az Első Egyetemes Zsinaton. Szent Antal elhagyta pusztáját és Alexandriába ment, hogy nyilvánosan megfeddje Ariust.

Szent Eutimioszt, akit Eudokia császárné és a hamis Teodóz pátriárka szorongatott, s mivel már nem küzdhetett észérvekkel, elhagyta a kolostort és a pusztába rejtőzött; példáját minden jelentősebb szerzetes követte. Eutimiosz mindaddig a pusztában maradt, amíg a hamis pátriárkát le nem taszították, és az Ortodoxia meg nem szilárdult.

Amikor pedig Jeruzsálemben a legnagyobb agitáció folyt a császár nevében a IV. Khalkédóni Egyetemes Zsinat ellen, és az egész nép rettegett az eretnekektől, akkor a már aggastyán Szent Teodóziosz, mint Krisztus félelem nélküli katonája, Jeruzsálembe jött. Belépett a nagy templomba, fellépett a lépcsőkre, és kezével intve a népnek így szólt: „Ha valaki nem tiszteli a négy Egyetemes Zsinatot úgy, mint a négy Evangéliumot, legyen átkozott!" (Addig az időig csak négy Egyetemes Zsinatot tartottak). Minden hallgató elborzadt e szavak hallatán, és az eretnekek közül senki sem mert ellentmondani.

SZEMLÉLŐDÉS

Szemléljem az Úr Jézust mint Világosságot, mégpedig:

1. Mint életem világosságát; mint az emberi nem világosságát; mint minden teremtmény világosságát.
2. Mint világosságot, különösen a félelem és a szenvedés sötétségében.
3. Mint világosságot a halál óráján, és a halál után – az örökkévalóságban.

SZENTBESZÉD

az egyetlen világosságról a sötétségben

„Én vagyok a világ
világossága." (Ján. 8, 12)

A világ és az idő kezdete óta a szülöttek közül senki sem merte kimondani ezeket a szavakat. Voltak és vannak emberek, akik azt mondják: „világosságot hozok!", de soha senki nem vette a bátorságot, hogy azt mondja: „én vagyok a világosság!". Egyedül az Úr Jézus mondhatta ki e szavakat bátran és meggyőződéssel. Rövid földi élete és közel 2000 éves hosszú történelme teljes mértékben igazolta e szavakat.

Ő az igazság, az igazságosság és az élet világossága.

Ő az igazság világossága, mert Önmagával jelentette ki az igazságot Isten valódi természetéről és az ember valódi természetéről, az ember emberhez való viszonyáról, az ember Istenhez való viszonyáról, és Isten emberhez való viszonyáról. Ég és föld elmúlnak, de az Ő szavai nem múlnak el, mert az ég és a föld is az Ő szava által lett, az Ő szava pedig Tőle van és Vele marad örökké, és nem múlik el.

Ő az igazságosság világossága, mert megmutatta az igazságosság erejét és az igazságtalanság tehetetlenségét. Ezt ragyogó világossággal hirdette mindazzal, amit

mondott, amit tett, és amit az igazságtalanok között átélt és túlélt. Kijelentette ezt Egyházán keresztül is az elmúlt húsz évszázad során, az igazságosság számtalan szentje és vértúja által. Az igazságosság Istentől van, és a történelem hosszú vonalán soha nem győzhető le; az igazságtalanság gyenge lényektől ered; gyorsan kifut diadalmas zászlajával a bástyára, de ugyanilyen gyorsan a sírba is dől.

Ő az élet világossága. Szavai megvilágítják az életet; tettei megvilágítják az életet; győzelme megvilágítja az életet; különösen az Ő feltámadása, amely mint a legragyogóbb nap, erős fénnyel árasztja el az életet, és elűzi a halált, mint egy gyenge árnyékot.

Ó, Úr Jézus, legfényesebb Világosság, Igazság Napja, Igazságosság Napja és Élet Napja, ragyogj be minket, bűnösöket és méltatlanokat! Néked dicsőség és hála mindörökké. Ámen.

Január 21.

1. Hitvalló Szent Maximosz. Konstantinápolyi születésű, eleinte Herakleiosz császár udvarának magas rangú udvarnoka, majd szerzetes és a fővároshoz közeli egyik monostor apátja. Az Ortodoxia legnagyobb védelmezője az úgynevezett monothelita eretnekséggel szemben, amely Eutikhész eretnekségéből ágazott ki. Nevezetesen: amint Eutikhész azt állította, hogy Krisztusban egy természet van, úgy a monotheliták azt tanították, hogy Krisztusban csak egy akarat van. Maximosz szembeszállt ezen állítással, és így a császár és a pátriárka ellenfelévé vált. Ám ő nem rettent meg, hanem mindvégig kitartott annak bizonyítása mellett, hogy az Úrban két akarat volt, miként két természet is. Törekvései nyomán egy zsinatot tartottak Karthágóban, egy másikat pedig Rómában, és mindkét zsinat anatémával sújtotta a monotheliták tanítását. Maximosz szenvedése az Ortodoxiáért leírhatatlan: fejedelmek kínozták, főpapok csapták be, a néptömeg leköpte, katonák verték, üldözték és bebörtönözték, mígnem végül levágott nyelvvel és kézzel életfogytig tartó száműzetésre ítélték Szkítiába. Ott három évet töltött börtönben, majd 666-ban átadta lelkét Istennek.

2. Boldog Görög Maximosz. Görögországban született, ahonnan Vaszilij Ivanovics orosz cár udvarába hívták meg cári könyvtárosnak és fordítónak. Sokat munkálkodott, de sokat is szenvedett az igazságért. Hosszú időt töltött börtönben, ahol megírta a Szentlélekhez szóló ismert kánont, amelyet az Egyház mindmáig használ. 1556-ban hunyt el az Úrban.

3. Szent Neofitosz vértanú. Nikaiai születésű. Már gyermekként nagy csodákat tett Isten kegyelméből. Vizet fakasztott a sziklából, és feltámasztotta halott édesanyját. Egy fehér galamb vezette őt az Olümposz-hegyre, ahol egy barlangból kiűzött egy oroszlánt, majd ő maga költözött be oda. Tizenöt éves korában, Diocletianus császár

idejében Krisztusért kínozták meg Nikaiában. Semmiképpen sem akarta megtagadni Krisztust. Verés és bebörtönzés után tűzbe vetették, de Isten épségben megőrizte őt. Ezután egy éhes oroszlán elé vetették, ám az oroszlán hízelkedett Neofitosznak. A szent felismerte az oroszlánban ugyanazt az állatot, amelynek barlangjában ő aszkéta életet élt, megsimogatta, és megparancsolta neki, hogy menjen vissza a barlangjába. Ekkor Neofitoszt lándzsával döfték át, és lelke az Úr hajlékaiba költözött.

4. Szent Ágnes vértanú. Tizenhárom éves leányka, akit a Krisztusba vetett hitéért tűzbe vetettek, majd karddal fejeztek le. Nagy csodatevő erőt mutatott fel életében és halála után is. Diocletianus idejében szenvedett vértanúságot, 305-ben.

A végtelen mélység mindenütt feltárul:
A Föld, mint egy csillagkert törzse
De mint fekete törzs, mely arany gyümölcsöt terem –
Úgy áll a fekete föld a csillagos égtetelen.
Láthatatlan ágait a föld némán nyújtja,
Ágain a csillagok – mint aranyalmák.
Ó, mily dicső gyümölcs e hitvány sárból szőve,
Mit az Isten kegyelme adott e sötét földre!
Az ember is föld csak, földi teste porból,
Égboltján a csillagok – jó tettekből sorból.
Gondolatai messze, világ végére szállnak –
Láthatatlan ágak – csúcsaikon csillagok!
Gyümölcsöt! Csak ezt vár az Úr az embertől,
Csupán a gyümölcs alapján ítéli meg az emberi életet.
Ha a halál rázza fád, az aranyalmák hulljanak:
Életed gyümölcsei Isten kezébe jussanak.
Akkor majd mondhatod: „Nem éltem én hiába –
Szép valóságért jöttem e rút álom-világba!”

ELMÉLKEDÉS

A keresztény hit az egyetlen a világon, amely meghatározott és soha meg nem változó értékmérővel bír. Arról, hogy miként méri és osztályozza az értékeket, Szent Aranyszájú János világosan tanít: „A dolgoknak – mondja ő – három neme van: az egyik nembe tartozók jók, és soha nem lehetnek rosszak, mint például a tisztaság, az irgalmasság és hasonlók; a másik nembe tartozók rosszak, és soha nem lehetnek jók, mint a kicsapongás, az embertelenség és a kegyetlenség; a harmadik nembe tartozók

pedig hol ilyenek, hol olyanok, aszerint, hogy azok, akik élnek velük, miként viszonyulnak hozzájuk.”

Majd kifejti ezen isteni tanító, hogy miként a gazdagság és a szegénység, a szabadság és a rabság, a hatalom és a betegség, sőt még maga a halál is ezen köztes dolgok közé tartozik, amelyek önmagukban sem nem jók, sem nem rosszak, hanem azzá válnak az emberek lelkülete és felhasználása szerint. Mert ha például a gazdagság jó lenne, a szegénység pedig rossz, akkor minden gazdag ember jó lenne, és minden szegény rossz; mi azonban nap mint nap meggyőződünk arról, hogy miként vannak jó és rossz gazdagok, ugyanúgy vannak jó és rossz szegények is. Ugyanez érvényes az egészségesekre és betegekre, szabadokra és foglyokra, jóllakottakra és éhezőkre, a hatalmon lévőkre és az alávetettekre. Még a halál sem rossz, hiszen „a vértanúk a halál által mindenkinél boldogabbakká lettek”.

SZEMLÉLŐDÉS

Szemléljem az Úr Jézust, mint a hegyen épült várost, mégpedig:

1. Mint várost a fenti Sion hegyén, azaz a teremtett világ felett, az örökkévalóság országában.
2. Mint várost az emberi történelem hegyén.
3. Mint várost saját életem hegyén, azaz ideáljaim csúcsán, gondolataim és vágyaim zenitjén.

SZENTBESZÉD

a cselekvés általi megértésről

„Aki készen van rá, hogy teljesítse akaratát, meggyőződhet róla, vajon Istentől való-e ez a tanítás.” (Ján. 7, 17)

Kevés haszna van emberi logikával és szavakkal bizonygatni, hogy Krisztus tanítása Istentől való. A leggyorsabb és legbiztosabb módja annak, hogy megismerjük annak igazságát, az Isten akaratának cselekvése úgy, ahogyan azt Krisztus kinyilatkoztatta és kijelentette. Aki cselekszik, az meg is ismeri.

Ha Istenért sírsz, megismered, milyen vigasztalás az Isten. Ha irgalmas vagy, megismered Isten irgalmasságát. Ha békét teremtesz, megismered, miként illik rád az Isten fia elnevezés. Ha megbocsátasz az embereknek, megismered, miként bocsát meg Isten tenéked.

Soha senki nem tudhatja meg, hogy Krisztus tanítása Istentől való, csak az, aki cselekszi Isten akaratát, mert maga az isteni akarat betöltése, Isten parancsolatainak véghezvitele a kulcs a Paradicsom kinyitásához, amelyben Isten látható. Ez a kulcs a Szentírás és a Kinyilatkoztatás minden titkának megértéséhez. Szent Vazul írja: „Az élet tisztasága szükséges ahhoz, hogy felismerjük azt, ami a Szentírásban el van rejtve."

Mit akar még tőlünk az Úr, amikor arra tanít, hogy az Ő akaratának cselekvése által jussunk el tanítása isteniségének megismeréséhez? Egyszerűen azt akarja, hogy mi tettekkel győződjünk meg tanítása isteni mivoltáról. Ő azt szeretné, hogy ne a könnyebb, hanem a nehezebb úton bizonyosodjunk meg – nemcsak hallgatva, hanem cselekedve is –, mert aki könnyen győződik meg, az könnyebben meg is tántorodik és elbizonytalanodik, de aki a nehezebb úton győződik meg, azt nehéz megingatni.

Ezért, testvéreim, igyekezzünk cselekedni Isten akaratát, hogy megismerjük Istent, és megmentsük lelkünket. Ó, mindentudó Urunk, segíts meg minket Szentlelked erejével, hogy cselekedjük a Te szent akaratodat. Néked dicsőség és hála mindörökké. Ámen.

Január 22.

1. Szent Timóteus apostol. A hetven apostol egyike. A lükaóniai Lisztrában született görög apa és zsidó anya gyermekeként. Pál apostol dicséri édesanyját és nagyanyját kétszínűség nélküli hitükért (2Tim 1, 4-5). Timóteus Lisztrában találkozott először a nagy apostollal, és szemtanúja volt, amikor Pál meggyógyította a születésétől fogva sántát. Később Timóteus Pál szinte állandó útitársa lett, bejárva vele Akháját, Macedóniát, Itáliát és Spanyolországot. A hit nagy buzgólkodójaként, kiváló szónokként és szelíd lélekként Timóteus sokat tett a keresztény hit terjesztéséért és megerősítéséért. Pál „igazi fiának a hitben" nevezi őt (1Tim 1, 2). Pál vértanúhalála után Timóteus tanítója Szent János evangélista volt. Ám amikor Domitianus császár Jánost Efezusból Patmosz szigetére száműzte, Timóteus Efezusban maradt püspökként. Egy Katagogium nevű bálványünnep alkalmával a keresztényekre dühös pogányok álarcban alvoul rátámadtak Timóteusra és megölték (93 körül). Tisztelt ereklyéit később Konstantinápolyba vitték, és a Szent Apostolok templomában temették el, Szent Lukács evangélista és Szent András apostol sírja mellé.

2. Szent Anasztáz vértanú. Származása szerint perzsa. Pogány neve Magundat volt. Amikor Hérakleiosz császár a perzsák ellen hadakozott, Magundat a keresztényekhez menekült, Jeruzsálembe ment, ahol megkeresztelkedett és az Anasztáz nevet kapta. Nem érte be a keresztséggel, hanem szerzetesnek is állt, hogy teljesen

az Úr szolgálatának szentelje magát. Egyéb aszkéta tettei mellett már igen korán olvasta a szent vértanúk életét, és olvasás közben könnyeivel áztatta a könyvet, maga is forrón vágyakozva a vértanúság után. Az Úr végül a vértanúság koszorújával koronázta meg. Sokáig sínylődött börtönben és kegyetlenül kínozták, míg II. Khoszró király halálos ítéletet nem hirdetett rá. Az ítélet szerint Anasztázt vízbe fojtották, majd miután kihúzták, a hóhér levágta a fejét és elküldte a királynak. 628. január 22-én szenvedett vértanúhalált Betszaloe városában, Ninive közelében.

Szent Apostolok, Lélekkel hevültek,
Lelki atléták, fénybe merültek,
Krisztus győzelmével világot győztek,
Világot győztek, Egyházat emeltek.
Hatalmas sasok, szárnyaltak bátran,
Kínba és halálba futottak elszántan.
E világtól könnyen, könnyen megváltak,
De Krisztustól soha el nem szakadtak.
Krisztus szerelmétöl mindentől elvontak,
Krisztus szerelmével örökre megáldottak.
Földi zsarnokoktól egykor megvetettek,
Ma az örök nap fényében megkoronázottak.
Földi bölcsektől egykor kinevetve,
Ma angyalok társai, szentek fejedelme!
Imádkozzatok értünk, Krisztus sasai,
Hogy minket, bűnösöket, a Lélek megújítson.
Szent Timóteus, csillag a csillagok közt,
Segíts nékünk is szent imáid által.

ELMÉLKEDÉS

Az Ortodox Egyház kimeríthetetlen kincstárral rendelkezik a halál utáni élet bizonyítékait illetően. Álljon itt egy a számtalan példa közül, amely egyszerre tanúskodik arról, hogy az emberi lélek tovább él a testi halál után, és hogy az önkéntes engedelmesség boldog halhatatlansághoz vezet. Amikor Nagy Szent Teodóz megalapította monostorát, kezdetben csak hét szerzetese volt. Hogy megerősítse őket a halálra való emlékezésben, megparancsolta, hogy ássanak egy sírt. Amikor a sír elkészült, Teodóz odaállt a szélere a hét szerzetessel, és így szólt: „Íme, gyermekeim, a sír kész! Van-e köztetek valaki, aki készen áll a halálra, hogy ebbe a sírba temettessék?” Egyikük, egy Bazil nevű áldozópap, térdre borult, és áldást kért Teodóztól, hogy meghalhasson. Teodóz elrendelte, hogy végezzék el Bazilért a halotti megemlékezéseket: a

harmadnapi, kilencednapi és negyvennapi szertartást, ahogy az a halottaknál szokás. Amikor a negyvennapi megemlékezés véget ért, Bazil – bár teljesen egészséges volt – lefeküdt és meghalt. Az új sírba temették el. A temetése utáni negyvenedik napon azonban Bazil egy reggel megjelent a testvérek között a templomban, és velük együtt énekelt. Először csak Teodóz látta őt, majd imádkozott Istenhez, hogy nyissa meg a többiek szemét is. Ekkor az összes testvér odanézett, és látták Bazilt maguk között. Egyikük, Letiosz, örömében kitárta karját, hogy megölelje Bazilt, de ő eltűnt. Csak Bazil hangja hallatszott: „Üdvözüljetek, atyák és testvérek, üdvözüljetek!"

SZEMLÉLŐDÉS

Szemléljük az Úr Jézus gondtalanságát az étel és a ruházat tekintetében:

1. Önmagával kapcsolatos gondtalanságát, melyet tetteivel mutatott meg;

2. Az étel és ruházat felőli gondtalanságot, melyet másoknak is prédikált (Máté 6, 31).

SZENTBESZÉD
Isten mindentudásáról és gondviseléséről

„Nektek minden szál hajatokat
számon tartják." (Mt 10,30)

Még a hajszálaitok is számon vannak tartva, testvéreim, hát még életetek napjai! Ne féljetek hát, hogy a rendelt idő előtt haltok meg, de ne is reméljétek, hogy akár egyetlen nappal is meghosszabbíthatjátok életeteket Annak akarata ellenére, Aki mindent számlál és mér. Ez a tudás tanítson titeket szelídségre és istenfélelemre.

Még a hajszálaitok is számon vannak tartva, hát még a földi szenvedéseitek! Ne féljetek hát, hogy mértéken felül fogtok szenvedni. Még kevésbé féljetek attól, hogy szenvedéseitek elfeledve vagy számításon kívül maradnak Annál, Aki mindent lát. Ez a tudás tanítson titeket türelemre és a Teremtőtökbe és Gondviselőtökbe vetett bizalomra.

Még a hajszálaitok is számon vannak tartva, hát még földi barátaitok és ellenségeitek! Ne féljetek hát, hogy túl sok barátotok vagy túl sok ellenségetek lesz; ne féljetek attól sem, hogy ellenségeitek legyőznek titeket, és ne reméljétek, hogy barátaitok megvédenek. Csak arra törekedjetek, hogy Istent tudhassátok barátotoknak, és ne féljetek semmitől. Íme, Ő az egyetlen barátotok, Aki változhatatlanul szeret titeket.

Ó, jóságos Urunk, bölcs Gondviselőnk, Aki ismersz minden számot, mértéket és időt, űzz el tőlünk minden félelmet, kivéve a Te félelmedet. Hogy a Te félelmed által eljussunk a hozzád, Teremtőnkhöz és Jótevőnkhöz való tiszta és szent szeretetre. Néked dicsőség és hála mindörökké. Ámen.

Január 23.

1. Szent Kelemen püspök, ankürai vértanú. 258-ban születetett Anküra városában, pogány apa és keresztény anya gyermekeként. Jámbor édesanyja, Eufrozina, vértanúhalált jósolt fiának, majd eltávozott e világról, amikor Kelemen tizenkét éves volt. Anyja barátnője, Szofia, fiaként fogadta házába Kelement, és segítette keresztény szellemben való neveltetését. Kelemen annyira híressé vált erényes életéről, hogy húszéves korában ankürai püspökké választották. Fiatal korában aggastyáni bölcsességre tett szert, és nagy önmegtartóztatással fékezte meg testét. Csak kenyérrel és zöldséggel táplálkozott, húst soha nem evett. Diocletianus idején olyan szörnyű kínzásokat szenvedett el, „amilyet a világ teremtése óta még senki". Huszonnyolc évet töltött kínok között és börtönökben, tizenegy különböző kínzómester sanyargatta. Amikor egyszer arcul ütötték, leköpték és kiverték a fogait, odakiáltott Domitianus kínzónak: „Tisztességet teszel velem, Domitianus, nem pedig kínozol, mert az én Uramnak, Jézus Krisztusnak is így verték a száját és pofonozták arcát, és íme, én méltatlanul most erre méltatott lettem!" Amikor Rómába vitték Diocletianus császár elé, a császár egyik oldalra különféle kínzóeszközöket, a másikra pedig ajándékokat, kitüntetéseket, ruhákat és pénzt tetetett, majd mondta Kelemennek, hogy válasszon. Krisztus vértanúja megvetéssel nézett a császár minden kincsére, és a kínzóeszközöket választotta. Kimondhatatlanul kínozták: darabról darabra tépték le testéről a húst, úgyhogy a csontjai kifehéredtek a hús alatt. Végül 312-ben katonák fejezték le az ankürai templomban, miközben főpapi szentmisét mutatott be. Szent Kelemen csodái számtalanok.

2. A hatodik egyetemes zsinat. Konstantinápolyban tartották, először 681-ben, majd 691-ben. Ez a zsinat elítélte a monothelita eretnekeket, akik tévesen azt tanították, hogy Krisztusban csak isteni akarat volt, emberi nélkül. Emellett több szabályt is hozott a papság rendjére és fegyelmére vonatkozóan.

3. Irgalmas Szent Paulinus. Előbb római szenátor, majd nolai püspök. Barátja, Szent Ambrus példáját követve vette fel a keresztséget, ami után a Pireneusok hegyeibe vonult vissza remetéskedni. Ám mivel a lámpást nem lehet elrejteni, Szent Paulinust is megtalálták, és nolai püspökké választották. Jó és irgalmas pásztor volt. 431-ben hunyt el békében. Ereklyéi Rómában, a Szent Bertalan-templomban nyugosznak.

Ó, végtelen Alkotó, lelkem hódol Néked,
Bár nevedet mondom, csak kisebbítelek Téged.
Minden gondolatommal csak szűkítem lényed –
Mit foghat fel az elme, látva tenger-mélyed?
Mit szólhat a nyelv, ha hallgatnia kell már,

Hol hegyeid s mélységed borzalma elé áll?
Mérhetetlen magasságod, tágas végtelened,
Rónád, szakadékod, mélyed s távolod előtt.
És közelséged! Istenem, ó, igen – közelséged!
S mi legkülönösebb: alázatos mélységed!
Te emberként szálltál le a mi mély völgyünkbe,
Alászálltál s bezárultál a halál körébe.
Hogy a völgyet felemeld az egek boltjáig,
S az ódon teremtményt újítsd meg végtökig.
Minden tulajdonságod közt e mélységed az,
Mely megállítja elmém, s ajkamra zárat rak.
Mit is gondolhatnék, mit is mondhatna szám,
Az éhező, szomjazó, felfeszített Isten láttán?
Mit is szóljak Néked, ó, Te Leggazdagabb,
Ki miattam lettél íme Legszegényebb?
A nyelv hadd hallgasson, a könny hadd beszéljen:
Kit ésszel alkottál, kegyelemmel mentsd meg!

ELMÉLKEDÉS

Az irgalmasság mindenkor Krisztus nyájának igaz pásztorait jellemezte. Aranyszájú Szent János híres beszédeiben semmit sem hangsúlyozott és dicsért olyan erősen, mint az irgalmasságot. Vigasztaló Szent János, alexandriai pátriárka, minden olyan napon sírt, amikor nem adódott alkalma irgalmasságot gyakorolni valaki iránt. Szent Paulinust méltán nevezték Irgalmasnak, mert a szó legteljesebb keresztény értelmében valóban irgalmas volt. Egyszer, amikor a vandálok kifosztották Nolát, sok embert rabszolgaságba hurcoltak. Egy özvegyasszony, akinek egyetlen fiát Riga vandál herceg rabságba vetette, elment püspökéhez, és sírva kért tőle pénzt fia váltságdíjára. Mivel Paulinus püspöknek semmije sem volt, egyszerű emberi ruhába öltözött, és azt mondta az özvegynek: vezesse őt a herceg elé, és ajánlja fel őt cserébe a fiáért. A herceg szabadon engedte az asszony fiát, Paulinust pedig Afrikába vitte, ahol a püspök a herceg kertészeként szolgált. Végül Isten gondviselése folytán felszabadult, és a többi fogollyal együtt visszatért Nolába.

SZEMLÉLŐDÉS

Szemléljük az Úr Jézust mint gyógyítót:

1. Mint a testi betegségek gyógyítóját;
2. Mint a gonosz lelkek kiűzőjét a megszállottakból;

3. Mint az emberi lélek és elme gyógyítóját az isteni tanítás világosságával;
4. Mint saját gyógyítómat minden gyötrelemtől és gonosztól.

SZENTBESZÉD

a szentek angyali állapotáról

„Akik pedig méltók rá, hogy eljussanak abba a másik világba... többé meg sem halhatnak, mert az angyalokhoz lesznek hasonlók.” (Lk 20, 35-36)

Így szól Az, Aki tudja, Aki látta, és Aki nem tévedhet. Miért kételkednénk hát tovább, testvéreim? Ez a bizonyságtétel világosabb a nyári délidőnél, szilárdabb a gyémántnál, és drágább e világ minden kincsénél; ez a bizonyság pedig az, hogy akik méltók lesznek arra a világra és a feltámadásra, többé nem halhatnak meg, hanem halhatatlanok, mint az Isten angyalai.

És milyenek az angyalok? Ugyanazok az angyalok, akik Ábrahám idejében megjelentek és segítették az embereket, ma is megjelennek és segítenek. Nem haltak meg, hanem élnek; nem öregedtek meg, hanem ifjak. Ugyanők látták Ádámot a Paradicsomban, és látni fogják az utolsó feltámadást, az Ítéletet és a szentek országát.

Az igazak az angyalokhoz hasonlatosak. Az apostolok és próféták, a szentek és vértanúk ma is élnek, és élni fognak mindörökké, és többé nem halhatnak meg. Századok és évezredek múlnak el, de ők sem meg nem halnak, sem meg nem öregednek többé, hanem olyanok, mint az angyalok. Hogy az igazak a halhatatlanság koronáját kapják meg, azt az Úr a fenti szavakkal tanúsította, saját feltámadásával megmutatta, és megdicsőült szentjei által bebizonyította.

Ó, testvéreim, ébredjünk fel, és igyekezzünk, hogy méltók lehessünk elnyerni azt a boldog világot! Ó, feltámadt és halhatatlan Urunk, segíts nekünk, hogy méltók lehessünk a Te halhatatlan országodra, amelyben Te uralkodsz angyalaiddal és szentjeiddel mindörökkön örökké! Néked dicsőség és hála mindörökké. Ámen.

24. Január

1. Szentéletű Xénia. Rómában született egy előkelő szenátor egyetlen leányaként. Krisztus szerelmétől vonzva nem akart házasságra lépni, ahogy szülei kívánták, hanem titokban elszökött otthonról két szolgálójával. Kósz szigetére, Milaszba ment, ahol szűzi közösséget alapított, és ott aszkézisben élt haláláig. Bár gyenge asszony

volt, a böjtben, imádságban és virrasztásban férfias kitartással bírt. Gyakran egész éjjel imádkozva állt; minden nővérnél szegényesebb ruhát viselt, s a kenyerére, melyet evett, gyakran hamut szórt a füstölőből. Halála órájában (450 körül) csodás jelenség tűnt fel a szüzek monostora felett: egy csillagkoszorú, közepén a napnál is fényesebb kereszttel. Ereklyéinél sok beteg nyert gyógyulást. Szolgálói mindenben követték apátnőjük példáját, s mikor meghaltak, kívánságuk szerint a boldog Xénia lábaihoz temették őket.

2. Szent Babülasz vértanú. Szicíliai áldozópap, aki Krisztusért szenvedett vértanúhalált két tanítványával együtt a III. században.

3. Szentéletű Macedóniosz. Szíriai remete. Csak öregkorában kezdett sült kenyeret enni, előtte csupán vízben áztatott árpaszemekkel táplálkozott. Földi életét 418-ban fejezte be.

4. Szentéletű Philon, ciprusi püspök. Szent Epiphaniosz szentelte püspökké, amikor őt Rómába hívták, hogy imádsággal segítse Honorius császár nővérét. Philon magyarázatot írt a Pentateukhoszhoz (Mózes öt könyvéhez) és az Énekek énekéhez. Békében hunyt el az V. században.

5. Olimposzi Szent Dionüsziosz, csodatevő. Az Olimposz hegyén folytatott aszkéta életet. A Szent Hegyen (Athosz) nyírták szerzetessé, ahol a Philotheou monostor apátja is volt. Élete végén ismét visszavonult az Olimposz magányába, ahol a XVI. században hunyt el.

Xénia szűz, miként Ágnes is vala,
Vagy dicső Tekla s Anasztázia kara,
Nem vágyott ő földi, múlandó férjre,
Krisztust választotta, égi Vőlegényre.
Lelke imádta az Ő szépségét,
Irgalmát, fényét és tiszta szentségét,
Szenátori házat s kincset hátrahagyott,
Mikor lelkében az Igazság Napja felragyogott.
Lélek! Lélek! Lélek! – az igazi mátka,
A test csak gyarló fű, múlandó az ága.
Xénia a lelkét kezdte díszíteni,
Sok-sok imádsággal mosni s ékesíteni.
Hogy a lélek égi hasonlatosság legyen,
Vőlegénye előtt méltó helyet nyerjen.
Szent Xénia buzgó vágyát az Úr megáldotta,
számtalan csodás jellel őt felruházta.

Mikor tiszta lelke győzött a test felett,
Mint békés király, ki várat nyert s győzelmet,
Halhatatlan koronát tett fejére az Úr,
S az örök örömnek csarnokába hívta túl.
Ott, hol angyalok az Alkotót áldják,
Ott fogadta az Úr az Ő hű menyasszonyát.

ELMÉLKEDÉS

Napjainkban gyakran hallani a szülőktől: „biztosítani akarjuk gyermekünk életét!" Ezért mérhetetlen fáradozással halmozzák fel a vagyont, sokszor igazságtalanul is, és olyan pályára taníttatják gyermeküket, amely a legnagyobb testi biztonságot és anyagi hasznot hozza. És ezt teszik az úgynevezett keresztények! Azért teszik, mert téves a fogalmuk mind az igazi életről, mind az élet valódi biztosításáról. Íme azonban, hogyan készíti fel egy igaz keresztény anya fiát az igazi életre: a boldog Eufrozina halálos ágyán így beszélt fiához, az ankürai Kelemenhez:

„Tisztelj meg engem, fiam, és állj ki férfiasan Krisztus mellett, valld meg Őt erősen és rendületlenül! Remélem, szívem ékessége, hogy hamarosan kivirágzik rajtad a vértanúság koszorúja, az én tiszteletemre és sokak üdvére... Ne félj sem a fenyegetéstől, sem a kardtól, sem a sebektől, sem a tűztől. Semmi ne válasszon el Krisztustól, hanem tekints az égre, és onnan várj Istentől nagy, örök és gazdag jutalmat. Féld Isten fenségét, tarts az Ő ítéletétől, remegj mindent látó szeme előtt, mert akik Őt megtagadják, kiolthatatlan tüzet és el nem alvó férget kapnak osztályrészül. Ez legyen tőled a jutalmam, édes fiam, szülési fájdalmaimért és nevelésed fáradozásaiért: hogy a vértanú anyjának neveztessek... A tőlem kapott vért ne kíméld, hanem ontsd ki, hogy abból én is tisztességet nyerjek. Add át testedet a kínoknak, hogy azon én is örvendezhessek Urunk előtt, mintha magam is Érte szenvedtem volna."

SZEMLÉLŐDÉS

Szemléljük az Úr Jézust mint tanítót:

1. Mint tanítót, aki tanítja, hogyan kell az embernek gondolkodnia, hogy üdvözüljön;
2. Mint tanítót, aki tanítja, hogyan kell az embernek beszélnie, hogy üdvözüljön;
3. Mint tanítót, aki tanítja, hogyan kell az embernek cselekednie, hogy üdvözüljön

SZENTBESZÉD

a legtisztábban látó Prófétáról

„Miért gondoltok gonosz
dolgokat a szívetekben?” (Mt 9,4)

Amikor az Úr úgy döntött, hogy megfeddi a farizeusokat és az írástudókat, azok abban a pillanatban nem öltek meg senkit, nem csaptak be senkit, és nem raboltak ki senkit. Sőt, abban a pillanatban még szavakkal sem bántottak meg senkit. Miért feddte meg hát őket az Úr, amikor sem tettel, sem szóval nem követtek el bűnt? Azért, mert gonoszat gondoltak.

A gonosz gondolat is bűn. Ez az a nagy újdonság, amelyet Krisztus hozott a világba. Valójában a gonosz gondolat minden bűn forrásbűne, mert mielőtt az ember bármi bűnöset mondana vagy tenne, előbb bűnöset gondol. A gondolat az ok-bűn, a többi bűn csupán következmény-bűn. Aki az utóbbiakat el akarja pusztítani, annak az előbbieket kell gyökerestül kitépnie. Aki meg akarja állítani a vízfolyást, annak előbb a forrásokat kell kiszárítania.

Senki ne mentegesse hát magát: „Nem vagyok bűnös, mert nem öltem meg senkit, nem raboltam ki senkit, nem mocskoltam be senkit, és nem hazudtam.” Íme, tele vagyunk gyilkos, rabló, tisztátalan és csalárd gondolatokkal! Ha tettel nem is követtünk el bűnt, az csak Isten kegyelmének és a külső körülményeknek köszönhető. Ha Isten megengedte volna, és a körülmények alkalmasak lettek volna, elkövettük volna mindazokat a bűnöket, amiket gondoltunk. A kígyó nemcsak akkor mérges, amikor mar, hanem akkor is, amikor nem mar, mert magában hordozza a mérget.

Tehát a gondolat nemcsak bűn, hanem a bűn forrása, kezdete, magja és gyökere. Ezért feddte meg az Úr, a mindent látó és mindent tudó, azokat, akik gonoszat gondoltak. Miért gondoltok gonoszat a szívetekben?

Ó, Urunk, mindent látó és mindent tudó, segíts megtisztítanunk szívünket és elménket a gonosz gondolatoktól, hogy ezáltal szavaink és tetteink is tiszták legyenek. Néked dicsőség és hála mindörökké. Ámen.

Január 25.

1. Konstantinápolyi Szent Gergely (Teológus), érsek. Nazianzoszban született pogány apa és keresztény anya gyermekeként. Keresztelkedése előtt Athénban tanult Nagy Szent Vazullal és Julianus Apostatával (Hitehagyott) együtt. Gergely gyak-

ran megjövendölte Julianusnak, hogy hitehagyó lesz és az Egyház üldözője, ami be is következett. Gergelyre különösen nagy hatással volt jámbor édesanyja, Nonna. Tanulmányai befejezése után Gergely megkeresztelkedett. Szent Vazul szaszimai püspökké szentelte, Nagy Theodosius császár pedig hamarosan a megüresedett konstantinápolyi érseki székbe hívta. Számos művet írt, melyek közül a legnevezetesebbek teológiai írásai, amiért a Teológus (Hittudós) nevet kapta. Mélysége miatt különösen jelentős a Szent-Háromságról szóló beszédeinek gyűjteménye. Írt a makedoniánus eretnekek ellen, akik tévesen tanítottak a Szentlélekről (azt állítva, hogy a Lélek Isten teremtménye), és Apollinaris ellen, aki azt tanította, hogy Krisztusnak nem volt emberi lelke, hanem az istenség töltötte be a lélek helyét. Írt Julianus hitehagyó császár, egykori iskolatársa ellen is. Amikor a 381-es zsinaton vita támadt az érseki megválasztása körül, önként visszavonult, kijelentve: „Nem foszthatnak meg minket Istentől azok, akik megfosztanak a tróntól". Ezután elhagyta Konstantinápolyt, Nazianzoszba ment, és ott élt haláláig visszavonultságban, imádságban és hasznos könyvek írásával. Bár egész életében gyenge egészségű volt, megérte a nyolcvanadik évét. Ereklyéit később Rómába vitték, feje pedig a moszkvai Uszpenszkij-székesegyházban található. Az ortodox egyház nagy és csodálatos világossága volt és maradt, mind jellemének szelídsége és tisztasága, mind elméjének felülmúlhatatlan mélysége miatt. 390-ben hunyt el az Úrban (lásd január 30.).

2. Szentéletű Publiusz. Előbb szenátor volt, majd megismerve Krisztus világosságát, elhagyta méltóságait, vagyonát szétosztotta a szegények között, és aszketikus életnek szentelte magát, az Eufrátesz melletti Zeugma városa közelében. Két monostort alapított, és 380-ban hunyt el az Úrban.

3. Szentéletű Mar. Külső szépségével és édes hangjával tűnt ki. Visszavonult a világtól, és egy kunyhóban élt harminchét éven át böjtben, imádságban, tisztítva szívét a gondolatoktól. Kilencvenéves aggastyánként hunyt el az Úrban 430-ban.

4. Szent Felicitász vértanú és hét fia. Keresztény nőként Antoninus császár idején, 164-ben ítélték halálra hét fiával együtt. Imádkozott Istenhez, hogy ne végezzék ki őt a fiai előtt, hogy bátoríthassa őket a kínzások és a halál közepette, nehogy megtagadják Krisztust. Isten rendelése szerint így is történt. Ez a felülmúlhatatlan édesanya örömmel búcsúztatta el egymás után fiait, míg mind a hetet el nem kísérte a kivégzésig. Ezután ő is hálát adva Istennek fogadta el a vértanúhalált. Mindannyian Rómában szenvedtek vértanúságot, ahol ereklyéik is találhatók.

Felicitász az Úrhoz így könyörgött:
„Hét gyöngyből van nékem koronám,
Bíborba akarom azt burkolni,
Bíborban akarom Néked adni,
Édes Istenem, e darokat fogadd el!"
Hét fiú a hét drágagyöngy,
A bíbor pedig a vértanúk vére.
Az anyai ima magasba szállt,

S mint a tömjén, az Úr elé ért.
Róma császára a fiakat elítélte,
Kínok közt, kegyetlen halálra.
Boldog az anya, mindenki csodálja!
Felicitász fiait így bátorította:
„Azért szültelek titeket, gyermekeim,
Azért neveltelek titeket, gyermekeim,
Hogy Istennek adjalak titeket áldozatul,
Mert Isten ajándékozott titeket nékem."
Ezt mondta, s a hóhér munkához látott:
Elesett az első, az anya meghajolt,
Elesett a második, az anya kétszer hódolt,
Elesett a harmadik, az anya háromszor hódolt.
A negyediknél – négyszer hajtott fejet,
Az ötödiknél – ötször hajtott fejet,
A hatodiknál – hatszor hajtott fejet,
A hetediknél – hétszer hajtott fejet.
Hódol az anya, Istennek hálát ad,
Nyolcadszorra önmagáért hajolt meg,
Majd a tőnkére fejét ráhajtotta.
A kard megvillant, fejét elválasztotta –
Az anya gyermekeit a Paradicsomban megcsókolta.

ELMÉLKEDÉS

Önmagukat csalják meg azok, akik magabiztosan állítják, hogy jól ismerik az embereket, és nem hagyják, hogy bárki is rászedje őket. Ki ismerhetné fel, milyen lélek lakozik az emberben, egyedül Istenen kívül, aki ismeri a szív titkait? Még a nagy szentek is tévedtek az emberekkel kapcsolatban. Így például Nagy Szent Vazul sokáig saját emberének tekintett egy kétszínű eretneket, és megvédte őt számos támadótól, mígnem végül maga is meggyőződött annak hamisságáról, és keservesen csalódott. Szent Gergely Teológus megkeresztelt egy Maximusz nevű filozófust, és annyira megkedvelte, hogy saját házában és asztalánál tartotta őt. Ám ez a Maximusz gonosz és ravasz volt, mint a kígyó, és egy idő után intrikákkal és vesztegetéssel elérte, hogy némely konstantinápolyiak őt ismerjék el pátriárkának Szent Gergely helyett. Amikor ez a kísértés nagy zavargások után elhárult, egyesek szemrehányást tettek Gergelynek: hogyan tarthatta magánál legnagyobb ellenfelét? „Nem mi vagyunk a hibásak – válaszolta a szent –, ha nem látunk át valakinek a gonoszságán. Egyedül Isten ismeri az ember belső titkait. Nekünk pedig a törvény azt parancsolja, hogy atyai szeretettel nyissuk meg szívünket mindenki előtt, aki hozzánk jön." A gyanútlan ember nem tudja könnyen felfogni a gonosz ember gonoszságát.

SZEMLÉLŐDÉS

Szemléljük az Úr Jézust mint királyt:

1. Mint a természet urát, amelyet Ő megszelídít és saját szolgálatába állít;
2. Mint a démonok, a betegségek és a halál urát;
3. Mint az angyalok és szentek halhatatlan országának urát.

SZENTBESZÉD

arról, hogy kicsoda Krisztus

„Kinek mondanak engem
az emberek?” (Mk 8,27)

Íme, testvéreim, már majdnem 2000 év telt el azóta a nap óta, amikor az Úr Jézus feltette ezt a kérdést tanítványainak. Azóta mindmáig ez a kérdés minden emberi nemzedék, minden világos nappal és sötét éjszaka elé oda lett vetve; és minden nemzedéknek, minden nappalnak és éjszakának választ kellett adnia rá. Ez a kérdés az élet vagy a halál kérdése, s a rá adott válasz életadó vagy halálhozó.

„Te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia” – válaszolta Péter apostol. Ezt a választ az Úr Jézus jóváhagyta és megdicsérte.

Kinek mondják az emberek ma Krisztust? Egyesek a zsidókkal együtt azt mondják, hogy Ő a törvény megrontója és önjelölt Messiás. Mások Pilátussal vallják, hogy egyáltalán nem képesek eljutni az igazságig ezen ember felől. Harmadikok pedig az apostolokkal mondják, hogy Ő a Krisztus, az élő Isten Fia, az emberi nem Üdvözítője és Megváltója a bűntől és a haláltól, a Feltámadott és Feltámasztó, az Élő és Életadó.

Mi mindannyian, akik a Szentháromság nevében megkeresztelkedtünk, egyetértünk az apostolokkal és a szent apostoli egyházzal, amely egyetemes hangján így vallja meg Krisztust, az Urat.

Ó, Urunk, Isten egyszülött Fia, segíts nekünk, hogy életünk minden napján szívünkkel higgyünk Tebenned, és szánkal valljunk Téged Istenünknek és Üdvözítőnknek, Isten erejének és Isten bölcsességének. Néked dicsőség és hála mindörökké. Ámen.

Јануáр 26.

1. Szentéletű Xenophón és Mária, valamint fiaik, János és Arkádiosz. Tekintélyes és gazdag konstantinápolyi polgárok voltak. Xenophón és Mária istenfélő életet éltek, és minden figyelmüket fiaik keresztény nevelésére fordították. Amikor fiaik felnőttek, Bejrútba küldték őket tanulni, ám egy vihar elsüllyesztette a hajójukat. Isten gondviselése folytán János és Arkádiosz megmenekültek, a hullámok a partra vetették őket, de két különböző helyen, így mindketten azt hitték a másikról, hogy vízbe fúlt. Egymás iránti gyászukban mindketten szerzetesnek álltak két külön monostorban. Két év elteltével a bánatos szülők Jeruzsálembe mentek a szent helyek hódolatára. Ott egy látnok lelkiatya segítségével előbb a két fivér talált egymásra, majd a

szülők is gyermekeikre. Isten iránti hálából Xenophón és Mária minden vagyonukat szétosztották a szegények között, és mindketten szerzetesnek álltak. E négy szent lélek megható története világosan mutatja, miként irányítja az Úr csodálatosan azok sorsát, akik hisznek Benne; hogyan bocsát rájuk próbát és szomorúságot, hogy azután a hitben megerősödve még nagyobb örömbe vezesse őket. Az V. században éltek és hunytak el az Úrban.

2. Szentéletű Öreg Simeon. Szent Palládiosz társa és barátja. Kora ifjúságától haláláig egy barlangban aszkétáskodott. Két monostort alapított, és 380-ban hunyt el az Úrban. Azért nevezik „Öregnek" vagy „Réginek", hogy megkülönböztessék Oszlopos Simeontól, aki valamivel később élt.

3. Szent Dávid, grúz király (1089-1130). Megújította és megerősítette Grúziát mint államot. A keresztény hit nagy buzgólkodójaként számos új templomot épített Grúzia-szerte, a régieket pedig helyreállította. A grúziai ortodox hit újjáteremtőjének tekintik.

Idegen e világ, s mi száműzöttek vagyunk,
Királyi álmokkal tömlöcben lakunk.
Eltévedt gyermekek az Atyát keresik,
Idegenek hívják, s gyönyörrel kecsegtetik.
De ki enyhíthetné a hőslelkűeket,
Kiknek minden gyönyör csak holttestet ígért?
Az idegen halált lélegez, halálszagot áraszt,
Amit reggel leírt, este már elmos.
A száműzött királyfi az országért sóhajtozik,
Halhatatlan honért, mi fentről sugárzik.
Ahol Atyja uralkodik, hol semmi sem idegen,
Hol nincs többé halál, s penész nem ér semmit sem.
Ó, különös világ, ó, te szörnyű kalitka!
Ki Krisztussal tart, láncaidat elszakítja.
Szabaddá válik ő mindentől és mindenkitől,
Nem fut már teveled, s nem fél már tőled sem.
Hanem szorgos vággyal készül elmenni innét,
Atyja karjaiba, a szabadság országába.

ELMÉLKEDÉS

Egy állam legnagyobb kincse a benne élő szent és jó emberek. E kincshez mérten minden más gazdagság semmiség. A jámbor keresztény uralkodók Isten legna-

gyobb áldásának tekintették a birodalmukban élő szenteket. Nagy Szent Konstantin császár így szólt: „Hálát adok az Úr Jézus Krisztusnak, amiért napjaimban három isteni világítóoszlop létezik: a boldog Antal abbé, Eléniosz abbé és Eukhinosz abbé." Oroszország sorsdöntő kulikovói csatája előtt a kegyes Dimitrij Donszkoj herceg tanácsosaival és hadvezéreivel a radonezsi erdőbe ment, hogy felkeresse Szent Szergejt, és kérje tőle Istenhez szóló imáit. Bár a herceg felkészítette seregét a tatárok elleni felszabadító háborúra, valahogy nagyobb reménységet vetett egyetlen szent ember imájába, mint a népes seregbe és a fegyverekbe.

SZEMLÉLŐDÉS

Szemléljük az Úr Jézust mint prófétát:

1. Mint prófétát, aki világosan megjövendölte egyeseknek (mint Péternek, Jánosnak, Júdásnak és a többi apostolnak), mi fog történni velük a jövőben;
2. Mint prófétát, aki világosan megjövendölte Jeruzsálem és más városok, a zsidó nép és az Isten Egyházának jövőjét;
3. Mint prófétát, aki világosan megjövendölte a világ végét és az Ő második eljövetelét.

SZENTBESZÉD

a bűntől elhomályosultak értetlenségéről

„Kicsoda ez, aki még a bűnöket is megbocsátja?" (Lk 7,49)

Így kérdezték a meg nem tért bűnösök: kicsoda ez? Ő az, aki a leginkább érzi az emberi bűnök fullánkját; akire minden emberi bűn úgy hullik, mint az arculütés. Ő az, aki egykor a Paradicsomban a bűntelen embert nézte; Ő, aki az embert bűntelennek teremtette, s aki maga is bűntelen öröktől fogva és mindörökké.

Megbocsátani csak az tud, aki megtorolni is képes. A hatalmas ember bosszúval torol meg, a gyenge gyűlölettel. Ha visszaadhatnád a mért ütést, de nem teszed, az még nem jelenti azt, hogy megbocsátottál, amíg a harag gyökerét ki nem tépted a szívedből. Egyedül az Úr a hatalmas, aki megtorolni és megbocsátani is tud: hatalmas az igazságban, mert megtorolja a meg nem tért bűnösnek; hatalmas az irgalomban, mert megbocsát a bűnbánónak.

Ó, bárcsak ismernék az emberek a bűnbocsánat erejét! Íme, ha a vaknak megbocsáttatnak bűnei, látni kezd; a süketnek – és hallani kezd; a görnyedtnek – és

felegyenesedik; a vérfolyásosnak – és meggyógyul; az esztelennek – és észhez tér; az ördögtől megszállottnak – és felszabadul; a paráznának – és megtisztul; a halottnak – és életre kel!

De ó, mily szörnyű a bűn láncolata! Milyen nehéz láncok a sokasodó bűnök! Ezeket a láncokat bűnös kezek nem oldják fel. De mikor a tisztaságos Úr keze érinti őket, maguktól kioldódnak és szétesnek. Mikor a Tiszta szava eléri őket, szétesnek. A Tiszta tekintetétől is szétesnek. Igen, még a Tiszta gondolatától is szétesnek – a bűnnek ezen iszonyatos láncai.

Kicsoda ez, aki még a bűnöket is megbocsátja? Ő az, bűnösök, a tisztaságos Úr, aki tisztasága miatt mindenható.

Tisztaságos és mindenható Urunk, szabadíts meg minket is a bűn béklyóitól. Néked dicsőség és hála mindörökké. Ámen.

Január 27.

1. Aranyszájú Szent János ereklyéinek átvitele. Aranyszájú Szent János, az ortodoxia aranykürtje. Az egyház e világítóoszlopának emlékét november 13-án és január 30-án ünnepeljük. A mai napon tisztelt ereklyéinek átszállítását ünnepeljük az örményországi Komana faluból – ahol száműzöttként meghalt – Konstantinápolyba, ahol korábban patriárkaként vezette az egyházat. Halálának harmincadik évfordulóján Proklosz patriárka beszédet mondott lelki atyja és tanítója emlékére. Ezzel a beszéddel annyira fellángolta a nép és II. Teodóz császár szeretetét a nagy szent iránt, hogy mindannyian kívánták ereklyéinek Konstantinápolyba való átszállítását. A történet szerint az ereklyéket tartalmazó koporsót semmiképpen sem lehetett elmozdítani a helyéről, amíg a császár levelet nem írt Szent Jánosnak, bocsánatát kérve (mivel Teodóz anyja, Eudoxia volt felelős a szent száműzetéséért), és hívva őt, hogy térjen vissza egykori székhelyére. Amikor ezt a bűnbánó levelet a koporsóra helyezték, az hirtelen könnyűvé vált. Az átvitel során sok beteg, aki megérintette a koporsót, meggyógyult. Amikor az ereklyék megérkeztek a fővárosba, a császár az ereklyék felett ismét bocsánatért könyörgött a szenthez anyja nevében, mintha ő maga beszélne: „Amíg ideiglenes életemet éltem, gonoszságot követtem el ellened; de most, hogy te a halhatatlan életet éled, légy haszna az én lelkemnek. Dicsőségem elmúlt, és semmit sem segített; segíts rajtam te, atyám, a te dicsőségedben, segíts nekem, mielőtt elítéltetnék Krisztus ítélőszéke előtt!” Amikor a szentet bevitték a Szent Apostolok templomába és a patriárkai trónra helyezték, a tömeg hallotta ajkáról a szavakat: „Békesség mindnyájatoknak!” Aranyszájú Szent János ereklyéinek átszállítása 438-ban történt.

2. Pečerszki Szent Titusz. Eredetileg katona volt. Amikor egy csatában fejsérülést szenvedett, visszavonult a világtól a Pečerszki kolostorba (Kijevi Barlangkolostor), ahol felgyógyult és szerzetessé lett. Idejét korábbi bűneinek szüntelen siratásával töltötte. Halála előtt egy égi jelenség révén hírül adták neki, hogy minden bűne megbocsáttatott. Ereklyéi Teodóz barlangjaiban nyugszanak.

Szent János, az aranykürtű zengő,
Isten irgalmát hirdeti, e dicső.
Különös kegyelem, mely a bűnöst is szereti,
Csodás irgalom, mely a Nap fényét hinti,
A Holddal a földet ámulatba ejti,
Csillag bölcsőjében a világot ringatja.
Véres Golgota rettentő irgalma,
Hol a feszített Isten a bűnt megbocsátja.
Félelem, bocsánat és dicsőség árja,
Mit angyalok kara énekelve áldja,
Mit minden teremtmény szomjazva iszik,
S csak a szentek dicsőítve hirdetik.
Irgalom, mely gyógyír a betegnek,
Öröm az egyszerűnek, bolondság a bölcsnek,
Gát a kevélynek, büntetés a hiúnak;
Isten kegyelme, mi éltet jót és csúfat,
Mely úgy árad, mint a tiszta légáramlat,
S minden bűnre hoz takaró irgalmat –
Ily kegyelem Krisztus előtt ismeretlen volt,
Örök fénnyel Benne támadt fel a holt.
Isten irgalmának szent tanítója,
Kérd az Urat, bűneinket bocsássa!

ELMÉLKEDÉS

„Nagy dolog a böjt, de a szeretet még nagyobb. Ha a böjt által kiűzetnek is a démonok, lecsillapodnak a szenvedélyek, megnyugszik a test és összeszedetté válik a szellem, a szeretet által maga Isten költözik az emberbe. Maga az Úr hangsúlyozta a böjt szükségességét, de a szeretetet emelte ki mint legfőbb parancsolatot.

A múlt század első felében Ohridot Dzseladin bég uralta, aki elszakadt a szultántól és független úrként uralkodott; az egyházat ekkor Kallinikosz metropolita vezette. Dzseladin bég és Kallinikosz, bár különböző vallásúak voltak, igen jó barátságot ápoltak és gyakran látogatták egymást. Történt egyszer, hogy Dzseladin bég huszonöt keresztényt ítélt akasztófára. Nagypénteken kellett volna kivégezni őket. A metro-

polita, mélyen megrendülve az eset miatt, elment a béghez, és kérlelni kezdte, hogy enyhítse a büntetést.

Miközben beszélgettek, elérkezett az ebédidő, és a bég meghívta a metropolitát ebédre. Az ebédre bárányhúst készítettek. A metropolita elnézést kért, mondván, hogy a böjt miatt nem maradhat, és távozni készült. A bég sajnálta ezt, és így szólt a metropolitához: 'Válassz: vagy eszel velem, és akkor huszonöt embert megszabadítasz az akasztófától, vagy nem eszel, és hagyod őket a bitófára kerülni.' A metropolita keresztet vetett, leült az ebédhez, Dzseladin pedig felmentette az elítélteket a halálbüntetés alól."

SZEMLÉLŐDÉS

„Szemléljük az Úr Jézust mint Főpapot:

1. Aki földi életének minden idejét áldozatul mutatja be Istennek;
2. Aki minden szavát, minden érzését, minden gondolatát, minden fáradozását és minden könnyét áldozatul hozza Istennek;
3. Aki az emberekért végül önmagát, mint embert, teljes egészében feláldozza Istennek."

SZENTBESZÉD

a kishitűek kétségéről

„Ki ez, hogy a szelek és a tenger is engedelmeskednek neki?" (Máté 8, 27)

Így kérdezték az apostolok, akik még nem ismerték az Úr Jézust, látva, hogyan csendesíti le a viharos tengert és a szeleket. Ki ez, hogy engedelmeskednek neki a szelek és a tenger? Ő az, Aki a szeleket és a tengert is teremtette. Micsoda csoda hát az, hogy saját teremtményei engedelmeskednek Neki? Hát nem engedelmes eszköze a fejsze azokban a kezekben, amelyek készítették? Az Úr mindent szavával teremtett, ezért minden engedelmeskedik is az Ő szavának.

Ki ez, testvéreim? Ő ugyanaz, Aki azelőtt is feltámasztotta és lecsendesítette a szeleket, Aki felkorbácsolta a tengert és megzabolázta azt. Ő ugyanaz, Aki ezt ma is teszi. Emberként állt az emberek elé, és megdorgálta a tomboló szelet és a megvadult tengert, hogy eloszlassa az emberek tévhitét – mintha a szelek és tengerek a vak szerencse vagy valamilyen gonosz erő által mozdulnának és nyugodnának meg –, és hogy örökre felfedje az igazságot: a Teremtő értelmes és jóságos ereje irányít és parancsol minden elemnek az Ő gondviselése szerint.

Ki ez? – kérdezték az apostolok. Ez Isten bűntelen Fia, ó, szent apostolok, Akinek nevét elviszitek majd az egész világra, és Akinek nevéért kínozni fognak titeket, és levágnak, mint bárányokat a farkasok. Kik a farkasok? Azok, akik azt gondolják, hogy a szél önmagától támad, és a tenger önmagától háborog és csendesedik le – vagy önmagától, vagy az ördögtől.

Ó, szent apostolok, kik kérdeztetek és igaz választ kaptatok, s az igazságot az egész világnak hirdettétek, imádkozzatok értünk, hogy mi is mindannyian megvilágosodjunk ezen igazság által. Ó, Úr Jézus, mindenek felett bölcs és mindenható, csendesítsd le a bűn szeleit, és csitítsd el piszkos és méltatlan szenvedélyeink viharát. Neked dicsőség és hála mindörökké. Ámen.

Január 28.

1. Szíriai Szent Efrém (Ephraem Syrus). Szíriában született szegény szülőktől, Nagy Konstantin császár idején. Korai fiatalságát viharosan töltötte, ám lelkében hirtelen fordulat állt be, és lángoló szeretettel fordult az Úr Jézus felé. Niszibiszi Szent Jakab tanítványa volt (január 13.). Isten hatalmas kegyelméből a bölcsesség úgy áradt nyelvéről, mint az édes patak, szemeiből pedig szüntelenül folytak a könnyek. Efrém szorgalmas volt, mint a méh: vagy könyveket írt, vagy szóban tanította az edesszai kolostor szerzeteseit és a város népét, vagy imádságnak és elmélkedésnek szentelte magát. Számos könyve és gyönyörű imádsága maradt ránk. Legismertebb a nagyböjti imája: „Életemnek Ura és Uralkodója...” Amikor erővel püspökké akarták tenni, őrültnek tettette magát, és ruháját maga után húzva rohant végig Edessza városán, így az emberek békén hagyták. Nagy Szent Vazul kortársa és barátja volt. Szent Efrém kiváltképp a bűnbánat apostola; írásai a mai napig meglágyítják a bűntől megkeményedett szíveket, és visszavezetik őket Krisztushoz. Mély öregkorban hunyt el 378-ban.

2. Szíriai Szent Izsák (Isaac Syrus). Ninivében született, és fiatalkorában a Ninive melletti Mar-Mattai kolostorban aszkétáskodott. Amikor szent élete és számos csodája miatt híressé vált, Ninive püspökévé választották, és rákényszerítették a méltóság elfogadására. Ám alig öt hónap elteltével elhagyta a püspökséget, és titokban a Rabban-Sabur sivatagi kolostorba vonult vissza. Számos művet írt, melyekből mintegy száz, főként saját tapasztalatain alapuló beszéd maradt ránk a lelki életről és az aszkézisről. Páratlan pszichológus és lelki vezető volt; még olyan szentek is tanácsot kértek tőle, mint a Csodatevő Szent Simeon. Mély öregkorban hunyt el a VII. század végén.

3. Szíriai Szent Palládiosz, remete. Hatalmas aszkéta és csodatevő. Egyszer cellája előtt egy gazdag ember holttestére bukkantak, akit rablók öltek meg és fosztottak ki. Amikor Palládioszt bíróság elé akarták állítani, ő – hogy megmeneküljön a bajtól – Istenhez fohászkodott, és imádságával feltámasztotta a halottat. A IV. században hunyt el.

4. Pečerszki Szent Efrém. (+ 1096)- Ő vezette be Szent Miklós ereklyéi Bari városába való átvitelének ünnepét (május 9.).

Efrém szíve lánggal égve
Krisztus-szerelemtől fűtve,
Efrém nyelve hirdeti
Az evangélium tiszta bölcseletét.
Efrém, a mézgyűjtő méh,
Efrém, a termékeny égi esőzés!
Bűnbánattal Efrém lélegzik,
Sírással a bűneit veti ki.
„Tartsatok bűnbánatot!" – Efrém írja,
„A bűnbánót az Isten felkarolja!"
Csodás vezető és tanító mester,
Élete és könyvei szent fegyver,
Efrém – a szomorúak vigasza,
A gondtalanok éles ostora,
Másoknak az irgalom méze,
Önmagának a szigorúság kése.
Efrémmel az Egyház ékeskedik,
Angyalok őt testvérnek nevezik,
Mert méltó e név az Efrémhez,
A kedves szavú, szent teológushoz.
Az Egyház dicséri az ő Szírjét,
Isten Fiának hű dicsőítőjét.
Efrém, a mézgyűjtő méh,
Efrém, a termékeny égi esőzés!
Éjt nappallá tevő imádkozó,
Efrém, a hatalmas, szent szerzetes!
Önmagának a szigorúság kése,
Másoknak az irgalom édes méze!
Az Egyház dicséri az ő Szírjét,
Isten Fiának hű dicsőítőjét.

ELMÉLKEDÉS

„Az irigység hiánya a szenteknél egyszerre megdöbbentő és csodálatos jelenség. A szentek nemcsak hogy nem engedték, hogy az irigység hatalmába kerítse szívüket, hanem minden erejükkel azon fáradoztak, hogy társaikat felmagasztalják, önmagukat pedig kisebbítsék. Amikor egyszer a palesztinai Szent Hilárión meglátogatta Szent Antalt Egyiptomban, Szent Antal így kiáltott fel: 'Isten hozott, Hajnalcsillag!' Mire Szent Hilárión így válaszolt: 'Üdvözlégy te is, fényes oszlop, ki az egész mindenséget tartod!' Amikor Szent Makarioszt monachusként (szerzetesként) dicsérték, a szent így felelt: 'Bocsássatok meg, testvéreim, én nem vagyok szerzetes, de láttam már szerzeteseket!' Amikor némelyek azt mondták Szent Sziszoésznek, hogy elérte Szent Antal tökéletességét, Sziszoész így válaszolt: 'Ha csak egyetlen gondolatom lenne, ami Antalé volt, egészen olyan lennék, mint a tűz!'"

SZEMLÉLŐDÉS

„Szemléljük az Úr Jézust mint szolgát:

1. Hogyan szállt le önként az emberek közé, hogy mindenki szolgája legyen;
2. Hogyan nem tagadott meg senkitől semmilyen jó szolgálatot, amit kértek Tőle;
3. Hogyan szolgál láthatatlanul és némán ma is, mint mindörökké, az egész világnak."

SZENTBESZÉD

az Emberről, akit senki sem ismer

„Ki vagy te? Jézus így felelt nekik:
A Kezdet." (János 8, 25)

Az Úr Jézus a teremtés kezdete, a megújulás kezdete, az üdvösség kezdete, a feltámadás és a halhatatlan dicsőség kezdete. Bárhol is akarják a világban a gonoszt gyökerestül kiirtani, Ő a kezdet. Nélküle nem lehet. Bárhol is akarják a világban a jót felépíteni, Ő a kezdet. Nélküle nem lehet. Akarják-e kiirtani a békétlenséget és a gonoszságot a családban, a faluban, a városban vagy az egész világon – Nélküle nem lehet. Vele kell kezdeni. Akarják-e bevezetni a jóindulatot, a békét, a szeretetet és az egyetértést a családban, a faluban, a városban, a nemzetben vagy az egész világon – Nélküle nem lehet. Ő a Kezdet.

Miért nem lehet Krisztus nélkül sem a gonoszt kiirtani, sem a jót elültetni? Azért, mert minden gonoszság a bűnből ered, a bűnöket pedig egyedül Ő bocsáthatja meg. Amikor Ő, és csakis Ő megbocsátja a bűnt, akkor a bűn gyökerestül kitépetik. Semmilyen jót nem lehet elültetni Nélküle, mert Nála van a jó minden kincstára, a jó minden magva. Egyedül Ő a jó magvetője a világ szántóföldjén.

Pál apostol, aki mindezt nálunk jobban felfogta, így szól: „Mindenre van erőm Krisztusban, aki engem megerősít" (Fil 4, 13). Krisztus nélkül pedig ki tudná elkezdeni önmaga vagy mások gyógyítását a gonosztól, és a jó elültetését önmagába vagy másokba? Senki, valóban senki. Ezért, testvéreim, ha elszántuk magunkat, hogy kiirtsuk a gonoszt önmagunkban és másokban, és a helyére jót ültessünk, kezdjük a Kezdettel, vagyis kezdjük a gonosz Legyőzőjével és a jó Magvetőjével – az Úr Jézus Krisztussal.

Ó, Úr Jézus Krisztus, légy Te a mi Kezdetünk minden gonosz elleni harcban és minden jó cselekedetben. Neked dicsőség és hála mindörökké. Ámen.

Január 29.

1. Antiochiai Szent Ignác vértanú püspök. Szent Ignác fő ünnepe télen, december 20-án van. Ezen a napon azonban ereklyéinek átszállítását ünnepeljük Rómából – ahol vértanúhalált halt – Antiochiába, ahol korábban főpapként szolgált. Amikor Szent Ignácot Rómába idézték, hogy Traianus császár előtt feleljen hitéért, ezen a hosszú úton több antiochiai polgár is elkísérte őt, akiket a csodálatos főpásztoruk iránti mély szeretet vezérelt. Isten szentje semmiképpen sem akarta megtagadni Krisztusba vetett hitét, megvetve Traianus császár minden hízelgését és ígéretét. Halálra ítélték, és a Circus Maximusban vadállatok elé vetették. A vadállatok széttépték őt, és lelke visszaszállt Istenhez. Kísérői ekkor összegyűjtötték csupasz csontjait, Antiochiába vitték, és tisztességgel eltemették. Amikor azonban a perzsák a VI. században elfoglalták Antiochiát, Szent Ignác ereklyéi ismét visszakerültek Rómába.

2. Szent vértanúk: Romanosz, Jakab, Philotheosz, Hüperékhiosz, Habib, Julianosz és Parégoriosz. Mindannyian az Úr Jézus Krisztusért szenvedtek vértanúhalált Szamoszatában, Maximianus császár idején, 297-ben. Philotheosz és Hüperékhiosz főrendűek voltak, a többiek pedig neves családokból származó ifjak. A pogányok borzalmas halállal végeztek velük: mindegyikük fejébe szögeket vertek. Becsülettel szenvedtek és az örök örömbe költöztek.

3. Pečerszki Szent Lőrinc. Önként választotta a remeteéletet (a bezárkózást), követve a korábbi remeték, Iszákiosz és Nikétasz példáját, ám óvatosan óvakodott az ördögi kísértéstől, amelynek ők ketten kezdetben átadták magukat. Nagy önmegtartóztatással, imádsággal és istenlátással (isteni elmélkedéssel) érte el a tökéletesség magas fokát. Egy megrémült démontól tudta meg, hogy a Pečerszki kolostor száztizennyolc szerzetese közül harmincnak adott Isten hatalmat a gonosz lelkek felett. 1194-ben költözött el az Úrhoz.

Krisztus keserű halála a halál fullánkját tompítva,
A balga halálfélelmet örökre elűzte, elfojtva.
Mártírok serege indult Krisztus nyomába,
Halálba – de félelem, panasz és kiáltás híjába;
Sokan örömmel repültek a végzet elébe,
Mert angyalokat láttak s az eget nyílva, fehérbe.
Szent Ignác Rómába tartott az úton,
Az élő Istent kérte, kérte folyton –
Mint fiú, ki atyjához esedezik halkan,
Hogy vadállatok foga őrölje meg, ha van!

Mit Istentől kért, az Úr meg is adta,
De az őrölt szent, íme, élve maradt utána!
Épen és élve ül az égi asztalnál ma is,
Kínnal puhult kenyér, Krisztusért áldozva is.
Szent Ignác, a bátor Istenhordozó,
Századokon át a vértanúknak erőt adó.
Kétféle kín van, kettő létezhet csupán:
Az igazságért, vagy a bűnért – s látszik a nyomán.
A bűnért való kín: reménytelen fájdalom,
Az igazságért való: öröm, nem siralom.
Mint esőn át a fény, mi szivárványt fest az égre,
Úgy az öröm, a könnyön és szelíd gyanon végre,
A szellem egén a Paradicsom és Isten képe –
Ez önt erőt a szent vértanúk szívébe.

ELMÉLKEDÉS

„Minél inkább halad az ember a lelki megismerésben és a szív megtisztításában, annál mélyebbnek tűnik számára az alázat völgye, amelyben van, és annál magasabbnak a csúcs, amely felé törekszik. Amikor egy lelki óriás a halálos ágyán feküdt, és hallotta, amint társai nagy tetteiért dicsérik, elsírta magát és így szólt: 'Gyermekeim, én még el sem kezdtem a lelki életet.' Amikor Szent Ignác vértanú megbilincselve feküdt a börtönben, így írt az efezusiaknak: 'Nem parancsolok nektek, mintha érnék valamit. Habár láncokat hordok Jézus Krisztus nevéért, még nem lettem tökéletessé Őbenne. Most kezdek csak tanítvánnyá válni, és úgy beszélek veletek, mint tanítóim gyülekezetével.'"

SZEMLÉLŐDÉS

„Szemléljük az Úr Jézust viselkedésének egyszerűségében:

1. Hogyan érintkezik egyszerűen úgy a halászokkal, mint az írástudókkal és a fejedelmekkel;

2. Hogyan válaszol mindenkinek, és hogyan lép be mindenki házába, aki hívja Őt;

3. Hogyan sugárzik át viselkedésének minden egyszerűségén a tiszta, királyi méltóság."

SZENTBESZÉD

a tökéletességről Isten akaratának teljesítése által

„Az én eledelem, hogy annak akaratát teljesítsem,
aki küldött, s elvégezzem, amit rám bízott.” (János 4, 34)

Íme az üdvözítő példa, amelyet Megváltónk ad nekünk! Ő, akinek akkora ereje, hatalma és bölcsessége volt, azt mondja, hogy nem a saját akaratát jött teljesíteni a világba, hanem az Atyjáét, és nem a saját munkáját elvégezni, hanem az Övét. Mi pedig, bár erőtlenek vagyunk, mint a pókháló, szüntelenül a saját akaratunkat és a saját dolgainkat helyezzük előtérbe!

Noha a Fiú egylényegű az Atyával, amint másutt mondja is: „Én és az Atya egy vagyunk”, az Úr Jézus mégis kijelenti, hogy azért jött, hogy az Atya akaratát tegye és az Ő munkáját végezze. Ezt nem azért mondja, hogy saját lényének kicsinységét mutassa az Atya lényéhez képest – hiszen a lényegük egy –, hanem azért, hogy megmutassa az Atya iránti szeretetének nagyságát, és hogy minket is arra buzdítson: az Isten iránti szeretetből tegyük teljesen magunkévá az Ő akaratát.

Minden nyomorúságunk ebben az életben abból fakad, hogy nem Annak az akaratát követjük, aki a világra küldött minket. Az Ő akaratát pedig azért nem követjük, mert nincs bennünk szeretet Iránta. Mert aki szeret valakit, az annak kedvére tesz. Maga az Úr mondta: „Ha szerettek engem, tartsátok meg parancsolataimat” (Jn 14, 15). Mivel is mutathatta volna meg az Úr Jézus az Atya iránti szeretetét, ha nem az Atya akaratának teljesítésével? És mi mivel mutathatnánk meg szeretetünket az értünk keresztre feszített Úr Jézus iránt, ha nem az Ő akaratának cselekvésével?

Ó, testvéreim, a mi akaratunk csalóka, mint az árnyék; ne kövessük azt, nehogy elvesszünk. Inkább kövessük az emberszerető Úr akaratát, aki egyedül tudja, mi a legjobb nekünk. Ó, alázatos és emberszerető Urunk, taníts meg minket a Te akaratodat cselekedni! Neked dicsőség és hála mindörökké. Ámen.

Január 30.

1. A három szent főpap. Szent Vazul, Teológus Szent Gergely és Aranyszájú Szent János. Mindhármuknak külön ünnepnapja van januárban: Vazulnak január 1-jén, Gergelynek január 25-én, Jánosnak pedig január 27-én. Ez a közös ünnep a XI. században, Ilexiosz Komnénosz császár idején lett elrendelve. Egyszer vita támadt a nép körében arról, ki a legnagyobb közülük. Egyesek Vazult dicsőítették tisztasága és bátorsága miatt; mások Gergelyt teológiai elméjének elérhetetlen mélysége és

magassága miatt; harmadikok Jánost csodálatos szónoki képessége és a hitvallás világossága miatt. Így alakultak ki a vazuliánusok, gergelyiánusok és joanniták csoportjai.

Isten gondviselése azonban az egyház javára és a három szent még nagyobb dicsőségére oldotta meg a vitát. Eukhaitai János püspöknek (június 14.) látomása volt: először külön-külön jelent meg neki a három szent nagy dicsőségben, majd mindhárman együtt. Ezt mondták neki: „Mi egyek vagyunk Istenben, amint látod, és nincs bennünk semmi ellentmondás... nincs köztünk sem első, sem második." Azt tanácsolták a püspöknek, hogy írjon nekik egy közös szolgálatot, és határozzon meg egy közös ünnepnapot. E látomás nyomán január 30-át jelölték ki közös ünnepüknek. A görög nép ezt nemcsak egyházi, hanem legnagyobb nemzeti és iskolai ünnepének is tekinti.

2. Szent Hippolütosz, római püspök és vértanú. Klaudiusz császár idején szenvedett vértanúhalált a hitért. Amikor Rómában Khriszia szüzet kegyetlenül kínozták Krisztusért, Szent Hippolütosz kiállt mellette a kínzók előtt, és elítélte tetteiket. E tiltakozás miatt bíróság elé állították, és hosszú kínzások után halálra ítélték. Kezét-lábát megkötözték, és a tengerbe fojtották. Vele és Khrisziával együtt még húsz vértanú szenvedett. Szent Hippolütosz 269-ben hunyt el.

3. Új Szent Theophilosz vértanú. Konstantin és Iréné császárok hadvezére volt, akit az agarenusok (arabok) fogságba ejtettek és négy évig börtönben tartottak. Mivel visszautasított minden muszlim követelést a keresztény hit elhagyására, 784-ben karddal kivégezték, és az Úrhoz költözött.

4. Szent Péter, bolgár cár. Szeon fia, Rilai Szent János nagy tisztelője. Függetlenítette a bolgár egyházat Konstantinápolytól, és megvédte a bulgáriai ortodoxiát a bogumiloktól. Egy magyarok és oroszok elleni sikertelen háború után hunyt el 976-ban, élete 56. évében.

Böjt és hűség – Vazul vára,
Teológia – Gergely ára.
Irgalmasság – Aranyszájú,
Aranyszájú, mézes szavú!
Egyetlen mű munkásai,
Külön-külön – ég angyalai,
Együtt mint az egyetlen Isten,
Első s második köztük nincsen.

Az öröklétben mind egyetértenek,
Egyet hívsz – hárman segítenek.
Egyet zengsz, mindhárman hallják,
Egyet áldasz, hárman csodálják.
Három ember – egyetlen egész,
Három Főpap – egyetlen mű,
Három név – egyetlen dicsőség,
Mindháromnak – Krisztus a felsőbbség.

ELMÉLKEDÉS

„Íme egy példa arra, hogyan kérnek tanácsot a királyok a szentektől, hogyan kerülik a szentek a hiúságot és a gazdagságot, és hogyan tanácsolják a uralkodókat. Az ortodox Péter bolgár cár kíséretével elindult a Rila-hegységbe, azon olthatatlan vágytól hajtva, hogy láthassa Rilai Szent Jánost, és épüljön tanításaiból. A cár embereket küldött előre, hogy hírül adják érkezését, de a szent nem egyezett bele a találkozásba. Az elszomorodott uralkodó ismét követeket küldött némi élelemmel és bőséges arannyal, kérve a szentet, hogy írjon neki valamilyen útmutatást. János elfogadta az ételt, de az aranyat visszaküldte, érinteni sem akarva azt, és így válaszolt a cárnak: 'Ha a mennyek országát kívánod, légy irgalmas, mint a mennyei Atya. Ne bízz az igazságtalanságban, és ne légy nyerészkedő; légy szelíd, csendes és mindenki számára elérhető. Ne fogadd el főembereid hízelgését. Bíborpalástod ragyogjon az erényektől. A halál emlékezete ne hagyja el lelkedet. Alázkodj meg az Anyaszentegyház lábai előtt; hajts fejet elöljárói előtt, hogy a Királyok Királya, látva buzgóságodat, olyan kincsekkel ajándékozzon meg, amilyenek soha emberi szívbe nem költöztek.'

E levelet megkapva a cár megcsókolta azt, és később gyakran újraolvasta."

SZEMLÉLŐDÉS

„Szemléljük az Úr Jézust mint a gyermekek barátját:

1. Mint a mennyei angyalok barátját, akik a gyermekekhez hasonlóan ártatlanok, engedelmesek és szenvedélymentesek;

2. Mint a földi kisgyermekek barátját, akik egyszerűen és könnyen hisznek Istenben;

3. Mint a szentek barátját, akik fáradozás és kegyelem által megtisztultak a bűntől, és ártatlanokká váltak, mint a gyermekek." Magyar Katolikus Lexikon - Gyermek

SZENTBESZÉD

arról, hogy az embereknek olyanná kell válniuk, mint a gyermekek, hogy Isten fiai lehessenek

„Bizony, mondom nektek: ha meg nem tértek
és nem lesztek olyanok, mint a kisgyerekek,
nem mentek be a mennyek országába" (Máté 18, 3)

Így szól az Úr, és az Ő szava szent és igaz. Milyen felsőbbrendűséggel bírnak a gyermekek a felnőttekkel szemben? Három előnyük van: a hitben, az engedelmes-

ségben és a rosszakarat mentességében (szelídségben). A gyermek mindenről kérdezi szülőjét, és bármit feleljen is a szülő, ő hisz neki. A gyermek engedelmes szülőjének, és saját akaratát könnyen alárendeli a szülői akaratnak. A gyermek nem haragtartó, és bár gyorsan elönti az indulat, gyorsan meg is bocsát.

Ezt a hármat követeli meg az Úr minden embertől: a hitet, az engedelmességet és a haragnélküliséget. Azt kéri, hogy az emberek feltétel nélkül higgyenek Neki, ahogyan a gyermek hisz szülőjének; hogy feltétel nélkül engedelmeskedjenek Neki, és legyenek jóságosak egymáshoz, ne emlegessék fel a rosszat, és ne fizessenek rosszal a rosszért.

A hit, az engedelmesség és a szelídség a gyermeki lélek fő jellemzői. Ehhez társul még a szenvedélymentesség és az öröm. A gyermek nem pénzsóvár; a gyermek nem buja; a gyermek nem dicsvágyó; tekintetét nem homályosítják el a bűnök, örömét pedig nem zavarják a gondok.

Ó, testvéreim, ki tehet minket újra gyermekké? Senki más, egyedül Krisztus. Ő képes minket újra gyermekké tenni, és segíteni újjászületésünket: saját példájával, tanításával és Szentlelkének erejével.

Ó, Úr Jézus, Te, aki tökéletes vagy az engedelmességben és a jóságban, a mennyei Atya örök Gyermeke, segíts nekünk, hogy olyanok legyünk, mint a kisgyermekek: a Tehozzád való hitben, a Neked való engedelmességben és az egymás iránti szelídségben. Neked dicsőség és hála mindörökké. Ámen.

Január 31.

1. Szent Kürosz és János, ingyenorvosok és csodatevők. Ezek az irgalmas és csodálatos szentek nem vér szerinti testvérek, hanem lélekben voltak fivérek. Kürosz először Alexandriában élt, ahol orvosként Krisztus erejével és testi orvosságokkal gyógyította az embereket. Felismervén, hogy a betegségek leginkább a bűnök miatt sújtják az embereket, betegeit mindig arra intette, hogy bűnbánattal és imádsággal tisztítsák meg lelküket, hogy ezáltal testük egészségét is visszanyerjék. Amikor kitört a Diocletianus-féle keresztényüldözés, Kürosz Arábiába vonult vissza, ahol szerzetesi rendet öltött. Ám ahogy Alexandriában, úgy Arábiában is híressé vált, és az emberek ott is hozzá folyamodtak segítségért.

Kürosz hírét hallva János, aki akkoriban római tiszt volt Edesszában, Arábiába ment, hogy meglátogassa őt. Megismerkedve úgy megkedvelték egymást, mint két édestestvér, és együtt maradtak az aszkézisben. Ebben az időben Kanópusz városában a kínzók egy Atanázia nevű keresztény asszonyt vallattak három lányával

együtt. Kürosz és János ezt hallva Kanópuszba mentek, hogy bátorítsák az anyát és leányait, nehogy elessenek a hittől. Valóban, e szentek tanácsainak köszönhetően Atanázia kiállt minden kínt, és lányaival együtt kivégezték Krisztusért. Atanázia leányai: a tizenöt éves Szent Teoktiszté, a tizenhárom éves Teodotia és a tizenegy éves Eudokia voltak. Ekkor a kínzók elfogták Küroszt és Jánost is, majd kínvallatás és börtön után 311-ben karddal fejüket vették. Számtalan csodát tettek e szent vértanúk életükben és haláluk után is. Ereklyéiket Arkadiosz császár idején Rómába vitték. Segítségüket különösen álmatlanság esetén, valamint vízszenteléskor és olajszenteléskor kérik.

2. Szent Trüphaina vértanú. Önként és bátran viselt el sok kínt Krisztusért. Mivel nem akarta megtagadni hitét, egy bőszült bikát engedtek rá, amely felöklelte és megölte. Ez az I. században történt. Hozzá imádkoznak azok az édesanyák, akik nem tudják szoptatni gyermekeiket.

3. Pečerszki Szent Nikétasz. Szerzetesként nem engedelmeskedett elöljárójának (igumen), elhagyta a kolostort és egy cellába zárkózott. Engedetlenségéért Isten hagyta, hogy nagy kísértés érje. Egyszer, amikor Nikétasz imádkozott, megjelent neki az ördög fényes angyal képében, és így szólt: „Ne imádkozz többé, hanem olvass könyveket, én majd imádkozom helyetted!" Nikétasz hitt neki, felhagyott az imával és olvasni kezdett. Csak az Ószövetséget olvasta, az Újszövetséget ki sem tudta nyitni, mert az ördögi erő megakadályozta ebben. Az ördög segítségével prófétált is, de csak bűntényeket, rablásokat, gyújtogatásokat és egyéb gonoszságokat, amelyekről az ördög azért tudott, mert maga is részt vett bennük. Végül a pečerszki szentatyák átlátták, hogy Nikétasz ördögi tévelygésbe esett, és imádkozni kezdtek érte. Nikétasz magához tért, belátta a pusztulást, amelyben volt, keservesen megbánta engedetlenségét és gőgjét, és a helyes útra tért. Hosszú bűnbánat és sok könny után Isten megbocsátott neki, és a csodatevés ajándékával tüntette ki. 1108-ban hunyt el.

Nikétasz az Úrhoz esdve,
Hogy a Teremtő őt megtisztelje,
Hogy arcát láthassa végre:
„Jelenj meg nekem, Istenem,!"
Ó, Nikétasz, a bűnöd hajt téged,
Hogy Istentől ilyet kérjen az elméd!
Tisztulj meg előbb, s majd látni fogod
Az Örökkévalót, hol nincsenek fokok.
A halhatatlan Isten nem adja Magát,
Hogy halandó szem lássa alakját;
Még a fenti világ is remegve néz,
Ha a Mindenható tekintete kész.

Ez az élet nekünk azért adatott,
Hogy felkészüljünk, mint a hű adósok,
Hogy méltók legyünk csak a halál után
Az örök Fényt látni a mennyek kapuján.
De Nikétasz csak kérlel és esdve vár,
Hogy a Teremtő tiszteletet adjon már,
Hogy az Alkotót láthassa végre:
Jelenj meg nekem, Istenem Istenem!
S ekkor az ördög jelent meg néki:
„Borulj le előttem!" – így kezdte kérni,
S Nikétasz rögtön, késedelem nélkül,
Térdre borult előtte, -

Mert azt hitte, angyal áll ott előtte:
Az ördög fényárba öltözött körötte,
S hazug csillogással töltötte meg telve
Nikétasz egész celláját.
Ó, ne kísértsd, testvérem, az Istent soha,
A felkészülésnek e század a sora,
E földi világban a hittel kell járni,
S a túlvilágon fogsz csak színt szín előtt állni.
Előbb a csata jön, aztán a győzelem,
Előbb a küzdés, s csak majd az élvezet –
Mindennek eljön a maga ideje feletted.

ELMÉLKEDÉS

„Noha a Szentatyák a szerzetességet angyali rendnek dicsérték, és noha a legnagyobb szentek közül sokan a néma és élettelen pusztaságban élték le életüket és jutottak el a tökéletességre, az ortodox egyház mégsem ajánlja a szerzetessé válást minden hívőnek. 'Nem mindenki üdvözült a pusztában, és nem mindenki veszett el a világban' – mondta egy szent. Egy polgárnak, aki hajlam nélkül akart kolostorba vonulni, Szent Niphón így szólt:

'Gyermekem, nem a hely üdvözíti vagy veszti el az embert, hanem a tettek üdvözítenek vagy veszejtenek el. Sem a szent helynek, sem a szent rendnek nincs haszna annak számára, aki nem teljesíti az Úr parancsolatait. Saul királyi pompában élt – és elveszett; Dávid ugyanolyan pompában – és elnyerte a koronát. Lót a törvénytelen szodomiták között élt – és üdvözült; Júdás az apostolok között volt, mégis a pokolba jutott. Aki azt mondja, hogy lehetetlen üdvözülni feleséggel és gyermekekkel, az téved. Ábrahámnak felesége, gyermekei, 318 szolgája és szolgálója, rengeteg aranya és ezüstje volt, mégis Isten barátjának nevezték. Ó, mennyi egyházi szolga és pusztabarát üdvözült! Mennyi főúr és katona! Mennyi mesterember és földműves!... Légy kegyes és emberszerető, és üdvözülni fogsz.

SZEMLÉLŐDÉS

„Szemléljük az Úr Jézust mint házigazdát a saját házában:

1. Hogyan jár e világban úgy, mint akinek hatalma van, parancsolva a természetnek és kiűzve a démonokat;
2. Hogyan fáradozik gondosan minden emberen, akivel találkozik, mint gazda a háza népén;
3. Hogyan viselkedik a templomban mint gazda az otthonában, megtisztítva a templomot a kalmároktól.

SZENTBESZÉD

a féloldalasság ellen és Isten egész törvényének megtartásáról

„Ezeket kellene cselekedni, és amazokat sem elhagyni.” (Lk 11, 42)

Itt a törvényről és az irgalmasságról van szó. A farizeusok és a szektások lelkében ez a kettő nem fér meg együtt; azaz nem képesek egyszerre megtartani a törvény előírásait és gyakorolni az irgalmasságot, hanem vitatkozva azon, melyik a fontosabb, az egyiket elhagyják, a másikat pedig tartják. A farizeusok formailag szigorúan ragaszkodtak a törvényi előírásokhoz, de teljesen elhagyták az irgalmasságot és az emberszeretetet. A szektások viszont azzal hitegetik magukat, hogy ők megtartják Isten igazságát, de teljesen elvetik az egyházi törvények előírásait.

Az Ortodoxia a hit teljességét képviseli. Azt parancsolja, hogy tegyük meg „ezeket”, és ne hagyjuk el „amazokat” sem. Figyelmes a hit külső előírásai iránt, mint az az ember, aki cserépedények között járva ügyel arra, hogy össze ne törje őket. Ám még ennél is figyelmesebb Isten igazsága és irgalmassága iránt, mint az az ember, aki a földedények között járva nem a föld miatt értékeli és óvja őket, amiből készültek, hanem a bennük lévő drága tartalom miatt. Az üres edények, amelyeket soha nem töltenek meg semmilyen itallal, éppoly értéktelenek, mint a farizeusok üres törvényi formái. Az az ital pedig, amelyet a szélbe öntenek, szétfolyik és elvész, mert nem a számára rendelt edényekbe öntik.

Így az Ortodoxiában nincs egyoldalúság, ahogyan az Úr Jézusban sem volt. Az Úr azt mondja a Keresztelő Jánosnak, aki Isten igazságától és irgalmától lángol, hogy be kell tölteni a törvényt; a farizeusoknak pedig, az Isten igazsága és irgalma nélküli üres paragrafus-lovagoknak ezt mondja: „Irgalmasságot akarok, és nem áldozatot!” (Mt 9, 13). Nyilvánvaló, hogy fontosabb az, amit „tenni kell”, mint az, amit „nem kell elhagyni”. De ez korántsem jelenti azt, hogy ami kevésbé fontos, az felesleges volna. Az emberi szervezetben is vannak sokkal fontosabb és kevésbé fontos szervek, de mindezek együtt alkotják az emberi testet.

Ó, mindent átfogó Urunk, ne engedd, hogy féloldalasak legyünk, hanem segíts nekünk beteljesíteni a Te egész akaratodat. Neked dicsőség és hála mindörökké. Ámen.